

НИЕ, СМИРНЕНЦИ ОТ ЧЕРНООЧЕНЕ

Юбилеен сборник

Издава школата по история с ръководител Юлия
Чортленева

Посвещаваме на 100-годишнината от създаването на първото училище в с. Черноочене и 50-годишнината от прерастването му в гимназия, на всички бивши и настоящи ученици и учители, свързали живота си с нашето училище и оставили частица от сърцето си тук.

Авторите

Драги читателю, в ръцете си държиш едногодишния труд на група ученици и тяхната учителка по история и ръководител на неформалната Школа по история към училището. Всичко започна в един септемврийски ден 2012 год., когато разбрахме, че печелим национална награда за есе, посветено на Балканската война. След това участвахме в Национална ученическа конференция, посветена на 100 години от Балканската война, организирана от СОУ «П. Р. Славейков» гр. Кърджали, в похода «По стъпките на българската армия по време на Балканската война». Така спонтанно се роди идеята и ние да създадем Школа по история, подобно на други училища. След това дейностите се заредиха като наниз на огърлица, една след друга още и още. Казват, че апетитът идва с яденето. Така се случи и с нас. Участия в ученически конкурси, обявявани от различни организации. Ръководството на училището ни подсказа идеята за възстановяване на летописната книга на училището. Идеята ни допадна и започнахме да издирваме информация – от Държавния архив в Кърджали, от архива в нашето училище, от бивши и настоящи преподаватели, от бивши ученици, много от които родители на младежите от школата. Вземането на интервюта от родители, познати, учители се превърна в голяма част от дейността ни. А след възстановяването на летописната книга решението да напиша история на училището ни дойде като най-естественото нещо, защото се оказа че през 2012 година се навършват 100 години от създаване на духовното училище в Черноочене, а през 2013 година – 50 години от прерастването му в единственото и досега средно училище в общината. В процеса на работа неоченима помощ ми оказаха както учениците, така и всички колеги, които носеха стари снимки и разказваха спомени. И ето резултатът е във вашите ръце. Някои ще познаят себе си на снимките и в текста, други ще разберат нови неща за училището ни. Приятно четене.

Юлия Чортленева

УЧЕНИЧЕСКО ТВОРЧЕСТВО

ТЕ ПОБЕДИХА

(Участието на българския народ в Балканската война)

Есе

Хора и народи имат своето време. Във всеки миг в него и извън него. Заплодено с вечен оптимизъм, времето запазва подвизи и мъдрост, героизъм и благородство, но най-напред върховната за всичките му измерения човечност – саможертвата. Тя, както никое друго човешко деяние най-силно прониква в бъдещето, възпламенява надеждите, създава песни и легенди, придобива вселенски измерения и твори безсмъртие! Саможертва в името на най-скъпия идеал за всеки човек – родината. Така преди 100 години българската армия, съставена от смели, готови да дадат живота си за родината войници, гордо се изправи пред петвековния ни подтисник, за да защити българската чест, да обедини многострадалния ни народ.

Участието на България в Балканската война е продължение на редица съдбоносни събития за българската история като например националноосвободителните борби на българския народ против турското робство, Руско-турската освободителна война, Илинденско-Преображенското въстание, но съществено се отличава от тях. Лицето на България е представено от квалифицирана армия, способна да изнесе на плещите си една война в защита на своите интереси. Израстването на армията личи не само чрез модернизирването ѝ от страна на въоръжението, но и чрез развитието на най-важния ресурс - човешкият. С приетия Закон за устройство на въоръжените сили на Българското княжество, годни за военна

служба са само преминалите през две или тригодишна военна подготовка. След драматичните събития от Берлинския конгрес разпокъсването на страната ни, разединяването на народа ни, се начертава ясният път на българската армия - този на войната. Съществуват и други причини за започване на войната, но те са продиктувани от интересите на останалите държави в Балканския съюз и разбира се от тези на Великите сили. Според мен успехът за България в тази война се дължи на факта, че участието ни там е продиктувано от патриотичното желание за обединение на територии, на народ, от желанието за пореден път да докажем своите способности пред света.

Неизневерявайки на силно вкоренените в българския род качества храброст, жертвоготовност, за основен вид бойна дейност на войските е избрано решителното настъпление, завършващо с удар На нож. Българите са решени да вложат цялата си енергия в името на отечеството.

Започвайки да се запознаваме в часовете по история със славните за България събития, както във военно, така и във всяко едно отношение, ние запалваме искрата родолюбие в сърцата си. А чрез паметните битки през Балканската война поддържахме искрата силна, могъща, способна да възпитава така важното за всеки народ патриотично чувство.

На 5 октомври България, Сърбия и Гърция и Черна гора обявяват война на Османската империя. Българската общественост посреща с въодушевление войната и я приема като възможност за постигане на националното обединение. Войната обединява националните, политическите, духовните и стопанските стремежи на българския народ. Характерът на войната е освободителен. Няма българска партия, която да не подкрепя войната за освобождение на българите под турска власт.

Българската армия мобилизира 599 639 души, от които 350 000 на фронта със 700 оръдия. Това е повече, отколкото всичките мобилизирани сили на Сърбия, Гърция и Черна гора.

Мобилизацията на българската армия след обявяването на войната се посреща и извършва с голям възторг на широки слоеве българи, живеещи в страната и извън нейните граници.

Народното въодушевление се предава и на художествено-творческата интелигенция. В армията като доброволци постъпват писателите Иван Вазов, Елин Пелин, Йордан Йовков, Антон Страшимиров, Димчо Дебелянов, Димитър Полянов, Стамен Панчев, доцент Михаил Арnaudов – бъдещ академик, доцент Александър Балабанов – бъдещ професор, академик Александър Теодоров – Балан.

Доброволци са и редица известни творци в областта на изобразителното изкуство – скулпторът Андрей Николов, художниците Никола Михайлов, Владимир Димитров – Майстора, Никола Кожухаров, Петър Морозов и др.

Артистите от Народния театър Христо Ганчев и Атанас Кирчев вземат участие във войната и загиват при изпълнение на войския дълг.

Особено силно е желанието за постъпване в Българската армия на много българи, живеещи извън границите на България. Сред тях най-голям е ентузиазмът сред българите от Македония и Одринска Тракия. Включват се българи емигранти от Америка, Франция, Германия, Австрия, Белгия, Чехия, Русия и др. Съгласно официални отчети само от Македония и Одринска Тракия в Българската армия са постъпили общо 14 760 души.

Наред с Македоно-одринското опълчение в Македония, Одринско и Тракия се образуват и български чети, а също и милиционерски отряди. В тях се включват 15 000 българи.

Освен въоръжените мобилизирани участници, още в началото и през цялото времетраене на войната се включват и огромен брой възрастни цивилни българи, които с колите си осигуряват снабдяването на нашите войски. Те превозват храни и боеприпаси. В тези дейности участват стотици хиляди българи. Общо в двете посоки храните и боеприпасите се

превозват от повече от 75 000 коли, теглени от над 150 000 волове, биволи и коне.

Изминаваните разстояния от централните и южните части на страната до фронтите са до 200 и повече километра. Лошите пътища, есенните дъждове и започналите застудявания затрудняват тези преходи. В мразовити дни и нощи уморените хора и животни превъзможват умората и със сетни усилия достигат до крайните пунктове, за да доставят необходимите товари. Често пъти колите затъват в калните пътища. Придружаващите ги са принудени да помагат на впрегнатите животни, често пъти дори самите те изтеглят колите.

Премръзналите и изморени хора получават върховна морална сила от факта, че вече вървят по новоосвободените български земи и разговарят с местните хора, които победоносните войски наскоро са освободили от османските поробители. Това дава нови сили на придружителите на обозите.

Обозите вървят през дъжд и студ. Вървят напред и приближават фронтната линия. Вече чуват българската артилерийска стрелба и мощното българско „ура”, възвестяващи освобождението и обединението на всички българи !

Те победиха. Поклон !

Калбие Сами Аптула – XII клас – 2012 г.

Есето печели първо място на областния кръг от Националния конкурс за ученическо творчество „Балканската война – война освободителна”, отличено на националния кръг.

Представено на Националната конференция по история – гр. Кърджали 22 – 24 IX. 2012 год.

100 ГОДИНИ СВОБОДА

(Освобождението на Източните Родопи)

Доклад

На 5 октомври 1912 год. България започва своята Балканска война. Война освободителна за останалите под османска власт българи. Мечтата на българите и страховете на европейската дипломация стават реалност. Българската армия показва на света вече позабравения пример как се сражава за национално избавление. Сформираните три български армии са съсредоточени и насочени към стратегически най-трудно овладяемите насоки и територии.

За действия в Родопите са сформирани два отряда: Родопският – за действие по долината на река Места и към Смолян, и Хасковският – за действие към Кърджали. Военните действия за освобождаване на Източните Родопи се осъществяват на два етапа. На Хасковския отряд, начело с генерал Васил Делов, е поставена задача да спре вражеските сили в долината на река Арда край Кърджали и да освободи града. Вторият етап е за окончателното изгонване на врага, командван от Явер паша. За целта е създаден Кърджалийския отряд начело с генерал Никола Генов.

На 4 октомври 1912 год. в 22,40 часа полковник Делов, командващ Хасковския отряд, получава съобщение, че на следващия ден – 5 октомври, в 7 часа преди пладне, започва войната с Турция. Сутринта на 5 октомври към 7,30 часа сутринта отрядът е строен в южната част на Хасково, над гимназията. Генерал Делов поздравява войниците с обявяването на войната и призовава за достойнство и подвизи. Времето е чудесно, разстоянието от града до границата е около 20 километра. По заповед на генерал Делов на отрядът се разполага на един фронт от с. Кованлък (Пчеларово) до с. Яхали (Маслиново).

Задачи и насоки на движение:

Дясно странично прикритие – към с.Тракиец, височините при с.Зорница към с.Бели пласт.

Дясната колона да атакува участъка Николово - Бели пласт.

Лявата да атакува противника при с.Големанци.

Лявото странично прикритие да отхвърли противника при с.Маслиново

Резервните подразделения да се разположат по височината на с.Гълъбец.

Освобождението на град Кърджали

В края на деня частите на Хасковския отряд овладяват позициите при с.Зорница. Пътят към Кърджали е открит. На 6 октомври българите се движат бързо, без да срещнат особена съпротива. Обаждат се само по няколко артилерийски оръдия. Разбити са османски войски при с. Кованлък / дн. Пчеларово/ и Гьоклемезлер /Стремци/ и се насочват към Кърджали. Корпусът на Явер паша отстъпва от града в безпорядък. С напредването си към Гюмюрджина Хасковският отряд застрашава комуникациите между османските сили в Тракия и Македония. Затова османското главно командване нарежда на Явер паша да контраатакува, преди българите да са достигнали Кърджали, но не му праща подкрепления. За да изпълни заповедта той разполага с 9 табора пехота и 8 оръдия.

В неведение за силите и намеренията на противника, българското главно командване – Щабът на Действащата армия, генерал Иван Фичев нарежда на генерал Никола Иванов да спре настъплението на Хасковския отряд като твърде рисковано. Командващият Втора армия обаче не отменя заповедта си за превземане на Кърджали и дава свобода на ген. Делов за действие. Започва да вали дъжд, който макар и ситен, наквасва до кости бойците. Движението става по-трудно и от лепкавата кал. За втория ден на войната В. Делов заповядва на Хасковския отряд да продължи енергично настъплението си и да се утвърди

на позициите Три могили, Люляково, Черновци. Завързват се силни боеве на десния български фланг. Едва към 13 часа Хасковският отряд спира настъплението на турците.

Шести октомври е мъчителен за Явер паша, който праща три телеграми за един ден за помощ, подчертавайки превъзходството на българите. В района на Черноочене той е съсредоточил дивизия, полковете „Кърджали” и „Палас” и три запасни табора. Офицерите на Явер паша са разколебани. Един по един те отказват да атакуват българската войска. Обхванати са от масова психоза. Смятат, че срещу тях настъпват големи български сили. Действията през втория ден показват, че не може да се очаква турско настъпление откъм Кърджали и че трябва да се продължи настъплението към Кърджали за освобождаване на града.

Трети ден - преследвайки противника през целия ден на 7 октомври се установява за нощувка в Железник и Стемци. Отчитайки конкретните обстановка и разположението на силите, изводът е, че се създават условия за освобождението на Кърджали. В 22.00 часа се получава заповед на 8 октомври да бъде овладян Кърджали по пътищата Железник-Черна скала-Калинка- Кърджали- Стемци- Рани лист- Иванци- Кърджали- Мургаво- Орешница- Звезден- Панчево. Рано сутринта на 8 октомври Явер паша пресреща българите на подстъпите към града. Благодарение на пълното превъзходство на артилерията си и с удари „на нож”, войските от Хасковския отряд преодоляват османската отбрана и предотвратяват опита да бъдат обходени от запад. Застрашени сами от същата посока, османците отстъпват за втори път през Арда, изоставяйки голямо количество боеприпаси и снаряжение. Към 14.00 часа на 8 октомври три колони достигат пред града. Към 16.00 часа с виковете "Ура" и "Шуми Марица" 1 и 4 дружина на 28-ми полк влизат в града. Първият български войник влязал в града е Иван Николов Мирчев. Полковник Делов, освободителят на Кърджали праща донесение до Командващия Втора армия: "8

октомври, 4 часа след пладне отрядът влезе в града. Задачата е изпълнена . Противникът отстъпи". В боя за Кърджали отрядът дава 5 души убити и 41 ранени, а турските войски – около 200 убити и ранени. Победата при тия действия се дължи изключително на високия боен дух и готовността за саможертва от страна на българските войници. Не малък дял за това има и командващият ген. Делов, който смята освобождението на Кърджали и отблъскването на Явер паша за най-голямото си постижение.

Освободителите са посрещнати с набързо ушито българско знаме в края на града от няколко местни жители. В резултат на битката Кърджали е обезлюден. Турското население на района бяга масово при настъплението на българите. Разбитият Кърджалийски корпус отстъпва към Мастанли (Момчилград), а Хасковският отряд се разполага за отбрана по линията на река Арда. Така флангът и тилът на българските войски, действащи в Одринско и в Цариградското направление, е обезопасен. Българското командване не развива успеха си при Кърджали. След освобождението на Кърджали , настъплението на българските войски е временно преустановено. На 11 октомври основната част от отряда е изтеглена към Одрин , Люлебургас и Родосто. В града остава малък гарнизон , получил името Кърджалийски отряд. Той се формира от две дружини на Хасковския отряд и Трета бригада на Македоно-одринското опълчение. Командването поема генерал Никола Генов. Кърджалийският отряд има за задача да продължи похода на юг от Кърджали, да отблъсне войските на Явер паша, което ще осигури здрав тил на Втора българска армия.

Освобождението на Момчилград

На 8 октомври 1912 година, три дни от началото на войната, в Момчилград Явер паша къса еполети от раменете на своите офицери. И докато недоумява как ще спре паническият бяг на войниците, в Кърджали влизат с музика и знамена героичните воини на Хасковския отряд. След като част от

българските войски са отправени към Одрин, в Кърджали остават 3 и 4-та дружина на 40 стрелкови полк. Явер паша използва даденият му "отдых" и успява да възстанови "статуквото". Сведенията на разузнавачите от 30 октомври разказват, че в Мастанли са се появили башибозуци с маузерови пушки. На 1 октомври в Кърджали пристига командирът на Македоно-одринското опълчение генерал Никола Генов. Още с поемането на отряда той издава заповед: "Настъпление! Да не се губи нито миг!". На 2 ноември пристигат и всички части от бригадата на Македоно-одринското опълчение. На 3 ноември се завързва бой на Кота 669. Турската артилерия се разстила в деретата на река Сютлийка и сипе огън по българските позиции. 4 ноември е записан в летописа на Момчилград като ден на Освобождението. Утрото на този ден е с ясно небе. В 7 часа от Чомаково тръгва колоната, предвождана от подполковник Прокогеров. Обходната колона преминава трудно и стига до кладенец, отстоящ на 5 километра източно от Момчилград. На запад настъпва подполковник Свиначаров и до Плазище се сблъсква с неприятелска рота. Точно в 9 часа по посока Мастанли тръгва и колоната на подполковник Желязов. Към 15:30 часа е обстрелвана от неприятелска батарея. Но пехотните части настъпват към Мастанли. Три дни след като поема командването на Кърджалийския отряд, генерал Генов докладва на началник-щаба „Днес отрядът взе Мастанли и отблъсна неприятеля на юг.” И досега край Емирлер (Геново) личат окопите в някогашния лагер на турските войски.

В деня на Освобождението на Момчилград българската войска дава 1 убит и 11 ранени. Но в следващите дни падат още 14 войни. Особено голяма храброст и войнско майсторство показват опълченците от 32 батальон. Турците дават много убити, изоставят 80 палатки, оръжие, припаси и др. Бойният дух на опълченците и войниците се повдига още повече.

Освобождението на Ивайловград

Съставеният от две бригади Родопски отряд съгласно оперативните заповеди трябва да действа по време на Балканската война в направление Егейско море. Кърджалийският отряд, начело с Н. Генов, заедно със сборната конна бригада на полковник Александър Танев (по-късно полковник Иларион Танев) трябва да оперират в районите на Родопската област и Западна (Беломорска) Тракия.

Четата на Тракийския войвода Апостол Дограмаджиев се състои от 30 души. Задачите ѝ са от диверсионен, саботажен и разузнавателен характер. На 13 октомври четата минава границите при с. Черничево Ивайловградско. На следващия ден четниците пристигат в Ивайловград, но са изненадани от войниците на турския гарнизон.

След сражение Александър Дограмаджиев се изтегля по посока Свиленград, като прекъсва телефонните комуникации между Ивайловград и Крумовград.

Така първият опит е неуспешен. На 18 октомври сборната бригада получава заповед да настъпи към село Малки воден. В същото време генерал-майор Никола Генов нарежда на командира на 2-ра бригада подполковник Пчеларов да бие и разпръсне събраните в Ивайловградския край башибозуци и да завладее Дедеагач.

Заповед от 24 октомври до Сборната конна бригада – да се разполага на юг от поречието на река Арда, като не допуска проникване на неприятелски чети в зоната на река Арда - Димотика - Ивайловград. На 22 октомври има съобщение, че в района е установена липсата на редовни турски военни части.

Така в края на октомври 1912 година Ивайловград е освободен за втори път . Още на 18 октомври е получено писмо от учителя Коста Божинов, че в Ивайловград няма противник. Малко по късно в Ивайловград влиза с подразделението си и подпоручик Владимир Сироманов. Същият организира местно самоуправление.

Битката за Маказа

След превземането на Мастанли, Явер паша решава да изведе остатъците от армията си не през Крумовград, а се изтегля към укрепените позиции при Маказа. Това е разбрано от щаба на генерал Генов, който не изпълнява заповедта да се заеме с разчистването на башибозука около Крумовград, а решава да овладее Маказа, тъй като направлението Момчилград - Гюмюрджина – Дедеагач е едно от най-важните в Родопите. Силите на Явер паша са по-многочислени от тези на генерал Генов. При това турците имат една естествено укрепена позиция, подсилена с окопи и други землени укрепления. Всички изгледи за успех в сражението са на страната на Явер паша. Но изходът на боя се решава не от количеството на войските и укрепленията, а от бойния дух на българските войни. На 6 ноември отрядът заема позиция за атакуване на превала Балкан Тореси (Маказа). При придвижване по посока Маказа се водят кратки сражения при Шопул, Гююл и Едил с изостанали турски войници. След обяд настъплението продължава, турската артилерия временно надделява и принуждава българите да спрат огъня. Едва след като е победен противникът в Лозенград, турските войници отстъпват позициите си. В края на деня, като се взема предвид създалото се благоприятно разположение на силите, щабът решава да се атакува и овладее важния в стратегическо отношение превал. Турските войски са обсипани с ураганен картечен, оръдеен и пушечен огън, на много места батареите им са принудени да млъкнат. Атаката срещу техните позиции на височините е много трудна, но нищо не може да спре храбрите войници и опълченци. След тежките загуби през нощта турците отстъпват на юг към Гюмюрджина. Родопският гребен е овладян. На 6 ноември четите на отряда дават само 1 убит и 6 ранени. В боевете при Момчилград и Маказа доброволците проявяват изключителна храброст. В боя при Маказа на 6 и 7 ноември доброволците показват истински героизъм и мъжество . В тези

боеве загиват 97 души, но превалът е овладян. Преследването на отстъпващия Явер паша продължава. На 12 ноември е освободен Дедеагач, на 13 - град Фере. На 14 ноември Явер паша е обкръжен при село Мехмарлъ от Кърджалийския отряд, сборната бригада на полковник Танев, дружини от II бригада на Македоно-одринското опълчение и четите на Димо Николов и Апостол Дограмаджиев. На 15 ноември 1912 год. Мехмед Явер паша подписва капитулацията и предава лично сабята си на генерал Генов, който му я връща като на достоен противник. В плен падат един генерал, трима полковници, 235 офицери, 9369 войници, а също и 1280 коня. Пленяването на корпуса на Явер паша е едно от най-славните дела на българската армия през Балканската война. За 12 дена Кърджалийският отряд на генерал Генов спечелва бележити победи: освобождава Момчилград, Гюмюрджина, преследва по петите разбитите войски на Явер паша и най-после, заедно със сборната бригада на полковник Танев, го притиска до Марица и го принуждава да капитулира. Бойните действия на Кърджалийския отряд са забележителни в историята на военното изкуство с това, че завършват с пълното неутрализиране на врага. Един турски военен нарича генерал Генов, който преминава Родопите в боен марш със своя храбър отряд „българският Суворов”.

След пленяването му Явер паша признава, че отношението на българските власти към него е много добро. Запитан от кореспондент на руски вестник какво е отношението му към българската армия, той казва: „Аз имах случай да беседвам с тях (с войниците) и да си призная, мислех, че това са преоблечени офицери. Изумителна е бързината на движението и нападенията. Това е ураган, който може да се повтори при едно замахване на сабята на командващите. Забележителна е боевата подготовка. „ Бойните действия на Кърджалийския отряд са забележителни в историята на военното изкуство . Завършват с пълно неутрализиране на врага.

Освобождението на Ардино

За него и сега се разпространяват противоречиви сведения и разкази. На 8 октомври 1912 год. VI погранична рота на поручик Михайлов без бой овладява Давидково. Първенците на Егри-дере (Ардино), като научили това решили да предадат селището на българските военни власти. Съображенията са: да не се водят военни действия с разрушителен характер; османската власт е била компроментирана и не на последно място нужна била защита от развилнелия се башибозук. Избраната делегация начело със Садък бей пристига на Баните. Оттам изпращат парламентьор до ротата в Давидково. След срещата поручик Михайлов нарежда на взводния командир Митърчов с взвода да се придвижи по посока Ардино. Междувременно башибозукът пристига в околностите на Ардино. При престрелка край връх Ереджика са дадени жертви и от двете страни. След като ядрото на турската групировка било разбито по билото над днешното с.Полковник Серафимово, ротния командир получава заповед да настъпи към Ардино и го овладее. Влизането на българските войски в селището става без всякаква съпротива, тъй като турските войници са избягали. Ротата на поручик Михайлов е посрещната с голяма радост от населението, но първенците били пратени в затвора. . Когато градът е освободен, те излизат от затвора. Садък бей е избран за кмет на Ардино на 12 декември 1912 год. Признателното население поставя през 1976г. паметна плоча на връх Ереджика.

Освобождението на Джебел

На 4 ноември 1912 год. Джебел и околните села са върнати в историческите граници на българската държава. В района на Джебел българските войски са командвани от подполковник Протогеров – бъдещ генерал, подполковник Желязов и подполковник Свинов. На 4 октомври е дадена заповед от генерал Генов: ”Да се атакува противника там, където се намери!” Изходната позиция на българите са от село

Мишевско – отрядът на капитан Станчев. Подполковник Свинаров е насочен по посока с.Балабаново.

На 4 ноември войсковите части изпълняват заповедите на генерал Никола Генов. Последните боеве се водят в района на Джебел при с. Вълкович. Атаки и контраатаки от страна на българи и турци. Към 16.30 на 4 ноември турската армия прекратява стрелбата си, докато огънят на пехотата продължава и от двете страни. На свечеряване български части освобождават района на Джебел и се насочват на юг към Тракия.

Освобождението на Крумовград

Районът на Крумовград гъмжи от разбягали се турски войници и башибозуци. Дружината, която освобождава Крумовград се командва от подполковник Желязов. Тя идва от към Маказа и води бой на 20 ноември. Турското правителство разпорежда на своите войски да отстъпят и една доста внушителна част, съставена от башибозуци и редовни войски достигат до Крумовград. Те обстрелват града. Води се ожесточен бой, българските войници храбро се отбраняват. Сред тях е и първият български кмет на града - Василаки. Датата на освобождаване на града е точно определена в едно протоколно решение на общинския съвет от 1926 година -20 ноември 1912 год., когато за първи път в Крумовград влизат български войски. С освобождаването на Крумовград от дружината на подполковник Желязов завършва освобождението на Източните Родопи. Така преди 100 години Кърджали и Източните Родопи възкръсват за новата си история. Стават част от свободна България, част от независимостта ѝ.

Юмю Айдын Ахмед – XII клас

Докладът е представен на Националната ученическа конференция по история в гр. Кърджали – 22 – 24 IX. 2012г.

ОДРИНСКАТА ЕПОПЕЯ В БАЛКАНСКАТА ВОЙНА

Реферат

Мястото на Одринската операция в Балканската война е апогеят на българското военно изкуство в най-новата ни история.

Одрин е кръстовище на пътищата от централна Европа и Дунавските пристанища към Близкия Изток. Поради това стратегическо значение на града, той от най-дълбока древност е превърнат в силна крепост. След младотурския преврат (1908год.), значението на Одринската крепост нараства особено много, когато Османската империя започва да се готви за настъпателни действия. Така Одрин е превърнат в една от най-силните крепости в Югоизточна Европа.

В навечерието на Балканската война Одринската крепост се състои от: предна позиция, главна отбранителна линия (фортови пояс) и втора отбранителна линия. Предната линия отстои на 1-3 км от главната отбранителна позиция. Състои се от няколко стари и един нов форт. Оборудвани са траншеи и окопи за огневите средства. Пред нея има телена мрежа с ширина до 5 м. Главната отбранителна линия се състои от 20 опорни пункта (форта) високи от 3 до 3,5м с дебелина на стените 6-7м. Ровове, дълбоки до 4м и широки 4-5м, ограждат всеки форт. Пред тях е изградена непрекъсната телена мрежа с 4 до 6 реда дървени, бетонни и железни колове. Втората отбранителна линия е оборудвана на 1-4 км зад главния отбранителен пояс. На нея са изградени траншеи и окопи за огневите средства, има 4 стари форта.

За защита на крепостта комендантът Мехмед Шукри паша разполага с 59 600 души, 524 оръдия, над 130 хил. снаряда и повече от 12 млн. патрона. Връзка с Цариград се поддържа от две радиостанции. За наблюдение на позицията има един привързан балон и 10 прожектора, а шосе и теснолинейна жп.

линия достигат до всички фортове. Заедно със 180 понтона те дават възможност на Мехмед Шукри паша да маневрира с резервите.

Всичко това кара западните военни специалисти да смятат Одринската крепост за една от най-силните в цяла Югоизточна Европа, а на султанския стратегически съветник фон дер Голц паша – да заяви, че Одрин може да се превземе само от пруската армия след шест месеца обсада.

Овлабяването на Одринската крепост се планира в две денонощия. През първото да се овладее предната позиция, а през второто – фортовият пояс и града. Това е първият случай в новата българска военна история на замисъл за провеждане на нощна армейска настъпателна операция срещу голям населен пункт и силна крепост. В плана ясно е изразена идеята за действие, главен удар, близка и следваща задача, което рязко се отличава от останалите операции.

Освен главния удар за сковаване, маньовъра на противниковите резерви се предвижда нанасянето и на няколко спомагателни удара. За по-лесно управление на войските обсадата се разделя на сектори: Северозападен, Западен, Южен и Източен. За нанасяне на главният удар е избран Източният, който се простира между р. Тунджа и долното течение на р. Марица. В него са съсредоточени общо 14 пехотни полка, които представляват 58% от всичките сили и средства ангажирани срещу Одринската крепост. Общо войските определени за овлабяването на Одрин възлизат на 82 хиляди души със 70 картечници и 326 оръдия, като повечето от оръдията са от голям калибър и на подвижен лафет. Това нововъведение е направено по предложение на артилерийския майор Найденов и за пръв път в световната практика на пехотата се осигурява освен огневи, то и колесен маньовър.

По указание на ген.майор Г. Вазов са създадени специални отряди от тело-резачи бомбиери и работни команди. Те се снабдяват с ножици за рязане на телената мрежа,

подготвят чували пълни със слама за преминаване през телената мрежа и за попълване на вълчите ями, пироксилинови заряди за направа на проходи, стълби и железни щитове за прикриване на работните команди. В планирането и подготовката на операцията активна помощ оказва и българската авиация. Българските самолети за пръв път във военната ни история извършват бомбардировка над Одрин, фотографират фортовите съоръжения, разузнават, дават данни за движението на турските табори и хвърлят позиви над града за въздействие върху войските и населението.

Атаката на Одринската крепост започва на 11 март 1913 год., когато към обяд цялата българска артилерия открива огън. Турската артилерия отговаря на огъня и започва артилерийски двубой, в който вземат участие повече от 1000 оръдия. Турското командване решава, че започва настъпление на българските войски и подава сигнал за тревога. Противникът бързо заема предната позиция и фортовата линия, но след като не последва настъпление, тяхната бдителност намалява. Атаката за овладяване на предната позиция започва след полунощ на 12 март. Българските войни тръгват напред при пълна звуко и светло маскировка, без вик "ура" и без стрелба към предния край на противниковата отбрана. Изненадата е пълна. Противникът разбира за започналото настъпление едва, когато тело-резачите започват да правят проходи в телените заграждения. Вдигнатите по тревога турски войници откриват огън, но това не смущава българските бойци. Преодолели бързо телените мрежи те се хвърлят в устремна атака. Сънените турски войници се объркват. Огънят им е безреден и неточен. Някои от тях дори не дочакват удара по предната позиция и се оттеглят към главната позиция. Други се опитват да задържат българското настъпление. Така на много места се завързва ръкопашен бой. В ръцете на 23-ти шипченски, 10-ти родопски, 32-ри старозагорски и 29-ти ямболски полкове падат последователно три батареи и хребетите Куштепе, Карабаир и фортът

"Масларка". С това предната позиция на крепостта е овладяна. В плен попадат над 800 войници и офицери, 6 тежки картечници и 20 оръдия.

В последните часове на 12 март 1913 год. командири и бойци започват подготовка за ново настъпление през нощта за овладяване на главната позиция. С изгрева на луната (22:55 часа на 12 март) българската артилерия открива интензивен огън по турските укрепления. Настъплението на пехотата започва в 23:30ч. След направата на проходи в телените заграждения започва устремна и неудържима атака. Първи се хвърлят "на нож" бойците от 10-ти родопски полк. Чрез смели обхватни действия, те сломяват противниковата съпротива и овладяват форта "Айджиолу". Веднага след превземането му артилерията пренася огъня си на 200 м в дълбочина, за да не се позволи на турците да контраатакуват. Това е първият в историята на войната неподвижен заградителен огън (НЗО).

Останалите първоешелонни полкове се насочват към "Айвазбаба", "Топчиолу", "Илдъзтабия" и другите фортове. Артилерията пренася огъня си в дълбочина за да попречи на противника да проведе контраатака. Така тя поетапно пренася огъня си пред настъпващите стрелкови вериги. С това българските артилериисти за пръв път в световната история прилагат огневи вал.

Като използват успеха на родопци, бойците от 32-ри загорски и 23-ти шипченски полкове атакуват фортовете "Айвазбаба" и "Топчиолу". Бойните действия за овладяване на "Айвазбаба" се затягат. Противникът провежда решителна контраатака, като се опитва да отхвърли българските подразделения, влезли в окопите. В този момент, когато пехотата е в тежко положение, батареите на майор Друмев се изнасят в галоп към турските позиции и от бойния ред на атакуващата пехота открива огън с право мерене срещу форта "Айвазбаба". Окуражени от пристигналата подкрепа, шипченци се понасят в стремителна атака. Направените проходи се оказват

недостатъчни. Тогава бойците започват да сечат бодливата тел с брадвички и ножове. За няколко минути са направени проходи на много места. Шипченци с изпокъсани шинели и наранени ръце нахлуват във форта. Турците не издържат и изоставят фортовите съоръжения.

Над "Хайдарлък", където е командният пункт на Мехмед Шукри паша, се развява бялото знаме на поражението. Българските войски под звуците на музиката и с развети бойни знамена влизат в Одрин победоносно. На обяд комендантът на крепостта Мехмед Шукри паша е доведен пред командващия 2-ра армия ген-лейтенант Н. Иванов и му предава сабята си в присъствието на ген-майор Г. Вазов

Превземането на Одринската крепост е една от най-големите победи на българската армия във войната. Тя покрива българското оръжие и знамената си и военна слава. Падането на Одрин има голямо военно и политическо значение. Освобождава се 100-хилядна армия, която може незабавно да се насочи към Чаталджа в подкрепа на 1-ва и 3-та армии. Повече от 33 хил. души са пленени, между които и 24 паши. Взети са богато трофеи: 413 оръдия, 12 236 пушки, 46 тежки картечници над 10 млн. патрона, 90 хил. снаряда и над 50 турски знамена. Обширната и сложна теория, залегнала в уставите на европейските армии за превземането на крепости с продължителна методична обсада, рухва. Победата при Одрин се постига благодарение на правилния избор на направлението на главния удар, добре организираното и осъществено взаимодействие между пехотата и артилерията, добрата предварителна подготовка на настъплението и на мъжеството и героизма на българския воин.

За пръв път Българската армия прилага нови начини за водене на артилерийски огън, които са непознати до този момент - неподвижен заградителен огън и огневи вал, създава се придружаващата артилерия към пехотата, осъществява се централизирано управление на артилерията, изгражда се гъста

телефонна мрежа и система от наблюдателни пунктове за целоуказване.

Едва ли има в света друга малка страна като България, която да може да се похвали с толкова много военна слава. На фона на многобройните политически грешки в новата ни история Българската армия се очертава като една от най-стабилните държавни институции, която винаги се е оказвала на висота в критични моменти. В пет войни българската храброст, издръжливост и бойно майсторство впечатляват Европа и повишават самочувствието вътре в страната.

Използвана литература: Аргатски, В. Военна история на България 681-1945г. Велико Търново, 1999
Балканските войни 1912-1913г. (Сборник статии) Велико Търново, 1995 г.
Зафиров, Д. Военно изкуство. Минало и съвременност. Т.1. С., 1995г.
Марков, Г. България и Балканският съюз срещу Османската империя 1912-1913г. С., 1989г.

Севил Муса Муса – XI клас

Рефератът печели второ място на областния кръг от Националния конкурс за ученическо творчество „Балканската война – война освободителна”

Представен на Националната ученическа конференция по история 22 – 24 IX. 2012 г гр. Кърджали

„На еврейската общност, живяла в Кърджали“ сочеше надписът...

*Посвецам на 70-годишнината от спасяването на българските
евреи.*

Плочата в градската градина

Докъде може да ни отведе вътрешното непокорство към все още малкото, което знаем? Докъде могат да ни отведат избледнелите стъпки на хората, които са вървели по същата улица, по която вървим ние сега, но преди десетилетия? Какво би ни разкрила една самотна паметна плоча, една стара снимка и няколко писма? Навярно всичко, което сме гледали, но не сме виждали, една забравена история, готова да се преразкаже още веднъж... А и нещо за нас самите...

Всичко започна един ден... Историята не е ли е един ден, придружен от вчера? Първата ми среща с миналото на кърджалийските евреи започна с паметната плоча, която бях видяла тогава за първи път.

Защо е сложена тази плоча? Израз на предишна вина, която трябва да бъде изкупена, извинение към еврейската общност за времената на забрава, закъсняла толерантност на кърджалийската общественост, която не е могла да бъде изразена в предишни управления и епохи или просто знак на паметта, на уважението към една общност отишла си завинаги от града ни, знак за бъдните поколения да знаем и помним?...

„На еврейската общност, живяла в Кърджали“ сочеше надписът, който щеше да стане повод за упоритата ми работа през следващите месеци и нестихващата ми жажда да узная повече, въпреки оскъдната информация, която ми предлагаха старите вестници, статии, книги, архива... Като части на пъзел събирах всичко, което научавах, но тогава не осъзнавах, какво ще ми разкрият тези парчета, които всъщност са били парчета не на пъзел, а на холограма. Предстоеше ми да науча това, а и изоставената история щеше да разбули истината за хората, които не познавам, не помня, но и те някога са живеели под синьото източнородопско небе, което навярно през първите десетилетия на XX век също е било толкова обширно, лазурно и красиво.

Кърджали е мултикултурален град - години наред българи, турци, роми, евреи, арменци и гърци са живели заедно. Той е средно голям град в Южна България, областен център. Различните етноси са оставили трайни следи в образа на Кърджали във всеки аспект на обществения и културен живот. Евреите също са част от миналото на града. Само преди 70 години тук едновременно са звучали камбаната на християнския храм „Св. Георги“, гласът на мюсюлманския ходжа, благословиите на еврейския равин. Хората от различните етноси

са се молили на своите богове, а ежедневието в малкото източнородопско градче е било подчинено на правилата на търпението, доверието и толерантността. Жителите на града създават един неповторим етнокултурен модел. Евреите обитават Кърджали в продължение на няколко десетилетия. А днес в града ни не живее нито един евреин. Каква би могла да бъде причината тези семейства, които активно са участвали в обществения живот на града, имащи своя махала, домове и финансова стабилност да напуснат мястото, в което са живели за дълъг период от време? Закоравялата нетолерантност на останалите етноси в Кърджали спрямо тях, въпрос на личен избор или нещо друго, което предстои да открием?...

Общ изглед на Кърджали 1935 година /на преден план се виждат християнската църква и еврейската синагога, а в далечината до реката – мюсюлманската джамия/

За да открием отговорите на тези въпроси и да разберем живота на този народ, който трайно изменя етническата история на Кърджали и да достигнем истинската социална същност на човека е нужно да съживим последователно историята за един град, много традиции, надеждата, разочарованието и връщането към родината...

Пестеливи са историческите сведения за това кога идват евреите в този южен град. В родовите хроники те се споменават като „сафариди“ - част от еврейската етническа общност, живяла в днешна Испания и Португалия. След 1402 година, по различни причини и обстоятелства, тя е разселена в югозападна Европа и в пределите на Османската империя. Попаднали в границите на една деспотична държава, различието на евреите от християнската общност ги поставя в ситуация на привилегирани поданици на султана, запазвайки своите религиозни институции. Данни за наличие на организирана еврейска общност в града допреди XX век липсват, с изключение на приведеното от етнографа Мая Стоянова сведение за присъствие на еврейски семейства, извлечено от годишника на Одринския вилает за 1893 година. Те са живеели тук още от края на XIX век. В първото десетилетие на XX век, когато Кърджали е малко селище в Османската империя, в него започват да се заселват евреи, най-често занимаващи се с търговия и занаяти. В семейната книга на Еврейската община в Кърджали няма данни за краткосрочно пребиваване, а за трайно установяване и заселване на семействата им. През 1907 година в Кърджали се ражда дъщерята на Аврам Даниел Казас, а през 1921 – Елиза Казас. В Кърджали са родени и пет от децата на Барух Моис, на Алберт Моис Гарти – 1912 и 1915 година, на Давид Исак Бенбасат – пет деца от 1904 до 1912, на Кемал Езра Ешкенази - три деца от 1907 до 1920 година и т.н. В Кърджали е роден през 1902 година Моис Барух Адут, а също и други евреи. След Балканските войни и Първата световна война 1912 – 1918, заедно с голямата бежанска вълна от Беломорска Тракия, в Кърджали пристига компактна група от 40 – 50 еврейски семейства, повечето от Ксанти и Гюмюрджина. Идват евреи от Хасково, Одрин, Цариград, Чирпан, Пловдив, Никопол и други окръжни центрове. При пристигането си в Източните Родопи те носят следи от по-различна култура от тази, която ги посреща в района.

Причините за заселване на евреите в Кърджали имат предимно икономически характер. Тук те заварват едно селище, което бавно излиза от политическата анонимност, стопанска и културна стагнация, даващо шанс за живот на хора с различни езици, религии и традиции. Повечето евреи се препитават с търговия и занаяти, други намират работа в тютюневите складове на хасковските индустриалци Фахри и Герон, по-образованите са наети като чиновници на държавна и общинска служба. Най-видните членове са от родовете: Ешкенази, Адут, Гарти, Менда и Анжел. С особена популярност се ползват bankerите Менда и Чакъров. В един от старите вестници от архива пише следното „Незабравим е спомена за малкия доктор Коен, без който не минавал нито един футболен мач между „Макаби” и „Юнак”, за баничаря Кемал Менда, който с немошен старчески глас викал по тесните улички на глас : „Със сирене, без сирене, със масло, без масло, със месо, без месо, топли, топли – сирене, масло”. С добри думи кърджалийците споменават и Ниего – счетоводител, общественик с голямо сърце, блестящ организатор на множество културни мероприятия в Кърджали. С обич разказват за незабравимата Лиза Гарти – девойка, с изключителна артистичност, която винаги с голям възторг рецитирала стиховете на Вазов, Яворов и Ботев.

Родом от Кърджали е и пловдивски поет от ХХ век – Давид Овадия. Кърджали таи в себе си още следите на редица евреи, които откриват в неговите улици, планини, небе, слънце надеждата за по-добър живот. Изживели поредния си психологичен стрес те бързо се вписват в историческата ситуация и структура на града, създавайки свой квартал – еврейската махала, която в края на тридесетте години става дом на около 70 семейства с едни от най-хубавите къщи в града. Границите на махалата се простират между днешните бул. „България”, ул. „Републиканска” и бившите „Хали”, 90% от еврейските семейства живеят в този район, а останалите

обитават къщи под наем, или сгради в съседство с вече съществуващата Синагога /еврейската църква/. Синагогата е построена през 1924 година, по поръчка на Кемал Ешкенази, който е водач на местната еврейска общност. Средствата за построяването ѝ са събрани от местните евреи и дарения от Консисторията. Синагогата е разрушена през 1956 година, за да бъде построен на мястото ѝ триетажен жилищен блок.

Кметството предоставя на еврейската община и отделен сектор в старото градско гробище на едно възвишение над днешния стадион в парка „Простор“. Погребалният обичай се извършва според еврейската традиция, а гробовете се запечатват с тежки каменни плочи. Гробището се ползва до 1949 година и е закрито през седемдесетте години на XX век. Наличието на еврейски квартал, църква и гробище свидетелстват, че през тридесетте години на XX век, в Кърджали е съществувало еврейско общество. По силата на своята относителна малобройност в сравнение с останалите етнически групи - българи, турци, арменци, то е трябвало не само да съхрани етническата си специфика, но и да намери своето място в обществото.

Част от еврейската общност в Кърджали

Еврейски деца и ученици честват празника „Йом Ашекел“

Еврейските деца са сред първите ученици в първото училище в града „Отец Паисий“. То е открито през есента на 1913 година с 8 ученици. Още в началото на 1914 година се записват 10 еврейски деца и още 8 български. Това е показател за вроденото ученолюбие в еврейските семейства, които много скоро след идването си активно „влизат“ в обществения живот на града. Поради малкия си брой еврейските деца продължават и по-късно да се обучават в общоградското училище „Отец Паисий“. В продължение на една година функционира еврейска забавачница, за която са отпуснати пари от градските фондове. Друг пример за активното участие на евреите в културния живот на Кърджали са дружествата „Макаби“ и женската организация „Вицу“. Членовете им стават инициатори за образователни, културни и религиозни прояви - тържества, карнавали и балове. Създава се детски хор и театрален състав „Макаби“.

Присъствието на евреи в Кърджали е осезаемо в почти всеки аспект на обществения живот на града. Съществува Еврейска народна община, а малко по-късно и Синагога, за която споменах по-горе, с цел да опази еврейската религия, да се грижи и за просветата на подрастващите, да подпомага бедните евреи и емигрантите изпаднали в нужда, да поддържа духа за връщането на евреите към обетованата земя...

Идват годините, когато се приема Закон за защита на нацията. Времената са страшни за Европа и угнетителни за България. Еврейската общност е изтласкана от всички сфери на икономическия и културен живот.

Закрито е дружество „Макаби“. Парализирана е и най-елементарната възможност за артистична изява. Но в Кърджали през септември 1941 година на читалището гостува софийския театър „Одеон“ с диригент Борис Левиев. Българските евреи не заминават за лагерите на смъртта. Осем години по-късно се признава съществуването на държавата Израел, събитието, което става основна причина за тяхното изселване. Първите кърджалийски евреи, които напускат града са Вики Леви, Емил Менда и Елизер Ешкенази през 1946 година. А според спомените на възрастните наши съграждани последен е тръгнал от Кърджали Давид Ерел, който е трябвало да завърши образованието си. При своето пристигане в Свещената земя, която исторически по право им принадлежи, кърджалийските евреи живеят първоначално в помощни земеделско-кооперативни стопанства, т.нар. „кибуци“. Между основателите на някои от тях са и кърджалийските евреи. Според последните данни, значителна част от наследниците на бившите ни съграждани живеят в Тел Авив и градовете близо до него - Холон, Бат Ам, Язур, Рамат Ган и др.

През 1949 годена в Кърджали не остава нито един евреин... През 1956 година Синагогата е разрушена, а темата за евреите се превръща в табу. Какво би накарало хора, които са живели толкова години тук и са били много активни в културния живот да изоставят домовете си?... Въпрос на нетолерантност или личен избор? Предстои да разберем същността на тази забравена история, която ще повлияе на новия ни живот, защото както сочи девизът на град Кърджали „Почитай миналото, гради бъдещето!“, човек гради бъдещето си с миналото, а миналото е история – една може би забравена, но позната история. Историята за същността на човека и най-

важната добродетел, която превръща неизлечимите болки и мъки, скрити в история, в поука за бъдещето.

Доста години темата за евреите се премълчава, бившите съграждани, приятели се превръщат в забранена тема. Защо? Защото специфичните политически и социални фактори оказват решаващото влияние. Но дали тези забрани, стереотипи, ограничения са достатъчно силни, за да спрат непрестанния извор на дълбоката истина за човека – съпричастността, толерантността, красивите мигове? Забравят ли се толкова лесно преодолените трудности, споделените надежди, разочарованията? Кой закон, коя история е в състояние да накара хората да забравят миналото, щастието от общото и радостта от преодолените различия? Коя пречка може да обезсмисли спомените, споделените мигове? Не е лесно, а даже невъзможно! Всеки човек го знае, но не осъзнава, усеща, а може би не го вижда. Толерантността е спасила света! Всички войни, конфликти, милиони жертви... Как са се преодолели страданията и нещастията, които са оставили войните? Първа световна война – милиони жертви. Втора световна война – пак милиони жетви. И какво е останало след това? Разрушени местности и мъртви човешки тела. Толерантността не се придобива – тя е вродена. Понякога човек забравя, че я носи в истинската си същност, но тя намира начин за да се покаже, за да накара света, хората и историята да видят, че е жива. Както се случва със спомена за забравения народ, живял в Кърджали. Както се случва със спомена за старите приятелства, които устояват на примамливия блясък на живота и тежестта на страданието. Ето какво пише в един от вестниците от архива, издаден през 22 март 1993 година - седмици преди изложбата по случай 50 години от спасението на евреите по света: „А днес, след годините на мълчание или нелегалност, тези добри отношения са вече открити, срещите са желани и необходими, размяната на гостувания – една хубава традиция. Защото тези хора, заедно с жителите на съвременния Кърджали, са

съпричастни към неговото близко и по-далечно бъдеще.” Достатъчно убедителни са писмата, които си разменят етнографът Мая Стоянова и Давид Ерел по случай изложбата за 50-годишнината от спасението на евреите по света.

За изложбата един от вестниците, издаден през същата година пише: „Историята на кърджалийските евреи бе възкресена едва през 1993 година, когато българската и световната общественост отбелязаха „50 години от спасението на евреите по света“ Експонираната в местния Исторически музей по този повод документална изложба за пръв път показва архивни материали, снимки и вещи на кърджалийските евреи.“ И допълва към края на статията: „Актуалността на темата за Кърджалийското еврейство и непроучения материал дават възможност проблемът да бъде преосмислен...”“

Евреите са част от историята на Кърджали. Те са оставили следи в обществения и културен живот на града. Тяхната история не е забравена, приятелските чувства никога не са изчезвали. Евреите са били граждани на Кърджали, превърнати са в тема табу и отново официално приети в историята на града. От пристигането на евреите в Кърджали и от тяхното тръгване са минали десетилетия, но техния разказ, макар и забравен, отричан дори, разкрива може би най-важната сила, която пише историята за народа – силата на толерантността. Показва ни, как силата на толерантността, добрите спомени, макар и премълчавани дълго време, не се примиряват с ограниченията на времето – подновяват се постоянно, узряват с всяка новост, растат с всеки изминат ден. Те са като живота – никога не спират и не се подчиняват. Толерантността пише историята, въпреки войните, въпреки нас хората. Толерантността ни кара да бъдем заедно въпреки различията. Тя ни показва радостта от преодоляването им. Една малка плоча в градската градина е израз на толерантността на цял един град. На цял един народ. А може би всеки човек се пита „Къде е толерантността в новото време?“ Там е парадокса,

че я търсим навсякъде, но не и в себе си. А тя е в нас. Как иначе бихме могли да живеем, да обичаме? Повярвайте в толерантността, защото тя е единственото средство, което ни кара да видим себе си в ближния и да променим света и историята!.....

Използвани източници:

Държавен архив – гр. Кърджали, фонд 264К, Еврейска народна община а.е. 1 - 4

Регионален музей – гр. Кърджали, Отдел „Нова и най-нова история”- Научно-спомогателен фонд, архивна единица 116
Регионална библиотека „Н. Й. Вапцаров” – отдел Краезнание – 323/С83 60 години от спасяването на българските евреи
Ангелова, Иванка. Евреите в Кърджали между двете световни войни. Нов живот 1999, бр. 74, 23.IV.

Рашкова, Ангелина. Евреите добри граждани на Кърджали. Нов живот 2005, бр. 8, 15.I.

Рашкова, Ангелина. “Макаби” и „Обединение” в общ дом.
Перперикон 2009, бр. 2, 17-23 I.

Стоянова, Мая. Жълтата звезда на позора. Нов живот 1990, бр. 116, 4.X.

Стоянова, Мая. Кърджалийско лоби гори в свещената земя на евреите. Репортер Юг 1993, бр. 1, 22.III.

Стоянова, Мая. Евреите имат място в паметта на кърджалийци.
Репортер Юг 1994, бр. 65, 14. IV.

Елиф Недрет Мехмет VIII клас

Участие в VII национален конкурс на фондация “Ценности” – “Толерантността на българския народ – заедно, въпреки различията” I. 2013 год.

ЗАПОВЕДИТЕ НА СЪРЦЕТО

/Руските доброволци в Руско-турската освободителна война/
Есе

„Руските доброволци са воювали по заповед на сърцето” – Юрий Исаков
– посланик на Русия в Р България

Замисляли ли сме се колко ценна е свободата?

Помним ли как дойде нашата свобода?

Знаем ли колко кръв е пролята по бойните полета?

Признателни ли сме на тези, които оставиха кости по нашите земи, воювайки за свободата ни?

Спомняйки си за пореден път за Руско-турската война 1877 – 1878 год. и нашето Освобождение аз искам да пиша не само за руските войни, които по военните закони участват в поредната Руско-турска, Освободителна за нас война. Те също са проливали кръвта си. Те са герои. Но те са военни.

Аз искам да пиша за другите – за доброволците, които никакъв закон не би могъл да принуди да мрат за чуждата свобода. Искам да пиша за доброволците – онези хиляди селяни, които оставяйки ралото си, тръгват да освобождават брата българин, брата славянин, брата християнин от чуждото иноверско робство. За тези хора, които оставят дом, деца, семейство, неизорани ниви, за да гинат по нашите земи, за да попие кръвта им в нашите поля.

Искам да пиша за руските дворяни, които изоставят удобния и охолен живот, бляскавите балове в Петербург, загърбват доброто обществено положение и дворцови титли, също деца и семейства, за да помагат на армията. Да тънат в кал, и мизерия, да не си дояждат (сам Александър Батенберг, бъдещият български княз пише в тефтерчето си след боевете за Стара Загора, че от два дни не им е давана храна и е бил

принуден да вземе сухар от джоба на убит турски войник), да носят грубите дрехи, да виждат кръв, разкъсани и осакатени тела, да се разболяват, да бъдат ранявани, да умират. И то само с една цел, породена от повика на сърцето. С тази същата – да помогнат на своя брат да скъса робските окови.

Юлия Вревская – руска баронеса. Родена през 1838 г. в семейството на потомствения руски дворянин генерал-лейтенант Пьотр Варпаховски. Принадлежи към елитния слой на руското общество. Постъпва в Действащата армия като доброволка. Започва участието си от 19 юни 1877 г. като медицинска сестра в 45 военно-полева болница в гр. Яш (Румъния). Прехвърлена във военните лазарети, обслужващи частите на Западния отряд и във 2 и 3 атака на Плевен. Преместена в 48 военна болница в гр. Бяла на 12 декември 1877 г. Заболява от остра форма на петнист тиф и умира на 5 януари 1878 г.

Това са сухите факти от участието във войната на една изключителна жена. Една жена родена да бъде кралица на баловете сред блясък, разкош и охолство. Една жена отрекла себе си в името на свещена кауза. Най-свещената бих казала – свободата. Но не личната и национална свобода, а чуждата, българската свобода. Дали нещо за което даваш живота си може да се нарече чуждо? Със сигурност отговорът е не.

Василий Верещагин – руски художник, доброволец в Руско-турската освободителна война. Роден през 1842 г. Участва в борбата за овладяване на р. Дунав. Участва в атаките срещу Плевен, в бойните действия на Западния руски фронт – зимното преминаване на Стара планина. Оставил едни от най-силните картини пресъздаващи войната – „В окопите на Шипка” („На Шипка всичко е спокойно”), „Шипка – Шейново”, „Панахида”, „Пред атака”, „В атака”, „След атака”, „Мародери”.

Всеволод Михайлович Гаршин – руски писател, от старинен дворянски род. Роден през 1855 г. в Екатеринославская губерния. При избухването на войната е студент III курс на

Минно-геоложкия институт. Постъпва като доброволец в Действащата руска армия на Балканския полуостров. Военно звание – редник. Участва в реалните бойни действия на Русчушкия отряд. Ранен в крака в битката при дн. с. Светлен и върнат за лечение в Русия. Автор на разкази и очерци, публикувани в руския печат и посветени на войната: „Четири дни”, „Из спомените на редник Иванов”, „Хората и войната”. Защитник и застъпник на българската национална кауза. Днес в с. Светлен има негов паметник.

Владимир Бехтерев – невропатолог, физиолог и психолог, академик. Роден през 1857 г. във Вятска губерния. Произхожда от старинния дворянски род Бехтеревых. В началото на Руско-турската война се записва доброволец в Действащата руска армия на Балканския полуостров. Служи в лазарета на XVI Пехотна дивизия. Едновременно и военен кореспондент на в-к „Северных вестник”. В началото на зимата 1878 г. поради заболяване се връща в Русия.

Владимир Гиляровский – руски писател, публицист. Роден през 1855 г. във Вологодска губерния в семейство на полицейски служител. Доброволец в 161 Александровски пехотен полк. Награден с войнишки Георгиевски кръст „За храброст” IV степен. Едновременно военен кореспондент. Негови книги, свързани с България са: „Шипка”, „Шипка преди и сега”.

Лев Владимирович Шаховский – руски журналист, княз. Военен кореспондент на в-к „Московские ведомости”.

Дмитрий Константинович Гирс – писател и журналист. Военен кореспондент на сп. „Северный вестник”.

Василий Дмитриевич Полянов – руски художник, академик, пътешественик. Роден през 1844 г. в Петербург. Потомствен дворянин. Доброволец в Руско-турската освободителна война. Художник, военен кореспондент, участва в действията през цялата война в състава на Русчушкия отряд. Пресъздава бита на българите. Негови са картините „Стаята на командващия”, „Речна долина”, „Български дом”.

Александър Батенберг, бъдещ княз на България, племенник на руската императрица, доброволец в Руско-турската освободителна война.

И още други доброволци!

И още много други доброволци!

И още хиляди незнайни доброволци!

Каква сила на духа е движела тези хора? Как са превъзмогнали ужасите на войната, негодите, които е трябвало да понесат? И за каква кауза? И за чия кауза?

Днес, 135 години по-късно, много от нас ще кажат, че това не може да се случи, че това е неразумно, че нормални хора не могат да направят такова нещо. Да, днес ние живеем в материален и спокоен свят, не познаваме недоимъка и ужасите на войната. За нас робството е понятие от учебниците по история. Трудно бихме могли да приемем, че някой ще гине за чужда кауза.

Днес – да. Но тогава? Тогава е било друго... XIX век е век на национализма. Време, когато всеки народ желае своя национална държава. А нашият народ заявява най-категорично това свое желание чрез Априлското въстание – българската национална революция. То е потопено в кръв. Ужасите и жестокостите, с които е потушено въстанието стават достояние на целия свят. И след извървян дълъг дипломатически път пред Русия има само един изход – да обяви война на Османската империя. Страстите са толкова нагорещени, че руският император трябва да обяви война на империята, ако не иска революция в собствената си страна. Толкова силно е общественото настроение в Русия. Целият руски народ подкрепя своите братя българи. Защото имаме общи славянски корени. Защото имаме една религия. Защото имаме една писменост. Защото...

За тази война историците казват, че е война на емоциите, а не на разума. И това е вярното определение за Руско-турската освободителна война. Защото руският войник, руският селянин,

русият дворянин, русият император като един тръгват да защитят и освободят нашето изстрадало Отечество.

И успяват. Въпреки недобре подготвената за война държава. Въпреки тактическите и военни грешки по време на войната. Въпреки пропуснатите възможности за по-бърз и успешен край.

И успяват. Благодарение на голямото желание на българския народ за свобода и оказваната всячески помощ на русите. Чрез подвига на българското опълчение – също доброволци – българи. Благодарение на голямото желание на руския народ да освободи своите братя. Чрез подвига и саможертвата на хилядите руски бойци – войници, генерали, доброволци.

Поклон пред тях!

Дълбок поклон!

Мелисса Мехмед Сали – XI клас

Участие в международния ученически конкурс „Заедно в XXI век” – IV. 2013г.

ЦЕНАТА НА СВОБОДАТА

(Априлското въстание – 1876 г. и значението му за последвалата Руско-турска освободителна война – 1877/1878 г.)

Есе

Откакто свят светува, за свободата се заплаща висока цена. Хора и народи се стремят към свободата си, както всички живи организми към светлината на слънцето. Дават жертви, плащат с живота си. Но цената си струва. Нищо на света не е по-ценно от свободата. Свобода лична, свобода държавна, свобода човеческа. Въпреки дългото робство, въпреки страшния геноцид, българският народ запазва своето национално самосъзнание и се стреми към свободата. Априлското въстание е апогеят в българската освободителна мисия. То завършва с военно поражение и с много жертви, но постига своята политическа цел, като предизвиква освободителната Руско-турска война. Априлската епопея поднася някои уроци за държавници, за водачи, лидери, за народа, за всички нас. Тя показва, че тогава, когато историята и обстоятелствата налагат, българският народ може да излъчи водачи, които да го водят.

С Априлското въстание българите доказват, че са част от Европа. Това е върховното събитие в българската история. За нас Априлското въстание е част от приетата и условна мъдрост във вековете, част от уроците по история.

Дни наред са се редили в българското минало, но само значимите събития остават в историята. Ако помислим реално, ще разберем, че без Априлското въстание, нямаше да има освободителната Руско-турска война, нямаше да има 3 март 1878 г., може би нямаше да съществува думата „България“.

За свободата се заплаща висока цена... Над 30 000 души мъже, жени и деца са избити по време на въстанието, стотици хиляди хора са подложени на репресии и терор, стотици селища са ограбени и опожарени. Но целта на българите не е да надвият

турците със сила, а само да предизвикат отзвук в Европа. Тяхната цел е постигната. Те побеждават! И плащат своята цена с кръвта си, с живота на неродените си деца, с мечтите и възжеленията си.

След Априлското въстание цяла Европа ни съчувства и се възхищава от доблестните дела и саможертвата на българските бойци за свобода. В полза на българите се застъпват много видни личности. Между тях е и големият френски писател Виктор Юго. Във френския парламент той изрича следните гневни думи: „Има минути, когато човешката съвест взема думата и заповядва да я слушат... Трябва да се сложи край на империите, които убиват. Нека обуздаем фанатизма и деспотизма! Стига войни, убийства и кланета!“ И не само в Европа, чрез въстанието българският народ печели горещите симпатии на цялата световна общественост.

Най-широк отзвук българските събития намират в Русия. Там се разгръща масово движение в подкрепа на българите. Руската общественост енергично настоява пред царското правителство незабавно да обяви война на Турция. Най-известните представители на руската културна общественост се присъединяват към движението в защита на българския народ. Особено се изявяват в това отношение Л.Н. Толстой, И.С. Тургенев, Ф. Достоевски, Д. Менделеев, В. Гаршин, В. Верещагин и др.

По инициатива на Русия е сформирана международна анкетна комисия, чиято цел е да обследва пораженията и разрушенията в българските земи след Априлското въстание. След обстояния анализ, който тя прави, се разбира, че всичко, което е изнесено по вестници и списания е вярно. Един народ е убиван, изтезаван, изгарян, посичан в сърцето на Европа. Домовете са палени, селищата са ограбвани и заличавани от лицето на Земята. Това вече не може да бъде игнорирано. Най-после идва дългоочакваният ден, в който българският въпрос не само присъства, но е в центъра на вниманието в европейския

ареопаг на великите сили. Сбъдва се призивът-прозрение на Христо Ботев от лятото на 1875 г., че „сега е най-сгодно време” чрез „незабавна” и „отчаяна революция” да „вземе участие в съсипването на Турция”, „ако не искаме да сме последни, а може би и забравени при решението на Восточния въпрос”. В резултат на Априлското въстание тази цел е постигната – Българският въпрос заема подобаващо място в древния ред на свиканата през декември 1876 г. конференция на посланиците на Великите сили в Цариград.

За своята свобода българите плащат висока цена. И продължават да плащат. Чрез саможертвата. Чрез себеотричането. Чрез героизма. Героизмът на българите продължава през Руско-турската освободителна война, чийто резултат е нашето освобождение. Как се стига до 3 март, кои са пътищата до него и най-вече кой върви по тях? По пътя от Кишинев до Сан Стефано заедно с българските опълченци крачи и неунищожения дух на няколко поколения революционери, хайдутути, книжовници, политици и въстаници. През нощта на 20 срещу 21 юни 1877 г., когато опълченците целуват земята на Свищов, те вероятно си спомнят не само Ботев, не само Волон, Бенковски, Кочо, Петлешков, Каблешков, бачо Киро и поп Харитон, а и едно мълчаливо мъченичество на народ, който е най-забравеният етнос на Балканите! Преломният момент през тази война са боевете на връх Шипка през август 1877 г. На този връх 5000 души – руски войници и български опълченци, успяват да спрат 35-хилядна турска армия. И така заедно с последвалата обсада на Плевен предрежават изхода от войната.

С подписването на Санстефанския договор е вдигната тежката завеса на един преднамерен заговор за откъсването на българите от европейската политическа и културна система, от еврохристиянската цивилизация изобщо.

За свободата се плаща висока цена. Българите извоюват своята свобода и могат да се гордеят с това, могат да очакват по-добро бъдеще. Ако се запитаме кои са българите, можем да си

зададем въпроса, какво би останало от българите, от нашата национална чест, от нашата национална гордост ако не бяха Левски, Ботев, Бенковски, ако не бяха Панагюрище, Батак, Копривщица, Клисура, ако не беше Априлското въстание – най-българското дело, нашата национална революция?!

Серпил Сунай Адем - XI клас

Участие в Национален конкурс- викторина за ученически текстове, рисунки и мултимесия, посветен на 28-мия поход „ По стъпките на Таньо войвода” – V. 2013г.

Без 20 април 1876 г. нямаше да има 3 март 1878 г.

Есе

1876.

Априлското въстание.

Панагюрище, Копривщица, Батак, Брацигово, Клисурска,
Перущица.

Черешовите топчета.

Знамето на Райна княгиня.

Хвърковатата чета на Бенковски.

Мечтите и възжеланията на народа ни за свобода.

Нашата национална революция.

Пиянството на един народ.

А после погром.

Смърт.

Пожари и пепелища.

Революция удавена в кръв.

Кочо, Петлешков, Ботев, Волов и Икономов

30 хиляди убити.

200 селища опожарени.

И въпреки всичко това въстание е политически успешно. То постига своята цел. Успява да постави българския въпрос пред света. Успява да предизвика освободителната Руско-турска война. Как става това? Ще се опитам накратко да проследя пътя от Април 1876 г. до Сан Стефано 1878 г.

„Моята цел е постигната вече. Във сърцето на тирана аз отворих люта рана, която няма никога да заздравей” казва Бенковски, гледайки пламналото село Лисец.

Още по-ясно обобщава резултатите от въстанието Цанко Дюстабанов преди да го обесят пред турския съд: „Нашата цел не е била да ви надвием със сила, но само да ви предизвикаме да

направите зверствата, които извършихте премного и вследствие на което се изложихте пред целия образован свят, а тая наша цел е достигната вече. Бъдете прочее известени, че ние победихме ! „Тези две формулировки са най-ясната оценка на резултатите от Априлското въстание. Те показват политическата цел на въстанието. Нашите революционери много трезво преценят ситуацията и знаят, че със сила и собствени средства не могат да съборят вековната Османската империя.

В целия свят отзвукът след въстанието е голям. Прогресивните хора защитават българите и правото им да живеят в собствена, свободна държава. Още в края на април, началото на май 1876 г. кореспондентът на английския либерален вестник „Дейли Нюз” – Макгахан съобщава фактите за съдбата на българите, което предизвиква съчувствие у демократичната европейска общественост.

Английският политик – Уилям Гладстон издига глас в подкрепа на българския народ и организира протестни митинги и събрания, на които се събират помощи за пострадалите. Към тях се присъединяват Чарлз Дарвин, Оскар Уайлд, Дикенс и други. Във Франция общественото мнение категорично осъжда зверствата на турците. Принос за това имат журналистите Емил Жирарден, Жан Петри и Жан дьо Вестин.

На 2 юни 1876 г. във френския парламент Виктор Юго произнася пламенна реч в защита на българите: „Настъпил е момент да се привлече вниманието на европейските правителства върху един факт, който излежда е толкова дребен, че европейските правителства се правят, че никак не го забелязват. Този факт, ето го : Убива се цял един народ. Къде? В Европа. Този факт има ли свидетели? Само един – целият свят. Правителствата виждат ли го ? Не. Дошъл е момент да се издигне глас на протест. Целият свят е възмутен. Идват минути, когато човешката съвест взема думата и заповядва на правителствата да я слушат... Трябва да се сложи край на империите, които убиват. Стига войни, убийства и кланета.”

Широко движение за солидарност се разгръща и в Италия. Революционерът Джузепе Гарибалди изпраща телеграма до българските емигранти в Букурещ, с която изразява съчувствието си и моралната си подкрепа.

В полза на българската освободителна кауза се застъпват славянските народи в пределите на Австро-Унгария. Видни техни писатели, учени, общественици заклеймяват азиатската варварщина. Своята подкрепа изразява и Константин Иречек.

Обединена Германия също изказва съчувствието си към българския народ. Дори канцлерът Ото фон Бисмарк заявява в райхстага, че за империи, които убиват, няма място в Европа.

Съседните балкански страни също издигат глас в защита на българите, като най-активна в това отношение е Румъния, където цялата прогресивна интелигенция възроптава срещу турските жестокости.

Най-широк отзвук намират априлските събития в Русия. Славянските комитети и лично лидерът им Иван Аксаков разгръщат масово движение за събиране на помощи за пострадалите. Те оказват и натиск върху руското правителство с цел предизвикване на военен конфликт и цялостно решаване на Източния въпрос. Сред участниците в движението в защита на българския народ се открояват писателите Лев Толстой, Тургенев, Достоевски, ученият Дмитрий Менделеев, публицистът Всеволод Гаршин, художникът Василий Верещагин, както и Херцен, Чернишевски, Добролюбов и много други. Някои от тях дори изразяват готовност да защитят с оръжия в ръка братята славяни и се записват доброволци в обявената война.

По инициатива на руското правителство през юли – ноември 1876 г. действа комисия за обследване на извършените престъпления. Активна роля в нея играят американският дипломат в Цариград Юджийн Скайлър и руският консул в Одрин княз Алексей Церетелев. По-късно към комисията се присъединява и Макгахан. След обстояния анализ на

пораженията от Априлското въстание, извършен от анкетната комисия, и след доказването на жестокостите и репресиите, извършени от османците, през декември 1876 год. в Цариград се свиква конференция на посланиците на Великите сили. Задачата е решаване на българския въпрос. Нашият въпрос най-сетне заема централно място в сложния Източен въпрос. Конференцията излиза с решение за създаване на две автономни български области в рамките на Османската империя.

Османската империя отказва да приложи решенията на конференцията и на Русия не ѝ остава друг вариант освен един – война. Войната е обявена на 12/24 април 1877 г. в град Кишинев от руския император Александър II .

Войната, както знаем, е успешна и на 3 март в Сан Стефано, на хвърлей място от сърцето на Османската империя е подписан Санстефанския мирен договор. България е възстановена.

България е освободена.

България възкръсва за нов живот от пепелищата и пожарите на април 1876 г., с донесената свобода от руските бойци и българските опълченци.

България се появява на политическата карта на Европа след почти 500 години забрава, тъмнина и страдание.

И ако днес на 3 март празнуваме свободата си, и ако днес 3 март е нашият национален празник, то не трябва да забравяме, че 3 март е наше дело. Мирният договор след победоносната Руско-турска война е пряко следствие и резултат от най-успешното въстание, от нашата национална революция – Априлското въстание.

Мелисса Мехмед Сали - XI клас

Участие в Национален конкурс- викторина за ученически текстове, рисунки и мултимесия, посветен на 28-мия поход „ По стъпките на Таньо войвода” – V. 2013г.

ЩРИХИ ОТ ЖИВОТА НИ

История на
образователното дело в
с.Черноочене, обл. Кърджали

I. НАЧАЛОТО /И БИДЕ СВЕТЛИНА/

1912 година.

Балканската война.

Освобождението на Кърджали и Източните Родопи.

В тази преломна година едно малко село мисли за още нещо. Току-що включено в пределите на България, нямащо възможност по-рано, то избира пътя на грамотността. Деца жадни за знания. С отворени очи към света. Искащи и чакащи. Родители, осъзнали нуждата от просвета. Мислещи за бъдещето на децата си.

Вероятно така започва една приказка. Приказка за раждането на училището в с. Карагьозлер (Черноочене). Приказка, която пишем и днес – 100 години по-късно.

Вероятно. А защо? Защото тези събития са забулени в мъглата на миналото. Няма документи. Няма живи свидетели. Работим по документи от по-късен период. Когато се захем със задачата да напишем история на училището не очаквахме , че ще срещнем толкова трудности. Пълна липса на устна история (поради големия период време) и частична информация за доста дълъг период време – до 1963 г. (поради немарливо отношение към документацията от страна на отговорните за това фактори и лоши битови условия на съхранение). Според историческите справки – три на брой, първата от които е от 1963 г., останалите от 1985 г. и 1996 г. – писани върху основата на първата, четем, че училището е създадено като духовно турско училище и утвърдено от Министерството на просветата около 1920 година. Без никакви документи за потвърждение.

Според най-старите запазени документи – статистически данни от 1936/1937; 1937/1938; 1938/1939 и 1939/1940 учебни години училището е открито през 1912 година. От това можем да предположим, че в 1912 година започва съществуването си само като духовно турско училище. Годишите 1912 – 1918 са време на войни. България влиза в три войни за национално

освобождение, като печели само Балканската война. Междусъюзническата – през 1913 год. и участието ни в Първата световна война 1915 – 1918 год. почти зачеркват резултатите от победоносната Балканска война. България преживява две национални катастрофи за период от шест години. Няма време да мисли за образованието във всички новоосвободени територии. Погледнато от този аспект е логично късното утвърждаване на училището в с. Черноочене.

През 1920 година за пръв път в нашата история на власт идва правителство на селска партия – БЗНС, начело с Александър Стамболийски. С амбициозна реформена програма във всички сфери на живота. През 1921 година БЗНС приема нов Закон за народната просвета. Освен всички други промени, които се утвърждават, за пръв път се прави опит за унификация на образованието – всички училища да минат под ведомството на Министерството на просветата. Така и нашето училище се присъединява към мрежата от училища в България. Но не става държавно. Остава начално частно, с духовен характер – мохамеданско-турско. Същото се издържа от настоятелството при джамията. Като такова частно турско училище съществува до 1948 година.

В началните години от съществуването на училището преподавателите са изключително турски духовници, на които се плаща в натура от населението. Обучавани са ученици от с. Черноочене и махалите: Вождово, Среднево и Ябълчене. Училищната сграда е малка и килийна, прикрепена към постройката на джамията. При управлението на БЗНС 1920 – 1923 год. започва назначаването на учители българи. Първият български учител е Теньо Демирев, който по-късно става началник „Просвета” в Кърджали. Турските учители са назначавани от мюфтийството в гр. Кърджали. На българските учители, както и на турските е плащано с допълнителен облог на населението. От тук произлиза и голямата роля, която играе училищното настоятелство в живота на училището. Целта за

назначаването на българските учители е покрай турският език да се изучава и българският. Това говори за осъзнатата необходимост на населението в района младото поколение да изучава български език, език, който ще помогне за по-успешната реализация на децата в бъдеще.

В първите години училището се състои от две паралелки, в които приблизително са прибирани към 60 ученици. Поради лошото помещение и недостатъчно заплащане на учителите, а също и недоброто обзавеждане, малко ученици завършват 4 клас. Към края на 1922 г. се създават вече 3 класни стаи и училището добива характер на начално частно турско училище от първи до четвърти клас.

II. УЧИЛИЩЕТО 30-те, 40-те ГОДИНИ НА XX ВЕК.

След преврата от 19 май 1934 година, при управлението на политически кръг „Звено” се уедряват административните области в България на 9, а също така се провежда и просветна реформа. През учебната 1934/35 година училището се централизира към училището в с. Пчеларово, Кърджалийска околия и се управлява от главен учител, който е пряко подчинен на средищния директор със седалище с. Пчеларово. Средищен директор е Димитър Иванов Бояджиев – до 1936/37 г. Училището в с. Пчеларово е с много по-дълги традиции в образователната сфера. Открито в далечната 1868 година като килийно. След Освобождението, през 1887 г. става Народно първоначално училище, а от 1922/1923 год. – Народно основно училище – прогимназия с повече от 100 ученици.

Училището в Черноочене е към средищното училище в с. Пчеларово до 1947/48 учебна година включително. През този период средищни директори са: Крум Червенелеков – 1937/38,

1938/39 учебни години; Дечко Коев Буюклиев – от 1940/41 учебна година до 1.V.1948 година.

От 20-те до 40-те години на XX век времето за училището ни сякаш е спряло. Нищо не се развива. Нищо не се променя (с изключение централизацията към с. Пчеларово). Нашият район не е сред приоритетните за българските правителства през това време. Всичко е такова, каквото и в началото на 20-те години. Двама учители – по български и по турски. Българският е назначаван от пограничен училищен инспектор със седалище гр. Кърджали за периода 1938 – 1942 г. След 1942 година училищата се управляват от Областна училищна инспекция гр. Стара Загора. Турският учител е назначаван от Мюфтийството в град Кърджали. Стига се дори до там, че през 1939/40 учебна година децата не учат турски език и коран, защото няма назначен учител по турски език.

Все така броят на учениците се движи около и под 60. Прави впечатление, че момичетата в някои години са почти колкото момчетата, което показва, че родителите на момичета не са се притеснявали да пускат децата си на училище, както в други райони. Всяка година има повтарящи (повече момчета), което показва, че критериите не са занижавани, поради факта, че училището е частно турско. /Единствената година, в която няма повтарящи е 1936/37 г., когато след раждането на престолонаследника княз Борис Търновски, заповед 1524/16.VI.1937 г. на Министерството на народното просвещение, гласи „Увеличава се успехът на всички ученици по всички дисциплини с единица.”/

Прилагам няколко таблици за илюстрация на картината на училището ни (брой на ученици, подлежащи, годишен успех) в първите десетилетия от съществуването му.

Сведение за мохамеданското първоначално турско училище с. Черноочене.

Брой на учениците – учебна 1936/37 година:

Показатели:	I отделение		II отделение		III отделение		IV отделение		Всичко:	
	м	ж	м	ж	м	Ж	м	ж	м	ж
Записани:	8	1	6	9	7	6	9	9	30	25
От минали години:	1	-	1	-	1	-	5	3	7	3
За първа година:	7	1	5	9	6	6	4	6	23	22
Минават:	8	1	6	9	7	6	9	9	30	25

Информация за учебната 1937/38 година. Подлежащи на обучение както следва:

8-год.		9-год.		10-год.		11-год.		12-год.		13-год.		14-год.	
м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	Ж	м	ж	м	ж
17	21	11	7	12	5	4	12	4	17	21	10	2	2

От тях ученици:

8-год.		9-год.		10-год.		11-год.		12-год.		13-год.		14-год.	
м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	Ж	м	ж	м	ж
6	4	9	2	4	1	3	10	2	5	12	1	2	0

Или от 145 подлежащи на обучение деца в училището се обучават 60 деца.

Брой на учениците 1939/40 учебна година:

Показател и:	I отделени е		II отделени е		III отделени е		IV отделени е		Всичко:	
	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Записани:	12	4	8	5	9	5	4	2	33	16
От минали години:	-	-	1	-	2	-	3	2	6	2
За първа година:	12	4	7	5	7	5	1	-	27	14

Минават:	8	4	6	4	6	5	4	2	24	15
Остават:	4	-	2	1	3	-	-	-	9	1

Посочени причини за неуспеха са: беднотията на населението, фанатизмът на населението, недостатъчната подготовка на турския учител и училищното помещение, което е недостатъчно. Резултатът от обучението е среден. Поведението на всички в тези първи години е примерно. Относно хигиената: училищното помещение е годно и хигиенично, има нужда от пристройка за една класна стая. Библиотеката се състои само от няколко списания и училищни правилници. Учебните помагала са нови, но са малко.

За времето от 1935 до 1941 година главен учител е Невена Демирева, завършила средно педагогическо училище, от с. Шипка, Казанлъшка околия, омъжена, с едно дете. Има шест години педагогически стаж, преди да дойде в Черноочене. Месечна заплата 2180 лева. Седмичен норматив – 17 часа. Преподава в I – IV отделение по български език, българска география, българска история. Учениците все още са от село Черноочене и махалите: Ябълчени, Среднево и Пряпорец. Разпределение на учениците по класове всъщност няма, защото I, II, III и IV отделение са слети. Обучението се води по метод и програма на народно първоначално училище и включва: български език, коран, турски език, смятане, пеене. В края на учебната година се провеждат годишни изпити. Училището все още се издържа от облози върху турското население, но и от помощ от общината. Според документите обаче тази помощ, а също и от облозите, не винаги се получава навреме, което налага да се намаляват предвидените разходи. В училищното настоятелство през 1937/38 г. са Мустафа Реджебов, Саид Тахиров, Априлязим Изетов. Невена Демирева е секретар.

Седмична програма 50
 на частното турско първоначално уч. узе в Черноселек
 отг. Кордунски. през учебната 1939/1940 г.

Понеделник	Вторник	Сряда	Четвъртък	Петък	събота
Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език
Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Коран	Бъл. език
Възражение	Турски език	М. език	Възражение	Ситган	М. език
Турски език	М. език	Предм. ужение	М. език	М. език	Предм. ужение
Матем.	Предм. ужение	Жула работа	Ситган		
Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език
Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Коран	Бъл. език
Възражение	М. език	Коран	Коран	Жула работа	Турски език
Турски език	Предм. ужение	Ситган	Ситган	М. възпитание	Предм. ужение
Ситган	М. език	М. език	Ситган		Коран
Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език
Бъл. език	Стегс. възпитание	Стегс. възпитание	Бъл. език	Възражение	Стегс. възпитание
Възражение	М. език	Коран	Коран	Жула работа	М. език
М. език	Природознание	Ситган	Ситган	М. възпитание	Природознание
Ситган	М. език	Форми. знание	Рисуване		Коран
Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език	Бъл. език
Бъл. език	Бъл. език	Стегс. възпитание	Стегс. възпитание	Коран	Стегс. възпитание
Възражение	М. език	Коран	Възражение	М. език	М. език
М. език	Природознание	Ситган	Ситган	М. възпитание	Природознание
Ситган	Жула работа	Форми. знание	Рисуване		Коран

25. IX. 1939 г. в. Черноселек, отг. Кордунски

Гл. у - 16 Н. М. Делчев в.

Седмична програма за учебната 1939/1940 година

С протокол 4 от 24 декември 1937 г. за учител по турски език е назначен Изет Халимов от с. Женда.

Из Главен отчет за финансовата 1938 година:

Показатели	Разрешено-лева	Разходвани - лева	Свободни кредити
1. Училищен слуга	5000	4000	1000
2. Данък занятие	202	-	202 /внесени от заплатата на уч. слуга/
3. Годишно възнаграждение на председателя на Училищното настоятелство	1200	1200	-
4. Годишно възнаграждение на секретаря на Училищното настоятелство	3600	3600	-
5. Годишно възнаграждение на касиера на Училищното настоятелство	3600	3600	-
6. Годишно възнаграждение на учителя по Български език	4800	4800	-
7. Годишно възнаграждение на	3000	1500	-

учителя по Турски език			
8. Поддържане и поправка	15793	10881	-
9. Канцеларски разноси	1500	902	-
10. Отопление и осветление	1500	1460	-
11. Училищна покъщнина	5000	2510	-
12. Учебна библиотека	1000	1005	-
13. Учебни помагала	1600	-	-

Отчет за финансовата 1938 година:

Постъпления	Предвидени - лева	Постъпили - лева
От Общинския бюджет	5000	-
Лихви от учебни капитали	439	439
От такси за издръжка на училището, наложени на мюсюлманското население съгласно чл. 359 от Закона за Народната просвета	20617	9382
Всичко	29709	10821

От тези годишни отчети всеки може да направи за себе си много изводи за състоянието на образованието в с. Черноочене.

През 1938 година кмет на Черноочене е Гатю Иванов.

На 22 март 1940 г. от Главно мюфтийство уволняват Мустафа Реджебов и на негово място назначават Хафуз Махмуд Исмаилов. С протокол от Чернооченското частно турско училищно настоятелство с председател – Акиф Мехмедов и членове: Саид Таиров, Хафуз Мехмед Исмаилов, Ибрям Юмер. Средищният директор Дечко Боюклиев назначава за учител по турски език в Черноочене Хафуз Исмаилов Мюмюнов.

През учебната 1940/41 г. Невена Демирева отново е назначена за главен учител в училището. От следващите няколко учебни години няма запазена информация, вероятно поради факта, че България се е намирала във война – Втората световна война.

Ето какво си спомня един от първите учители в училището ни – Юсеин Емин: „До 1945 година училището в с. Черноочене е религиозно килийно училище. Помещава се в паянтова сграда, прикрепена към джамията отвън. Обучението на малобройни деца – момичета и момчета се осъществява от двама ходжи, на арабски език, върху азбуката на арабски и върху молитвени откъси. Тези откъси представляват уводна грамотност за пристъпване към корана и граматичното му владеене. Ограмотените деца са принудени да се молят на бога в джамията в петъчни дни. Посещаемостта на децата зависи от желанието на родителите им, защото те осигуряват финансовата издръжка на ходжите. Чиновете за сядане се изработват от самите родители от дълги обикновени дъски. Момчета и момичета сядат на отделни редици. Момчетата са забулени със забрадки и носят шалвари.”

III. РАЗВИТИЕ НА УЧИЛИЩЕТО - от 9.IX.1944 година до 1963 година

Голямата промяна на училището в Черноочене настъпва след 1944 година, при така наречената народна власт. Още през учебната 1944/45 година отпада религиозното обучение в цялата страна. В училището в Черноочене то се запазва до учебната 1950/51 година. Вероятно отново поради факта, че училището е частно.

1947 год. Едни от първите учители в училището

През 1948 година е приет Закон за Народната просвета, който променя образованието в България. Частните училища са ликвидирани. Въведено е задължително образование до 16 годишна възраст. Въведен е 11-годишен курс на обучение в средните училища, образованието е професионализирано /в съответствие с нуждите на живота/.

Тези промени се отразяват благоприятно на живота на училището ни. От новата 1948/49 учебна година то става държавно и се отделя като самостоятелно, отделно средище при Селския народен съвет с. Черноочене. Разходите и материалната база се поемат от бюджета на Селския народен съвет, а заплатите на учителите се изплащат от държавата. Това оказва веднага влияние на броя на учениците, който от 60 за една година достига до 140.

След смъртта на Георги Димитров на 2 юли 1949 г. за учебната 1949/50 година училището приема неговото име и става Народно турско първоначално училище „Георги

Димитров”. Директор е Х. Ис. Такиров. Учениците са разпределени както следва:

Показатели:	I отделение		II отделение		III отделение		IV отделение		Всичко:	
	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
По пол:	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Записани:	33	22	20	17	14	9	16	1	84	49
Минават:	16	8	17	12	10	4	13	1	57	25
Остават:	8	2	1	-	-	-	-	-	9	2
Напуснали:	9	12	2	5	4	5	3	-	18	22

От учебната 1950/51 година училището става основно – открива се V клас. Директор е Митев. Класни ръководители на Ia и Ib клас са съответно: Дечева и Петрова. Учениците са разпределени както следва:

Показатели :	Ia клас		Iб клас		II клас		III клас		IV клас		Всичко :	
	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
По пол:	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Записани:	1	2	1	1	1	1	2	1	1	-	82	61
	8	0	6	7	7	1	1	3	0			
Минават:	1	1	7	5	1	6	1	9	7	-	56	30
	2	0			4		6					
Остават:	4	8	7	6	3	-	2	1	1	-	17	15
Напуснали:	2	2	2	6	-	5	3	3	2	-	9	16

Завършват курса за ограмотяване 35 възрастни, разпределени в три първи курса и два втори курса (всяка начална учителка е водела по един курс за ограмотяване).

През месец март 1951 г. има голяма изселническа вълна от България за Турция. Изселените ученици са 23, или почти всички напуснали се изселват. Това оказва влияние и броят на учениците за следващата учебна година намалява.

От учебната 1951/52 година започва назначаването на редовни прогимназиални учители. Училището е Турско

държавно основно училище. Учениците са разпределени по класове както следва:

I клас – 49 ученици;

II клас – 35 ученици;

III клас – 26 ученици;

IV клас – 25 ученици.

Изучаваните предмети по класове са:

I клас – български език, смятане, рисуване, пеене, телесно възпитание, ръчна работа, турски език.

II клас – български език, смятане, рисуване, пеене, телесно възпитание, турски език.

III клас – български език, смятане, рисуване, пеене, телесно възпитание, турски език, отечествена география, природознание.

IV клас – български език, смятане, рисуване, пеене, телесно възпитание, турски език, отечествена география, природознание, отечествена история.

До 1952/53 учебна година училището става пълно основно училище и като такова I – VII клас функционира до учебната 1961/1962 г. Всички ученици, подлежащи на обучение, са прибирани в средищното училище. Първият директор на основното училище е Руско Бозуков от Смолянски окръг. По-късно директор на училището е Таньо Димов от с. Пчеларово. Поради недостиг на класни стаи, някои паралелки от средния курс, като V-тите класове, са открити и обучавани в помещението на училището в с. Железник. Чрез съдействието на Общинския селски народен съвет с. Черноочене се откриват основни училища както следва: с. Бели вир, с. Свободиново, с. Житница, начални училища се откриват и работят в селата Патица, Стражница, Драганово, Божурци, Дядовско, Даскалово, Железник.

През учебната 1960/61 година е построено ново училище в махала Пряпорец, което се достроява в следващите години – до 1964/1965 г., за да добие сегашния си вид. Директор е Петко Жеков Несторов, родом от с. Войводово, Хасковски окръг.

Първо са построени по три учебни стаи на два етажа, с малки помещения за учителски стаи, а след това се дострояват още по три учебни стаи на етаж, плюс още едни вътрешни стълби, фоеа на първия и втория етаж и помещения на втория етаж, предвидени за учителска стая и дирекции. На първия етаж се достроява още една учебна стая и допълнителни помещения, в които днес се помещават медицинския кабинет, тоалетните и архива на училището.

Учители пред новопостроената училищна сграда.

През учебната 1962/63 се открива VIII клас – по новия закон за основна степен на образование. За класни стаи се ползват 6 учебни стаи с 2 малки разпределения – стаички, които се използват за дирекция и учителска стая. Директор е Евтим Колев Евтимов от град Хасково. Постройката до джамията се ползва за общежитие, в което се помещават средно от 30 до 35 ученици.

След това за директори на гимназията са назначавани Константин Павлов, Илиян Наумов, Костадин Филев и Благвест Балев.

IV. УЧИЛИЩЕТО 1963 – 1989 година

Истинският си облик училището придобива след построяването на новата сграда, която ползваме и до днес, и преместването на обучението в нея. Това става през учебната 1962/63 година. Директор е Петър Жеков Несторов.

Ученици пред старото училище, след откриване на новата сграда, служещо за общезитие.

Учебната 1963/64 година е знаменателна за училището. Открива се IX клас. За нуждите на обучението се ползват помещенията на новия пансион. Другите постройки остават да се ползват за същите нужди. Характерно за персонала на училището, е че по-голямата част са нередовни учители. През годината повече от 1/3 от тях напускат, преместват се или са уволнявани по различни причини. След откриването на IX клас, училището става Средно политехническо училище - СПУ. Така от малко духовно училище с 50 – 60 ученици за дълъг период – повече от 35 години, след преобразуването му в държавно, училището ни се превръща в център на просветната дейност в община Черноочене, като успява да измести останалите училища претендиращи за това (Комунига и Пчеларово). Водещ е фактът, че Черноочене се утвърждава като общински център.

В изпълнение на тезисите на Министерството на образованието от 1959 г. за по-тясна връзка на училището с живота се създават два профила – тютюнопроизводство и зеленчукопроизводство. За целта в учителския колектив се назначават агрономи.

Името Георги Димитров не успява да се наложи за име на училището. За патрон на СПУ Черноочене с писмо 983/14.I.1966 г. е одобрен Христо Смирненски.

Към сградата на училището се построява общежитие с 3 разпределения / днес там се помещават стоматологичния кабинет, библиотеката и начални класове/, в които се помещават 50 ученици, а в старата постройка до джамията се настаняват още 30 ученици. Ползването на общежития се налага поради отдалечеността на селищата в общината и липсата на удобен транспорт. По-голяма част от подлежащите от селата Патица и Бърза река се настаняват безплатно в пансиона.

НАЧАЛОТО...

Спомени на Юсеин Мюмюн Мюмюн – един от първите ученици на новооткритото СПУ т., Хр. Смирненски”- Черноочене през 1963 год.

*сега пенсиониран учител, живуц в с. Нови пазар, общ.
Черноочене*

„След като завърших основното си образование през 1963 год., имах силно желание да продължа образованието си в някое средно училище, още повече, че баща ми (майка ми бе починала) дълги години беше духовен просветител - ходжа, в много от близките села и също искаше да ме изучи. Мотивиран бях и от факта, че брат ми беше завършил средното педагогическо училище в гр. Кърджали и работеше като начален учител. Всичко това ме амбицираше и аз да уча и да се вписвам в просветителската традиция на семейството ни.

Бяхме подали документите в Строителния техникум в Кърджали. Бе началото на месец септември. Неочаквано един наш близък – бай Мюмюн (домакина), с друг негов познат, когото представи като заместник-директор на училището, с един мотор „Ява” се появиха пред къщата ни в с. Бели вир. И оттук-оттам ми съобщиха новината, че в село Черноочене се открива гимназия, и ме посъветваха да си изтегля документите и да се запиша в това училище. Съгласих се и се зарадвах, че финансово ще облекча и без това оскъдния ни семеен бюджет

И така, на 15 септември 1963 г. училищният звънец възвести не само началото на новата учебна година, училищният звънец възвести началото на НОВА ЕПОХА в развитието на образователното дело в едно родопско село – Черноочене, чиято история ден по ден, година по година се пише цели 50 ГОДИНИ.

Благоприятното географско, административно и средишно разположение, удобните транспортни връзки и

съсредоточеност на сравнително гъсто население в района, вероятно са предопределили избора – новото СПУ да бъде именно в Черноочене. Много се говореше тогава, а и по-късно разбрахме, че голям принос за изключителното събитие е имал председателят на Общинския народен съвет Георги Белев Топалов – от с. Пчеларово, когото тукашните хора и сега тачат с голямо уважение, като много принципен, инициативен и деен ръководител.

Във връзка с откриването на новото средно политехническо училище, се проведе голямо и вълнуващо тържество. Бяха дошли много официални гости от окръжния град Кърджали, от община Черноочене и много граждани.

Представиха ни ръководството на училището – тогава то се водеше СПУ (средно политехническо училище) като директор бе г-н Петко Несторов Жеков и заместник-директор – Ниязи Мустафов Хюсеинов. И двамата живееха в с. Черноочене. След 1989 г. Ниязи Хюсеинов се изсели и се установи в гр. Истанбул. Дълги години работеше във вестник „ Нов живот ” и има издадени над 7-8 стихосбирки. Той може да послужи и като едно от лицата на живата история на СПУ „ Христо Смирненски ” през първите му 10-15 години.

Разпределени бяхме в 3 паралелки. Първото нещо, което трябваше да сторим, е да се снабдим с учебници и учебни помагала. Това отне доста време, защото не ни предхождаха деветокласници. Второ – трябваше да закупим официални ученически униформи – син костюм, вратовръзка и шапка (фуражка). Повечето от нас за пръв път щяхме да обуюем официални кожени обувки.

Ние учениците – нови, учителите – почти нови, и двете страни – непознати. Трябваше да се опознаем и да се адаптираме в новата обстановка.

Материално-техническата база се състоеше просто от класни стаи с маси и столове, черни дъски. Нямахме кабинети по предмети, нито учебно-технически пособия и нагледни

материали. Но в последствие, до края на тригодишното ни обучение, бяха доставени немалко неща. Сравнението с днешното състояние на базата в училището, е просто нелогично и несправедливо, на фона на масовата компютъризация и иновационни технологии, на оборудвани кабинети, подменените черни с бели дъски, парно отопление, физкултурен салон, спортни площадки, топла и разнообразна храна, транспорт и т.н. Всичко това е много радващо за сегашното поколение, но за разлика от тях, ние, въпреки оскъдните материално-технически условия, имахме силна мотивация и желание за учене, за повече знания. Бяхме дисциплинирани и с добро поведение.

Бедата и голямата бариера пред нас беше липсата на езикова подготовка – разполагахме с много беден речник и не разбирахме смисъла на много от изговорените думи пред нас. Повечето идвахме от селски училища, отдалечени от общински центрове и трудно осъществявахме комуникация в часовете и с нашите учители. Но все пак нашата упоритост и трудолюбие помагаша да превъзмогнем малко по малко тези трудности.

Приключи първата учебна година. Някои от записалите се ученици, най-вече момичета, се отказаха през годината, други останаха да повтарят, поради което паралелките от 3 бяха намалени на 2.

В началото на новата учебна година – 15 септември 1964 г., имахме друг директор на училището – Константин Павлов, който респектиреше с едрата си фигура, с побелелите си коси и излъчването на мъдър, строг, опитен и комуникативен човек. Качества, които той доказа през времето на цялото ни обучение.

Бяха дошли нови учители, повечето от вътрешността на страната – г-жа Карацанева и г-н Лозанов от гр. София, г-н Янев от гр. Плевен, г-н Кирилов от гр. Видин, г-н Славов от гр. Варна, сем. Попови от гр. Пловдив и т.н., все подготвени и опитни педагози. Просто се раздаваха, за да бъдат полезни на

нас – родопските деца и младежи. А пък ние бяхме призвани с цената на много труд и усилия да извървим този нелек път, да направим пъртината към нещо по-добро и да се впишем в летописа на това първо учебно заведение.

И наистина, в условия на големи перипетии и трудна обстановка, както бе казал поетът Пеньо Пенев „... се наливаха основите...” на първото в района средно училище.

И така в края на юни 1966 г. успешно завършихме XI клас с чувство на гордост, че сме първите випускници на СОУ „Хр. Смирненски”.

Абитуриентският ни бал се проведе в коридора на втория етаж на училището по много скромен и обикновен начин, но еуфорията и тръпката, че сме първи, бяха неописуеми. Както и по-напред казах, пъртината бе направена и по нея цели 50 години са извървели и вървят стотици и хиляди млади хора, за да черпят знания от този „Просветен храм”.

По-късно продължих образованието си в СУ „Св. Св. Климент Охридски”- гр. София, със специалност „География”. Имах щастието да работя в СПУ – Черноочене през периода 1974-76 година, като учител по география, а по-късно и като заместник- директор – за 2 години. Мои ученици в 10 клас, бяха колежките Гюлтен Реджеб и Джемиле Салим, които сега са учители в същото училище. За всеобща радост, почти 80% от местните учители в сегашното СОУ, са випускници на същото училище.

През тези 50 години СОУ Черноочене даде основите на много бъдещи учители, лекари, инженери, архитекти, юристи и хора с много други професии.

Радвам се, че и моите деца завършиха същото училище. Снаха ми Гюлшен Мюмюн и дъщеря ми Бирсен Мюмюн сега са преподаватели в СОУ „Хр. Смирненски”.

Като честитя 50- годишният юбилей на СОУ „Хр. Смирненски”, пожелавам на ръководството, педагогическия и

обслужващ персонал много здраве и бъдещи успехи в благородното им просветно дело.”

Пред училището

През учебната 1965/66 година има 7 паралелки начален курс, 9 среден курс и 9 горен курс, плюс една паралелка полудневна детска градина – общо 26 паралелки, а също и занималня за учениците от началния курс. Учителският колектив наброява 40 души. Учениците са 770.

През същата година се открива ученически стол, оборудван с техника и 6 души персонал. В него столуват 120 ученици безплатно от общо около 300 столуващи. Столът се обслужва с кон и каручка, а с остатъците от храната се изхранват свине.

През този период учебната година има три срока. Показателни са данните за успеха. Общ успех 3,45. От началния курс от 186 ученици – минават 162, остават да повтарят 24; от средния курс от 280 ученици минават 135, повтарят 68, на

поправителни изпити остават 77; от горен курс от 304 ученици минават 102, остават 41, на поправителни изпити – 181.

На зрелостния изпит /това е първият випуск на средното училище в Черноочене/ от 71 абитуриенти на изпит са допуснати 70, един повтаря. От тях направо на матури се явяват 42, останалите 28 са с поправителни изпити.

Първият абитуриентски бал – май 1966 година

В съответствие с партийните и държавни изисквания има вечерно училище (за възрастни без образование). От вечерната паралелка – 20 души, всички са допуснати до зрелостни изпити. Само един издържа матурите от първия път, останалите остават на поправителни изпити.

В резюме успехите през учебната година така, както са видени от директора Константин Павлов:

1. Подобряване на материалната база в училището – въвеждане на кабинетно обучение.
2. Оформяне на училищния двор и ограждането му.
3. Постояване на голяма постройка за нуждите на училището – със средства и личен труд.
4. Поставяне на по-добър ред в училището и подобряване на извънкласната работа – кръжоци, политическа просвета.
5. Подобряване комунистическото възпитание на учениците, успеха и трудовата дейност.
6. Подобряване на производственото обучение и подобро обработване на опитния участък и получаване на добри доходи от тютюна.
7. Поставяне начало за оздравяване на учителския колектив и създаване на постоянна и жива връзка с местните хора в управлението и с местното турско население.

Ученици помагат при строежа на оградата.

През учебната 1966/67 година кабинетите по физика, химия, биология, селско стопанство, български език, турски език, математика, работилницата по трудово обучение се дообзавеждат с нови уреди и помагала.

За краткото време от построяването на новата сграда, Черноочене се превръща в център на методическата дейност, и то не само в общината, но и в окръга. През учебната година се работи по проблема: „Развиващата страна на обучението и подобряване на учебно-възпитателната работа”. На 21 декември 1966 г. се провежда съвещание с всички директори от бившата Кърджалийска околия – „Как директорът води конференцията с посетения учител”. От колектива ни са изнесени четири доклада.

През годината има посещение от училищни инспектори – Али Бейсимов и Мария Чешмеджиева – от 26 април до 4 май 1967 г. Посетени са няколко урока по български език.

През този период идеологическото възпитание се поставя на първо място. В тази връзка се организират посещения на съветски делегации у нас, ученици посещават Съветския съюз, основно като награда, организират се и други мероприятия. Такава делегация идва през есента на 1967 г. – от Северно-осетинската автономна област, с ръководител секретарят на областта Кучиев. Посрещането и изпращането на делегацията е организирано от учители и ученици. Денят е обявен за неучебен и превърнат в истински празник.

Броят на учениците продължава да расте. През учебната 1967/68 година учениците са 830. Това се дължи на голямата раждаемост, високия естествен прираст на населението, а също така и превръщането на СПУ Черноочене в единственото средно училище в общината и близостта му до родните места на децата. Не на последно място стои и фактът, че за голяма част от подлежащите се осигурява безплатен пансион, а за останалите е на ниски цени.

Строени пред училището.

Успехът на учениците по различните учебни дисциплини е различен. Голяма е неуспеваемостта по математика, химия, биология, български език. На зрелостния изпит по математика от 20 ученици само един има оценка среден от писмения изпит, останалите са слаби. На устните изпити резултатите са по-добри. Изискванията са много високи – остават да повтарят 149 ученици, а 73 отпадат – преместени или изключени. През годината училището е ревизирано от групи инспектори, след това многократно е посещавано от Али Бейсимов – организационен инспектор за Черноочене.

Голямо внимание се обръща на извънкласната дейност – кръжоци, секции, художествена самодейност, спорт. Работата на тези форми е свързана основно с идеологическото възпитание на подрастващото поколение, с много организирани празници и мероприятия. От отразеното в летописната книга и отчетните доклади се вижда голямата дейност, развивали тези извънкласни форми. Учителите са задължавани да организират клубове,

кръжоци, секции. Това е знак за работа и престиж. Но пък учениците с радост се включват в много от тях и постигат добри резултати. Създаденият от Бено Недков през 1967 година хор е класиран на първо място на окръжния фестивал на средношколските хорове за школувано пеене. През 1968/69 г. се явява на зонален фестивал в гр. Пловдив, където се представя отлично.

Средношколският хор при СПУ „Христо Смирненски”

Нашият хор в гр. Пловдив

Баскетболният отбор на училището се класира на първо място на окръжен преглед, а на зоналните състезания – на второ място. През учебната 1968/70 г. отборите ни по хандбал и баскетбол се класират на окръжни и зонални състезания и участват в републикански

Извънкласната дейност е обвързана с идейното възпитание на подрастващите. Те са обхванати в ученически организации, в които е вложена символика. Те са пропити от марксистко-ленински идеи и възгледи. Първокласниците встъпват в редовете на четите „Чавдарче” на 3 март – денят на Освобождението (тогава не е национален празник).

Асоциация се прави с хайдушкото движение и Чавдар войвода, един от легендарните хайдушки командири. Връзките, които се връзват са сини. Получават и калпачета със златно лъвче отпред. Чавдарчетат имат свои правила, които трябва да следват.

Приемането на първокласниците от училището ни за чавдарчета се организира на различни места – в училище, пред паметника на Георги Димитров в Черноочене, години наред пред паметника на капитан Бураго, Пловдив, съвместно с основно училище „Христо Смирненски” от гр. Пловдив, както това става през 1975 г. За тържествения момент присъстват и много родители.

Третокласниците се приемат в редовете на ДПО „Септемврийче” на 23 септември – денят на българския пионер. Приемането на третокласниците за пионери също се извършва на различни места, най-често пред паметника на Георги Димитров в Черноочене, в някои години в гранична заграда – с. Чорбаджийско – напр. през 1982 г. Всеки клас е отделен пионерски отряд и има свой патрон. Трябва да се заслужи честта да носиш име на герои. Ето защо между отрядите има постоянно съревнование кой да бъде по-добър и по-достоен.

Приемане на третокласници за пионери в гр. Пловдив

Гр. Пловдив – снимка за спомен пред паметника на руските освободители

При завършване на VII клас пионерите свалят червените връзки и след положен изпит върху историята и дейността на Партията и Комсомолската организация се приемат в редовете на ДКМС. Отново организацията е наречена Димитровска. Не всички ученици обаче стават членове на ДКМС. Второгодниците, тези със слаб успех и неиздържалите изпита нямат голям шанс да станат комсомолци.

ДКМС и ДПО „Септемврийче” участват активно в живота на училището. Голяма част от мероприятията се провеждат по линията на тези организации, които през 1967/68 г. изпълняват решенията на XI конгрес на ДКМС.

Самодейност развиват не само учениците, под ръководството на учителите. Самите учители също участват в самодейни форми. През 1970/71 учебна година, в чест на X-тия конгрес на Партията, учителският колектив подготвя пиесата „Те бяха трима” от Васил Мирчовски. Малкият самодееен колектив е посрещнат топло и радушно в селата Пчеларово, Николово, Бисер и гр. Ардино.

През учебната 1968/69 година се въвежда учебен предмет „Военно дело” с редовни часове за IX и X класове. От 16 до 21 юни 1969 г. се провеждат военизирани игри с IX и X класове. За военното обучение се донасят военни дрехи и снаряжения. Директорът и класните ръководители са военизирани за помощник-командири, а учениците са формирани в 1 бригада, 2 роты и 6 взвода. От следващата учебна година започват и военно-полевите занятия с учениците от X клас в края на учебната година – през месец юни. В рамките на няколко дни десетокласниците се подготвят теоретически и практически за нуждите на тогавашното военно образование. Това обучение е резултат на силната политизация през периода на тоталитаризма и на „заплахата”, която ни грози от Западния свят. За нашето училище, а също за училищата в окръг Кърджали, тези занятия се провеждат в с. Широко поле. (Базата, където лагеруват

учениците от X клас е запазена и до днес, но с различно предназначение – през есента на 2012 година по повод 100 години от Балканската война в базата нощуват участниците в похода „По стъпките на ген. Делов”, тази година също ще нощуваме там.) По-късно военен лагер се организира и в с. Подкова, където също ходят наши ученици – през учебната 1986/87 г.

Заминаване за военно обучение.

Учебната 1969/70 г. започва с увеличен учителски състав, поради закриване на гимназията в с.Чифлик и привеждане на ученици от там. Това налага да се закрие общежитието за учениците от горен курс и сградата да се използва за учебни стаи, а в малките стаи, които се използват за учителски квартири, се настаняват училищната библиотека и клубът на ДКМС. Отделянето на отделна стая за клуб на ДКМС довежда до подобряване работата на Комсомолската организация.

През 60-те, 70-те години е в сила постановление 800 на МНП, отнасящо се до осигуряване на безплатни квартири, материали за отопление (въглища, дърва), пари за осветление, обзавеждане с мебели и посуда, одеала и др. на учители, които работят в изостаналите райони на страната. Кърджалийски окръг е такъв район. Това в някаква степен (неголяма) спомага за по-малкото текучество на учителите. Въпреки облагите, които се получават, много рядко се задържат учители от страната повече от 1 – 2 години. Една от причините е действащото т.нар. разпределение на младите специалисти – практиката да се разпределят в по-отдалечени и по-малко атрактивни райони на страната, изпитващи нужда от работна ръка. Друга причина за текучеството, е, че поради липса на кадри в работоспособна възраст, се назначават пенсионери (което в никакъв случай не означава по-малко способни). В училищната документация намираме интересни данни за местожителството на учителите. В някои учебни години те покриват картата на България. През 1968/69 учебна година 41 учители са от 28 населени места:

№	Име и презиме на учителя	Преподава по:	Местожителство
1.	Димитър Киряков	директор	с. Бръшляница, Плевенско
2.	Изет Мехмедов	зам.директор	с. Женда, Кърджалийско
3.	Калинка Кирякова	география	гр. Пловдив
4.	Иванка Огнянова	бълг. и руски ез.	гр. Стара Загора
5.	Ради Янев	български език	гр. Плевен
6.	Екатерина Янакиева	руски език	гр. Пловдив
7.	Благой Русинов	френски език	с. Долни Воден, Пловдивско

8.	Шейбал Мусева	турски език	гр. Пазарджик
9.	Мария Иванова	математика	гр. Пловдив
10.	Спаска Димитрова	математика	с. Виноградец, Пазарджишко
11.	Люба Чепилова	физика	гр. Пловдив
12.	Асен Попов - агроном	сс производство	с. Бисер, Хасковско
13.	Цветана Попова	сс производство	с. Бисер, Хасковско
14.	Бойка Христова	химия	с. Караш, Врачанско
15.	Желязко Георгиев Желязков	история	
16.	Елена Босева	биология	гр. Пловдив
17.	Мария Трендафилова	физическо възп.	гр. Пловдив
18.	Бено Недков	пеене	с. Девенци, Плевенско
19.	Стоянка Петрова	български език	с. Стрелча, Пазарджишко
20.	Георги Григоров	български език	гр. Видин
21.	Атанас Христов	български език	гр. Кърджали
22.	Гергана Владинска	математика	гр. Видин
23.	Атанаска Желязкова	математика	с. Мулдава, Пловдивско
24.	Елена Гайдарова	история	с. Рельово, Самоковско
25.	Мехмед Ахмедов	турски език	с. Бели вир, Кърджалийско
26.	Желязко Ташев Желязков	физическо възп.	
27.	Абдула Меджов	трудоово обуч.	с. Анево, Пловдивско

28.	Здравка Годорова	трудова обуч.	гр. Червен бряг
29.	Грозка Ангелова	начален учител	с. Пчеларово, Кърджалийско
30.	Севинч Мемешева	начален учител	с. Железник, Кърджалийско
31.	Янка Атанасова	начален учител	с. Бутово, В. Търновско
32.	Юсеин Еминов	начален учител	с. Черноочене, Кърджалийско
33.	Маргарита Жекова	начален учител	с. Войводово, Хасковско
34.	Тянка Бояджиева	начален учител	с. Капитан Андреево
35.	Делчо Ташев	възпитател	с. Пчеларово, Кърджалийско
36.	Антоанета Колева	възпитател	гр. Левски
37.	Стефка Недкова	възпитател	гр. Стара Загора
38.	Люба Първанова	възпитател	гр. София
39.	Стефка Стефанова	дружинен ръков.	гр. Стара Загора
40.	Петър Колев	военно дело	гр. Кърджали
41.	Симона Николова	детски учител	гр. Пловдив

През следваща 1971/72 година 45 учители са от 25 населени места и т.н.

Обучението през 60-те години е силно политизирано и подчинено на делата на любимата партия – БКП. През 1970/71 г. в чест на X конгрес на БКП с голям успех се провежда вечер на Партията. Особено добре се представят учениците на двубоя под ръководството на учителката по история Кадирева. Успех бележат отново и спортните ни отбори. През ноември 1970 г. на проведения окръжен военен крос нашите участници завоюват III

място. Спортистите ни вземат участие и в XI-те републикански игри, които се провеждат през месец октомври 1970 г.

В годините на социализма тържествено се честват кръгли годишнини на изявени дейци на комунистическото движение. Голяма част от учебната 1971/72 година е посветена на 90-годишнината от рождението на Георги Димитров, наречен вожд и учител на българския народ. Организирант се редица мероприятия, посветени на славната годишнина. Приемането на третокласниците в редиците на ДПО „Септемврийче” се извършва тържествено от граничарите край с. Чорбаджийско. През месец април се провежда училищен фестивал под наслов: „Димитров – наше знаме”, викторина „Достойни за неговото име” и рецитал-конкурс „Народното творчество – извор на красота и родолюбие”. Добре се представят учениците от трите десети класа. Провежда се и двубой, посветен на живота и делото на Георги Димитров. В него активно се включват учениците от горния курс и активисти от средния и началния курс. През април 1972 година се провеждат не един, а два „ленински съботника”, в чест на кръглата годишнина. (Ленински съботник се наричаше ежегодното пролетно почистване, свързано с 22 април – рожденият ден на Владимир Илич Ленин, ръководителят на събитията в Русия от 1917 година, довели болшевиките на власт.)

Комсомолците провеждат трудови дни в чест на XII конгрес на ДКМС. На окръжната селска спартакиада, отборът, съставен от учителите от СПУ, се представя много добре и завоюва комплексно трето място.

Училището ни многократно е награждавано (когато е имало такава практика) – през 1968/69 г. с 60 лв., през 1969/70 г. – със 100 лева за заето III място в окръга от комисията на VI републикански преглед.

През октомври 1972 г. ученици и учители вземат участие в отбелязването на 60-годишнината от Балканската война и освобождението на Източните Родопи.

В края на третия учебен срок на учебната 1971/1972 година – започва строежа на голям физкултурен салон за нуждите на училището, който продължава 2 години. Физкултурният салон е открит за експлоатация на 15 септември 1974 г. от зам. председателя на ОНС Зия Харянов.

На 30 май 1972 г. за директор е назначен Изет Мехмедов, поради преминаване на Д. Киряков на друга работа.

Деца от началния курс с учителките си.

През учебната 1973/74 година директор е Костадин Филев. Това е годината, когато в първи клас влизат деца, обучаващи се по новата учебна програма, изпълняваща партийните директиви на зрелия социализъм за подготовка на всестранно развити личности. Учебният материал от по-горни класове се сваля в по-долни, за да може в завършващия XI клас да остане само български език и литература от общообразователната подготовка, също и физическо възпитание. Прави се опит за задължително средно образование. Четвърти клас минава към средния курс. Първа степен на

образованието е от I до X клас – общообразователна. Втора степен – XI клас – УПК /учебно-промишлен комплекс/ – за една година учениците избират и овладяват основите на професия с широк профил. За завършване на средното образование се полага един държавен зрелостен изпит по български език и литература, без право на освобождаване и един държавен изпит за признаване на избраната професия, който също се държи от всички ученици. Трета степен – само в професионалните гимназии и техникуми, където след завършване на средното образование, учениците овладяват непосредствено конкретната специалност в условията на реалното производство.

Във връзка с новата учебна програма през месеците февруари и март 1974 г. се провеждат районни методически сбирки за обсъждане буквара и читанката за I клас, които преминават на високо ниво.

Момент от обсъждането на буквара

Училището през 70-те години

По случай откриването на окръжната партийна конференция, в училищния двор на 14 март 1974 год. се провежда тържествен митинг, на който слово произнася директорът на училището Костадин Филев.

На 29 март 1974 год. в Черноочене се провежда среща на бюрото на ЦК на СБУ с учителите от общината. Срещата преминава много тържествено. Средношколски хор от 150 ученици изпълнява много добра програма. Тодор Стоянов, народен представител и директор на „Радио и Телевизия“ – София, дава много добра оценка за хора. На срещата присъстват: секретарят на ЦК на СБУ Баненкин, секретари на ЦК на СБУ, председателите на ОК на СБУ от Южна България, началникът на отдел „Просвета“, целият инспекторат. Председателя на СОНС Петър Жеков изнася доклад за състоянието на образованието в общината и грижите за кадрите.

Провежда се конкурс-рецитал „Тебе славим, Партийно любима“. Тържеството за 24 май – Ден на славянската

писменост и българската просвета се провежда за пръв път по особен начин. Всички ученици от всички училища в общината с плакати, знамена са строени в училищния двор. Провежда се манифестация, изразяваща три етапа: минало, настояще и бъдеще с подходящо озвучаване. Следва тържество в училищния двор за сдаване на знамената и за сбогуване на зрелостниците със знамето на училището и с учителите. След това се провеждат физкултурни състезания.

Част от отрядите на училищата в общината на тържествената манифестация.

Отрядът на ЕСПУ „Христо Смирненски“

Отрядът на закритото вече училище в с. Бели вир

Шествие на „народите” пред общината в с. Черноочене

Шествие на велосипедисти

Прилагам две таблици, онагледяващи състоянието
относно брой на учениците по паралелки и годишни резултати
през учебните 1972/1973 и 1973/1974 години.

клас	Ученици		минават		повтарят		На попр. изпити	
	72/73	73/74	72/73	73/74	72/73	73/74	72/73	73/74
Va	-	30	-	21	-	1	-	8
Vб	-	30	-	17	-	-	-	13
Vв	-	29	-	18	-	-	-	11
V	108	89	75	56	7	1	26	32
VIa	-	36	-	18	-	3	-	15
VIб	-	34	-	18	-	5	-	11
VIв	-	36	-	21	-	2	-	13
VI	107	106	58	57	11	10	38	39
VIIa	-	28	-	12	-	8	-	8
VIIб	-	28	-	13	-	8	-	7
VIIв	-	30	-	17	-	5	-	8
VII	85	86	45	42	6	21	34	23
VIIIa	-	30	-	20	-	2	-	8
VIIIб	-	30	-	17	-	2	-	11
VIIIв	-	32	-	16	-	2	-	14
VIII	90	92	56	53	8	6	26	33
V- VIII	390	373	234	208	32	38	124	127
IXa	-	33	-	16	-	5	-	12
IXб	-	25	-	14	-	1	-	10
IXв	-	31	-	25	-	-	-	6
IX	95	89	53	55	13	6	29	28
Xa	-	27	-	16	-	1	-	10
Xб	-	24	-	14	-	1	-	9
Xв	-	30	-	12	-	3	-	15
X	81	81	33	42	4	5	44	34
XIa	-	40	-	28	-	1	-	11

XI6	-	38	-	25	-	2	-	11
XI	69	78	40	53	4	3	25	22
IX- XI	245	248	126	150	21	14	98	84
у-ще	835	621	360	358	53	52	222	221

Какво прави впечатление? Най-напред се шокираме от броя на децата в клас, който достига дори до 40, а 30 е нормален брой. Сега вече трудно можем дори да си представим такъв брой, защото броя на учениците в една паралелка е нормативно уреден на 26. Този голям брой на учениците в клас, а също така и от големите изисквания на учителите водят до резултата: много деца на поправителни изпити. Забелязва се лека тенденция за намаляване броя на повтарящите и броя на учениците на поправителни изпити. Впечатление прави факта, че дори последният завършващ клас може да се повтаря (днес последният клас не се повтаря).

Таблица за успеха през учебната 1973/74 година

предмети	Вкл.	VI	VII	VIII	IX	X	XI	у-ще
български език	3.80	3.43	3.44	3.35	3.50	3,64	3,54	3,53
руски език	3.90	3.51	3.27	3.32	3.62	3,33	3,54	3,50
алгебра	3.67	3.35	3.34	3.45	3.65	3,52	3,27	3,47
геометрия	3.51	3.35	3.14	3.35	3.48	3,43	3,33	3,37
физика	-	-	3.39	3.49	3,68	3,60	3,64	3,53
химия	-	-	3.06	3.39	3,75	3,91	3,80	3,48
биология	-	3.22	3.29	3.17	3,47	3,91	-	3,46
история	3.57	3.17	3.43	3.22	3,63	3,85	3,69	3,56
география	3.33	3.20	3.34	4.14	4,26	4,32	-	3,81
френски език	-	-	-	3.87	3,37	3,17	3,10	3,55
турски език	4.44	3.72	3.46	-	-	-	-	4,21
физ. възпитание	5.38	4.92	4.78	5.13	4,50	4,82	5,80	5,00
основи на комун.	-	-	-	-	-	-	3,80	3,80
психология	-	-	-	-	-	3,96	-	3,96
рисуване	5.12	4.37	4.85	-	-	-	-	4,73
пеене	4.34	4.32	4.33	4.12	4,67	-	-	4,47
трудово	5.26	4.88	-	5.34	-	-	-	5,11

обучение								
ОСС	-	-	-	3.59	-	-	-	3,59
машиностроене	-	-	-	-	4,05	-	-	4,05
ел.техника	-	-	-	-	-	-	4,30	4,30
произв. обучение	-	-	-	-	-	5,28	5,65	5,47
общо	4.18	3.86	3.64	3.80	3,80	3,90	3,95	3,87

Тази таблица е приложена по-скоро за илюстрация на учебния план, по който учат учениците доста дълго време, преди да започнат обучение по новата програма. Интересни предмети се изучават, изучават се в различни от днешните класове. Всеки има възможност да сравни и прецени кое е по-удачно.

Ето как вижда резултатите от извънкласната дейност директорът Костадин Филев в годишния отчетен доклад за учебната 1973/74 година.

„Комунистическото възпитание на учащите се - главна задача на новото училище.

Оценка на резултатите от дейността по комунистическото възпитание.

Цялата възпитателна работа през настоящата година протече под знака на всенародното честване на 50 годишнината на първото антифашистко въстание и 30 годишнината на славното деветосептемврийско въстание. /б.а. – подготовка за следващата учебна година/

Правилното съчетаване на урочната с извънкласната дейност подпомогна осъществяването на задачите на комунистическото възпитание.

През настоящата учебна година в училището ни бяха изградени следните извънкласни форми:

- За първа година се изгражда при нас масово смесен средношколски хор, който показва, че с много упорит труд и с по-голям контрол от страна на класните ръководители може

да се получат още по-добри резултати. Изявата на нашия хор на срещата на учителите от общината с ръководители на ЦК на СБУ и окръга задоволи всички, а на хора и на неговия ръководител се даде висока оценка.

- Добре работи и пионерският хор съвместно с малкия състав духова музика, фанфарен и барабанен състав, които се изявиха на наши тържества. Недостатъчна бе помощта от страна на класните ръководители.

Фанфарната музика при училището

- Научно-техническото творчество при нас се осъществява в техническите кръжоци. Добра дейност развива кръжока „Сръчни ръце“ с ръководител Еминова. С много голям жар работи Иванов в кръжоците авиомоделизъм и ракетомоделизъм. Неговите кръжочници с много голям интерес очакваха заниманията. Наред с това трябва да се обръща внимание за ред, чистота, порядки и хигиена в работилницата.

Задоволителни са резултатите от кръжочната дейност по математика с ръководител Атанаска Желязкова и Цветан Йовков. С голям успех се проведе „Вечер на химията” с ръководител Найденов. Не разви особена дейност кръжока по фотодело с ръководител Али Алиев.

По-големи възпитателен ефект има от много добрата организация, подготовка и провеждане на масовите мероприятия – манифестации, тържества, митинги, чествания, екскурзии и др.

Следва да отбележим като най-масова, най-тържествена проява честването на 24 май – с различни ритуали, церемонии, манифестация с всички ученици и учители от общината, в която всеки ученик и учител намери своето място.

Голямо възпитателно въздействие оказаха върху чавдарчетата, пионерите и комсомолците патронният празник на училището, патронният празник на пионерската дружина, сборовете, посветени на деца и младежи - герои.

Незаличими спомени ще оставят в съзнанието на учениците проведената тържествена заря на 20 септември, 23 септември 1973 година – 29-тия рожден ден на пионерската организация. Незабравим ще остане този ден за третокласниците, които произнасяйки пионерката клетва и целувайки знамето, бяха приети в редовете на ДПО „Септемврийче”. Незабравим ще остане за първокласниците 3 март – тържественото им приемане в четата „Чавдарче”.

През тази учебна година нашата пионерска организация работи по втория етап на рапорт „Шеста петилетка”. По отряди в дружината бе проведен рецитал на тема: „Пейте в светлата Родина”, като най-добрите участници получиха награди – книги. Активно участие се взе и във викторината „Пътешествие през героичното минало и славно настояще”. За пръв път в нашата дружина се води пионерска летопис под ръководството на Симона Николова. Пионерите от кръжока

„Млади летописци” водят изследователска дейност. Запознават се с първите пионерски ръководители и по-големите мероприятия, които се вписват в летописната книга на дружината.

В седмите и осмите класове бяха сформирани и действаха кръжоците „Наши Димитровски комсомол”. Те се запознаха с младежкото и революционното движение у нас, а седмокласниците, които се готвеха за встъпване в редовете на ДКМС, изучаваха устава.

Слаба дейност разви клубът за интернационална дружба.

Към пионерската дружина има сформирано пионерско информационно бюро, което чрез политическото табло информира учениците за събитията по света.

През тази учебна година се сформира и клуб „Съвременник” със следните секции:

- секция „Прометей” с ръководител В. Степанов;
- секция „За интернационална дружба” с ръководител Кичукова;
- секция „Отечество” с ръководител Р. Мишев.

Общо взето можем да дадем добра оценка за дейността на секциите. Проведените срещи за чествания на рождени дни по класове бяха повече дело на учениците. Тази хубава форма не намери подкрепа от класните ръководители и не се разрасна и утвърди.

Слаба бе дейността и по линията на физическата култура, спорта и туризма. Незадоволителна е работата на учителите Ангелов и Ташев за изпълнение плана за значкести от СМ „Родина”. През годината нашето училище не е участвало в нито едно състезание, организирано от отдел „Народна просвета”. Нищо не се предприема за строителството на лятна спортна база.”

През учебните 1972/73 и 1973/74 година в училището като учител по история работи младият специалист Радослав Захариев Мишев, заедно със съпругата си Бистра Димитрова Мишева. Те са тук по разпределение. След това Р. Мишев започва работа във Великотърновския университет, където работи и до днес. В момента е професор, доктор на историческите науки, специализирал в отношенията между България и Австро-Унгарската империя. Ето какво си спомня за годините прекарани в Черноочене:

СПОМЕНИ

За работата ми като преподавател по история в ЕСПУ „Христо Смирненски“ с. Черноочене, Кърджалийска област през 1972-1974 г.

Проф. д.и.н. Радослав Захариев Мишев.

През 1972 г. завърших ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий, специалност „История“. В същото време се дипломира и моята съпруга Бистра Димитрова Мишева в специалност „Руски език и история“. Съгласно тогавашните изисквания и практика подлежахме на разпределение за работа в съответните региони и училища за срок от 3 години. За да се осигурят периферните области с необходимите специалисти държавните власти предоставяха безплатни квартири, отопление и осветление. За тази цел в университета пристигнаха представители на регионалните дирекции „Просвета“ от почти всички тогавашни окръзи. Естествено най-много места имаше в Добруджа и Родопите и първоначално ни беше предложено да заминем на работа в Добруджанския регион. Стана така, че бяхме разпределени на работа в Ардино, Кърджалийски окръг. В Ардино стояхме само няколко дни и отдел „Просвета“, поради техни си съображения, ни премести и назначи на работа в ЕСПУ „Христо Смирненски“, с. Черноочене. Така съдбата пожела в продължение на 2 години (септември 1972 – септември 1974 г.)

нашият живот да бъде свързан с община Черноочене. Тогава повечето от дипломиращите се млади специалисти се отнасяха с недоверие към системата на разпределение и опитите за отклонение от тези правила бяха перманентни. Независимо от това тези две години на работа в гимназията в с. Черноочене остават незабравими в моята памет. Учителският колектив беше предимно от разпределени млади специалисти, нередовни учители и пенсионери. Местните учители бяха малко. Работехме с желание и постиженията на учениците бяха много добри.

Първото ми впечатление от Черноочене беше поразително. Пристигнахме в пазарен ден и всъщност това бе първата ни среща с местните хора от друг етнос. Училищното ръководство ни посрещна много добре, като ни осигури съответните условия. Временно изпълняващ длъжността директор беше г-н Мехмедов. През следващата 1973/74 г. за директор беше назначен г-н Филев от Пловдив. Преподавах история в паралелките от гимназиалния курс, а когато колежката беше в отпуски заради изпити и лекции я замествах в прогимназиалния курс. Любопитно е, че като млад учител ми възложиха и преподаването на дисциплината „Логика“, а такава не бях учил нито в училище нито в университета. Независимо от това се справих с помощта на предварителна подготовка. Учебният процес не се различаваше от този в други училища на страната. През тези години учителската професия се радваше на голям авторитет и уважение в този регион, а междуетническите отношения бяха отлични. Много малко от учителите, предимно в началния курс, бяха от турския етнос и живеехме и работехме без противоречия. Дори, когато с централно разпореждане беше спряно факултативното обучение по турски език тези отношения се запазиха.

Две години не са голям период, но те съвпаднаха с началната ми реализация като специалист и преподавател по

история. Освен задълженията ми като преподавател по история формирах клуб по история „Прометей“. Най-значителното постижение на този клуб бе участието на отбор ученици в национална викторина по история, проведена в читалище „Авицена“ Кърджали. За разлика от другите групи нашият отбор се състоеше от две ученички и от мен. Класирахме се на трето място и бяхме наградени с грамота и фотоапарати. С учениците от класа, на който бях класен ръководител, проведохме поход до крепостта Перперикон. Тогава там не се правеха археологически разкопки и мястото беше запустяло и неохраняемо. Също така ходихме до средновековната крепост на хълма над Черноочене и други интересни места. Интересно и много добре премина екскурзията до Пловдив. Освен ежедневната работа в областта на учебния процес понякога, макар и рядко, се налагаше да се реагира и на други случаи. В това отношение ще спомена една интересна случка. През учебната 1973/1974 г. бях класен ръководител на 11-ти клас и на мен се паднаше задължението да организирам абитуриентския бал. Съгласно уговорката с ученическият комитет учениците трябваше да намерят подходящ оркестър. Внезапно почти на обед в деня на бала учениците ми казаха, че оркестърът няма да дойде. Налагаше се да вземем бързи мерки и със съпруга на учителката Кадирева и две коли отидохме до Пловдив. За наше щастие успяхме да намерим вокално-инструменталния състав „Интеграл“ на ПУ „Паисий Хилендарски“ по време на репетиция в една от залите на университета. Момчетата се съгласиха и ги докарахме в Черноочене. По такъв начин беше осигурен първокачествен оркестър и тържеството мина превъзходно. Сред учениците имаше много любознателни деца и по-късно с удоволствие научих от един колега учител, че 9 абитуриенти от моя клас са приети да следват медицина в Пловдивския медицински институт. Тогава ми беше любопитно, че учениците бяха от различни региони на

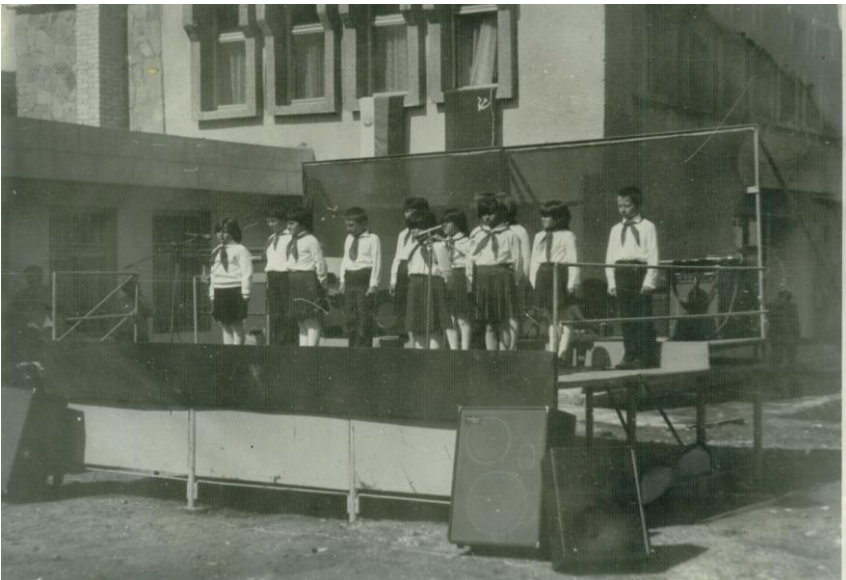
страната, а всеки клас имаше по четири паралелки. В моя клас имаше ученици чак от Силистра. Като млади учители разликата във възрастта между мен, съпругата ми и учениците не беше твърде голяма и това правеше контактите между нас по-полezni и успешни. Беседвахме не само по учебни теми, но и по друга разнообразна тематика, като същевременно се опитвахме да ги подпомогнем в различни техни инициативи и чрез съвети.

Както казах в началото, учителската общност беше предимно от млади хора и по най-различни поводи си организирахме тържества. Често търсехме развлечения в съседните градове Кърджали и Хасково. И досега си спомням за колегите Йовкови от Пловдив, Ангелови от Стара Загора и много други. С умиление си спомням за съседите Найденови – достолепни учители от най-старото поколение. Особено колоритен беше колегата по френски език г-н Врабчаров от Видин. След това дойде Живодар Душков, завършил специалност „История“ във ВТУ, по-късно преподавател в Русенския университет „Ангел Кънчев“.

Тъй като проявявах интерес към науката история следях обявяваните конкурси за асистенти. През пролетта на 1974 г. се явих на конкурс за редовен асистент по Нова и най-нова обща история в Историческия факултет на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, спечелих го и от септември същата година постъпих на работа в университета. Така напуснахме гимназията в Черноочене и животът ни тръгна в друга посока. След това връзките намаляха и се изразяваха само в някои епизодични контакти с колеги. Въпреки това двете години прекарани в гимназията в Черноочене останаха като траен спомен в моето съзнание.

Честване на 10 години от създаването на гимназия в с. Черноочене – 1973 година

Пионери изнасят литературно-музикална програма

През учебната 1974/75 г. се честват 30 години от победоносното деветосептемврийско въстание. По указание на ОПД (Окръжен пионерски дом) пионерите провеждат рецитал-конкурс „Дружба от векове за векове”. В чест на създаването на Ленинската пионерска организация и в отговор на обръщението на телманци за участие в „Салют победа”, в пионерската дружина се провежда среща с участник във Втората световна война.

През месец март 1975 година училището ни е посетено от зам. министъра на Народната просвета Александър Гьонов, който посещава уроци по математика и по български език. Ал. Гьонов изразява задоволство от общия ред в училище.

През месец април с. г. се провежда окръжна конференция по въпросите на научната организация на педагогическия труд. Директорът на училището Костадин Филев изнася доклад на тема „Учителският съвет – колективен орган за научно управление на педагогическия труд с СПУ с. Черноочене” и споделя добрия опит. През месец май целият учителски колектив посещава гр. Хисар, където се обменя педагогически опит.

Организирането на средношколски бригади става традиция. От 15 септември до 30 септември 1975 г. се организира бригада в помощ на АПК по прибиране на тютюна. Ръководител – П. Кадирева.

Завоевание през годината според написаното в летописната книга е неизучаването на турски език. Заслуга за това имат Х. Сабриев и Изет Мехмедов – учител по турски език в предишни години. Вероятно това е направено в съответствие с повелите на Партията.

Масшабно мероприятие се организира на 31 октомври 75 г. В салона на училището се провежда окръжно съвещание на тема: „Образованието – общонародно дело”. Присъстват около 280 души: секретарите по пропаганда и агитация в градските и общинските партийни комитети, председателите на градските и

общинските комитети на ОФ, председателите на АПК, председателите на съветите и комсомолските секретари, средищните директори на училища. В работата на съвещанието взема участие и секретаря на ОК на БКП Салиф Илязов, секретаря на ОНС Шукри Тахиров, завеждащ отдел наука и образование при ОК на БКП Станка Сариева, инспектори от отдела. Целта на съвещанието е да се обмени опит. Нашите ученици изнасят поетичен рецитал, след което съвещанието е открито от Салиф Илязов. Доклад за работата на общественодържавния съвет в района на Чернооченска община за превръщане на проблемите на образованието в общонародно дело изнася Хайри Сабриев – секретар на ОПК. Той се спира на въпросите за подобряване на идейно-политическата работа, за необходимостта от овладяване на български език, за връзката на обучението с производствения процес, професионалното ориентиране на учениците, формите на извънкласна работа и др. Изтъкна се, че в общината има нови дееспособни кадри, верни на идеите на партията, които с желание работят за осъществяването на задължителното средно образование. Черноочене се утвърждава като методически център за обединяване на учителите от района.

Доклади изнасят: Веска Крумова – председател на ИК на СОНС с.Рогозче; Реджеб Салиев – секретар на общинския комитет на ДКМС с.Пчеларово; Донка Цветкова – секретар на ГК на ОФ в Кърджали; Георги Кирев – секретар на ГК на БКП в Крумовград. В докладите се разглеждат проблемите на предучилищното възпитание, професионалното ориентиране на учениците, активизирането на родителската общественост. В своето изказване Салиф Илязов дава насоки за бъдещата работа по образование, като подчертава, че за ОК на БКП е много важно да се покаже ръста на образованието при селски условия, за да се заличава разликата между града и селото и се подготвим за всеобщо средно образование. Накрая участниците в

съвещанието посещават училищата в селата Патица, Драганово и Даскалово, за да обменят опит.

За провеждане на производствено обучение училището се снабдява с два трактора.

Отново поглеждаме към годишния отчетен доклад на директора К. Филев за учебната 1974/1975 г.:

„V. Възпитателна работа

а) Класово-партийно и патриотично възпитание

Комунистическото възпитание на подрастващото поколение е важна задача на социалистическото общество, от изпълнението на която до голяма степен зависи нашето движение напред в изграждането на развито социалистическо общество. В крайна сметка комунистическото възпитание на децата в процеса на обучението трябва да ги превърне в убедени и пламенни защитници на комунистическата правда, в дейни строители на комунистическото общество, в пламенни патриоти.

Няма учебен предмет, който да не допринася за постепенното формиране на комунистическо, класово-партийно съзнание на младия човек.

Голяма възможност за формиране на комунистическо съзнание крие обучението по идеологическите дисциплини – история, литература, география, основи на комунизма и др. Всеки урок по история се използва като извор на патриотизъм. Интернационална гордост звучи от уроците, запознаващи учениците с делото на Кирил и Методий, с героичното поведение и смела защита на Г. Димитров на Лайпцигския процес, с героизма, проявен от българските войници при Драва и Балатон по време на Отечествената война. /б.а. Някои неща от тези звучат непознато на съвременните ученици/

Голяма възможност за класово-партийно, патриотично и интернационално възпитание на учениците дава и добре подработения тематичен план за часа на класния ръководител. В него са включени теми като: „Приносът на България за

укрепване на мира”, „Що е патриотизъм”, „България в миналото”, „Рамазанът осакатява идейно трудещите се” и др. Почти всички класни ръководители обръщат сериозно внимание на подготовката си за тези часове, използват се и разнообразни материали. На много високо ниво премина урокът при Костова в час на класния ръководител на тема: „Обичам те, мое мило Отечество”.

б) Извънкласна дейност

Цялата извънкласна възпитателна работа през настоящата година премина под знака на честванията на 30 години от победата над фашистка Германия. Проведени бяха много мероприятия като срещи с участници във войната, запознаване с бойния път на X пехотна родопска дивизия – от Родопите до Алпите, конкурс-рецитал, тържество и вечерна проверка в чест на 9 май.

Пионерската организация работи под девиза „Салют победа”, свързан с 30 години от победата над хитлеристка Германия и 1300 години от създаването на българската държава. Проведе се викторина „Пътешествие из героичното минало и славното настояще”, конкурс по рисуване на тема: „Дружба от векове и за векове”. По много тържествен начин се извърши приемането на третокласниците в ДПО „Септемврийче”. Приемането на VIII клас в ДКМС бе в с. Новаково, след срещата с партизанина Борис Чорадериев. Приемането на първокласниците в четите „Чавдарче” се извърши в град Пловдив.

След това директорът критикува почти всички извънкласни форми, с изключение на кръжоците по химия, фото дело и радиотехника. С добро представяне на окръжните състезания са кръжоците по авиомоделизъм и ракетомоделизъм. Добри прояви има и изградената битова група, ръководена от Чолаков.

Битовата група пресъздава седянка.

През 1976 година се навършват 100 години от Априлското въстание. Провеждат се различни мероприятия с учениците. Събитието е отбелязано с голямо тържество в читалището в Черноочене. Провежда се рецитал-конкурс „На Априлци бунтовни и Бузлуджа горда – достойни чеда”. Ученици пресъздават моменти от Април 1876г. Облечени във въстанически дрехи – Боримечката, Райна княгиня, Георги Бенковски и други. На знамето пише „Свобода или смърт”. Преживяванията са неуписуеми.

Пресъздаване на събития от април 1976 година.

Част от тържествата 1976 година

Но в отбелязване на голямото събитие участие вземат не само учениците. Организира се викторина с участието на учители. Ние се представяме с отбор от – Мения Османова и Цветков. На общинския кръг убедително печелим първото място. На окръжния кръг всяка от общините в Кърджалийски окръг е представена от един отбор, а община Кърджали – от два отбора. Крайният резултат е красноречив – отборът на ЕСПУ „Христо Смирненски” се класира на първо място.

След тези успехи почти две години по-късно Мения Османова получава покана за участие в телевизионна викторина „100 години от Руско-турската война и Освобождението на България”. Предлагат ѝ да представя Кърджалийски окръг. Според регламента всеки окръг се представя от 1 участник – общо 28 участници от страната. Поради факта, че викторината е телевизионна, се снима по-рано – през февруари 1978г. Ето какво си спомня тя за това събитие. „*Времето за снимки продължи 3 дни. Всички участници ноцувахме в хотел*

„Плиска”. Единствено аз няхах специалност история. Сред другите участници имаше учители по история, музейни специалисти, преподаватели във ВУЗ. Снимките се правеха в студио в БНТ. Първият ден бе опознавателен, без да се правят снимки. По това време директор на телевизията бе Иван Славков. Той ни организира страхотно посрещане, което ни предразположи и ни освободи от сковаността. Тъй като повечето от нас бяха взели официални черно-бели дрехи, организаторите ни посъветваха да излезем на пазар и да си купим цветни дрехи /вече имаше българска цветна телевизия/. Снимките на викторината се проведеха през втория и третия ден.

Първи кръг: В рамките на определено време отговаряхме писмено на въпроси. Напр.: Колко дни е блокадата на Плевен?; Кой пръв е стъпил на нашия бряг? И други подобни, които спънаха голяма част от участниците. След този кръг последните 10 души отпаднаха.

Втори кръг: Зададох се по три въпроса на всеки от 18-те участници. Отговорите бяха устни, пред камерите. След този кръг отпаднаха още 8 участници.

Трети кръг: За финалния кръг останахме 10 души. Тук отново се задаваха въпроси – по два на участник. За разлика от първите два кръга, в които въпросите бяха основно от военните действия и развоя на войната, в този кръг въпросите бяха по-трудни за мен. Отнасяха се до журналисти, описали войната, художници, отразили военните действия, писатели, писали за войната. На първо място се класира преподавател по история във военно-техническия институт – гр. Шумен. В крайното класиране останах на 7-мо място, което за мен бе страхотно постижение. Чувствах се много горда и щастлива. Останаха спомени, които пазя и до днес. Тъй като за тези три дни станахме близки със журието, последната вечер след приключване на снимките те ни разкриха една малка тайна. Оказа се, че само един от тях е специалист по Руско-турската

война, а останалите не са. При вдигането на оценките останалите са гледали каква оценка ще вдигне специалистът и са импровизирали. Това бе достатъчно красноречиво как се правят телевизионните предавания в онези времена.”

В навечерието на кръглата годишнина – 3 март 1978 г. се провежда общинския кръг на викторината, посветена на Освобождението. Мения Османова отново участва и се класира на първо място. След това участва и на окръжния кръг.

Училището ни, както и всички училища в страната е обект на постоянни проверки от страна на училищния инспекторат. Различни проверки, различни критерии, различни изводи, различни оценки за работата на колектива на училището ни. Много смях и малко тягостни чувства събужда една такава проверка по история през 1971. Окръжният инспектор Тодор Найденов Петров, инспектор по история при отдел „Просвета” при ОНС – гр. Кърджали, на 21 и 22 октомври 1971 г. посещава СПУ „Христо Смирненски”. Посещава два часа научен комунизъм при Кадирева, един час психология при директора – Димитър Киряков и два часа история при Бекиров. В V клас инспекторът наблюдава урок по история. Урокът е „Произход на човека”. Наглед лесен и ясен урок. Онагледен в учебника според Дарвиновата теория за произхода на човека. Основният извод, който трябва да направят учениците е, че чрез труда маймуната се е превърнала в човек – един от основните постулати на марксистката теория. Колегата работи, обяснява, разказва, показва. Учениците разбират всичко. Нещата изглеждат абсолютно наред. В края на часа трябва да се направи затвърждаване на изученото, за да се види, че трудът на учителя дава резултат. Въпросът от негова страна е: „Откъде е произлязъл човека?” Прост въпрос. Лесен въпрос. Гора от ръце. Учителят е доволен. Вдига един ученик. И получава отговор. Също толкова прост. Също толкова ясен. „От Аллах!”. Вероятно в този момент горкият учител е искал да потъне в земята от

срам. Резултатът е потресаващ. Инспекторът прави предписания не само за него, но и за цялото училище. Колегата трябва да бъде наблюдаван за развитието си по отношение на атеистичното възпитание. В училището трябва да се оформи кърт, да се издава стенвестник „Стършел” с атеистична насоченост, да се засили атеистичното възпитание на подрастващите.

От ревизионните бележки на Тодор Стоянов Попов – методик по трудово обучение, четем, че на 14 февруари 1975 г. е посетена Роза Иванова Чечева – V клас, с цел проверка на състоянието на учебно-възпитателната работа в час по трудово обучение. Отбелязва, че липсва план на урока, преподавателката работи без нагледни средства и техническа документация. Шевните машини са повредени, поради липса на материална база не се води раздел „Металообработване”. Учителката не може да поддържа добра дисциплина.

На 21 ноември 1975 г. Никола Генов Мишовски – инспектор по ВТО посещава училището. Изводите са:

1. *Училището няма готовност за провеждане на занятия по противопожарна подготовка.*

2. *Не е изготвен график за провеждане на занятия по ГО в VI и VII класове.*

3. *Няма кърт по гражданска отбрана.*

4. *Учителят Ангелов не е отразил в разпределението си промените в програмата по ВТО.*

5. *Хранилището по ВТО не е оборудвано съгласно инструкцията.*

На 22 януари 1976 г. училището ни е обект на проверка от Атанас Начев Атанасов – организационен педагогически инспектор и Христо Николов Бойчев. Посещават час по физика при Магда Панайотова. Препоръките са за реструктуриране на материала и ежедневен контрол за по-качествена предварителна подготовка.

Вероятно най-голямата проверка в историята на образованието в Черноочене е комплексната проверка, осъществена през 1977 г. От 22 февруари до 3 март 1977 г. група инспектори и учители методисти от отдел „Народна просвета” при ОНС – гр. Кърджали в състав:

1. Златко Гаръбски – организационен педагогически инспектор, отговарящ за средното образование в окръга;
2. Стоян Стоянов – завеждащ педагогически кабинет към отдела и инспектор по география;
3. Виолета Димитрова – завеждащ сектор „Възпитателна работа”;
4. Златко Манчев – инспектор по български език и литература;
5. Георги Лалев – инспектор по математика;
6. Годорка Шенкова – инспектор по история и основи на комунизма;
7. Никола Шопов – инспектор по физическо възпитание;
8. Христо Бойчев – инспектор по физика;
9. Веселин Цветков – инспектор по НВО;
10. Велко Велков – инспектор по начално образование;
11. Недялка Йорданова – инспектор по предучилищно възпитание;
12. Годор Димитров – учител-методист по химия;
13. Милко Узунев – учител-методист по биология;
14. Годор Попов – учител-методист по трудово обучение;
15. Антон Синовченов – учител-методист по изобразително изкуство, пеене и музика;
16. Реджеб Шакиров – учител-методист по френски език;
17. Димитър Христов – инспектор-специалист по руски език и сътрудници на Окръжния пионерски дом, Окръжна станция на младите техници и ОСМА извършват цялостна проверка на СПУ ”Христо Смирненски”, с. Черноочене, окръг Кърджалийски.

Целта на проверката е цялостната организация, съдържание, форми и методи на ръководно-контролната и учебно-възпитателна работа на училищното ръководство и учителския колектив, резултатите от учебно-възпитателния процес в училището.

В хода на проверката се проучват:

1. Цялостната организация на работата, равнището на педагогическото ръководство и контрол в училището и тяхната ефективност.

2. Как се внедряват и използват съвременните форми, концепции и методи на работа за преустройството на учебно-възпитателния процес в духа на решенията на XI-я конгрес на БКП, Юлския пленум на ЦК на БКП от 1976 година и насоките на МНП и отдела.

3. До колко, чрез цялостната организация на учебно-възпитателната работа, урочното съдържание и извънкласните форми на работа се решават проблемите на класово-партийното, патриотичното и интернационално възпитание на учащите се.

4. Организацията и състоянието на производственото обучение на учениците, системата за трудовото възпитание и готовността им за реализация в материалното производство.

5. До колко правилно и успешно се внедрява и усвоява новото учебно съдържание в I – IV клас на ЕСПУ.

6. В системата на работа в детската градина и резултатите от нея.

Посещават се 188 учебни часа, от които 25 в часовете на класния ръководител, 12 в извънкласни форми и кръжоци. Провеждат се разговори с разширеното училищно ръководство, с посетените учители, с ученическия комитет на ДКМС и Дружинния съвет, с отделни ученици. Провеждат се контролни работи по математика, химия, физика, български език и анкети по география.

Проверява се цялата задължителна лична и училищна документация и системата на планиране в училището.

Въз основа на извършеното се правят следните предписания:

1. Да се организира дейността за успешно полагане от всички ученици на изпита за разряд по изучаваната специалност.
2. Да се разработи програма за постепенно преминаване на училището на кабинетна система на обучение, като се изградят кабинети поне по основните предмети.
3. Да се изготви и реализира след съгласуване с отдела план за идеологическото оформление и украса на училището.

Строева подготовка на комсомолци

Участниците в шестия републикански пионерски сбор обявяват: Рапорт-проверка „С комунистите и комсомолците в единен строй“. Проверката е на два етапа: първият – „Здравствуйте братушки“, посветен на 60 години от ВОСР и 100 години от Освобождението на България от Османска власт.

Вторият се провежда през 1978/79 г. – „Ястребино 79” в чест на 35 години от създаването на ДПО „Септемврийче”.

През учебната 1977/1978 година училището набелязва редица мероприятия по изпълнение на първия етап за провеждане на разговор на тема: „За професионалния и граждански дълг на учителя”. За целта трябва да се изпълнят основни задачи:

А. Повишаване на педагогическото майсторство – главно условие за реализиране решаващата роля на учителя и неговите професионални задължения в обучението и комунистическото възпитание на учащите се.

Б. Нравствените качества на личността на учителя и неговите професионални задължения.

В. Социално-етични аспекти във взаимоотношенията на учителя в учителския колектив и обществото.

За целта да се използват следните форми на работа – да се изнесат най-малко три беседи – доклади, свързани с професионалния и граждански дълг на учителя:

а. Личното поведение на учителя – пример за възпитание и комунистическа нравственост – декември 1977 г.;

б. Високата култура и професионалното майсторство – основа за авторитета на учителя сред учениците, родителите и обществото. Педагогическото майсторство на Макаренко – март 1978 г.;

в. Активно участие на учители в общественно-политическия живот в училището и извън него – първостепенен граждански дълг – май 1978 г.;

г. Добрият социално-психологически климат в педагогическия колектив – гаранция за високо качество и ефективност в учебно-възпитателния процес – октомври 1978 г.

Комисията по творческите въпроси да проведе разговор „Проблеми на обучението и възпитанието”. Да се посетят подходящ филм или театрална постановка, да се прочете книга, свързана с темата на разговора.

По изпълнение задачите за провеждане на разговор на тема: „За професионалния и граждански дълг на учителя” през м. октомври се организира вечер на младия учител.

Също през този месец се изнася доклад на тема: „Добрият социално-психологически климат в педагогическия колектив – гаранция за високо качество и ефективност в учебно-възпитателния процес.

На 10 април 1979 г. в космоса полита първият български космонавт – Георги Иванов. Той заедно с Николай Рукавишников (командира на космическия полет) са посрещнати като истински герои при пристигането им в с. Черноочене две години след полета им – на 14 април 1981 г. Учениците им подаряват много лалета и други пролетни цветя. Правят се снимки и се дават много автографи.

*Първият български
космонавт
Георги Иванов
в Черноочене*

През учебната 1978/79 година в училището има 28 паралелки, като от IV до XI клас паралелките са тройни. В училището работят 48 учители и възпитатели, дружинен ръководител и комсомолски организатор. Общият успех за училището е понижен от 4.20 за м.г. на 4.16 за тази година (в средния курс е повишен от 4.06 на 4.12, а успехът в горния курс е понижен от 4.32 на 4.23).

клас – мин.година	клас – тази година	успех – мин. год.	Успех – тази год.
IVa	Va	4,28	4,33
IVб	Vб	4,14	4,27
IVв	Vв	4,16	4,25
IV класове	V класове	4,16	4,25
Va	VIa	4,17	4,14
Vб	VIб	4,24	4,26
Vв	VIв	4,12	3,82
V класове	VI класове	4,18	4,07
VIa	VIIa	4,09	4,22
VIб	VIIб	3,91	4,94
VIв	VIIв	3,92	4,08
VI класове	VII класове	3,98	4,09
VIIa	VIIIa	4,07	4,00
VIIб	VIIIб	3,82	3,97
VII класове	VIII класове	3,95	4,02

В класовете IX – XI клас оценките се понижават почти навсякъде. От тези таблици можем да видим, че IV клас по новата учебна програма е в среден курс. Също така, че повечето оценки са съизмерими, не само в сравнение с минала година, но и за повече години, което показва относителна устойчивост както на знания, така и на изисквания.

Няколко пъти в историята на училището се въвежда ученическа униформа. Една от тези години е 1979/80 учебна година. Но не се носи редовно, поради занижени изисквания. Това дава основание през 1981/82 година да говорят, че

униформата е въведена през 1980/81 учебна година. Отбелязано е, че новата униформа прави добро впечатление на цялата общественост.

С униформа и класната ръководителка

Нашите ученици редовно участват в бригади в помощ основно на селското стопанство. През учебната 1979/80 година учениците оказват помощ по прибирането на реколтата от ягоди в зеленчуковата градина. Оказва се помощ на АПК – с. Черноочене. Всяка година се събират диворастващи плодове и билки – шипки и други, като получените пари служат за различни мероприятия в училище.

Бригадири

В отчетния доклад се казва, че много от чиновете, бюрата, столовете, шкафовете, стените в класните стаи са надраскани и изронени, което показва неправилно отношение на учениците към обществената собственост. През годината учениците участват във вътрешния, районния и общинския преглед на художествената самодейност. Излъчените първенци вземат участие в окръжните прегледи.

Спортните секции функционират и постигат добри резултати. Борбата е популярен спорт в училището. Секцията работи добре и има значителни обществени прояви, много добри постижения на окръжни и републикански състезания. Децата от училището самостоятелно се организират и играят футбол, народна топка, волейбол, баскетбол и други спортни игри. Но се отбелязва, че независимо от тези постижения, някои ученици гледат турска телевизия. Това поставя въпроса за свършената работа на класните ръководители. Някои от учениците са идеологически неукрепнали, лесно се поддават на

буржоазната пропаганда. Въпросът с гледанията на турски телевизионни програми е прекратен след намесата на Балиев и политическата работа, която се организира с тези ученици.

Цялата 1981 година минава под знака на честванията на 1300 години България. Организирант се и се провеждат различни дейности. От клуб „Знаме на мира” се гледат филмите: „Хан Аспарух”, „Човек от народа” (б.а. доста „близък” до темата – във филма се разглежда живота на Годор Живков).

През учебната 1981/82 г. се честват 100 години от рождението на Георги Димитров. Провеждат се грандиозни мероприятия. В нашето училище освен редовните ученически конкурси рок-концерт изнася група „Авангард”. Юсуфов осъществява връзка с редакцията на в. „Родопска искра”, където наши ученици започват да пращат разработки. Това е успех за училището. Мения Осман и Себахат Ахмед залагат успешно опит по въпросите с овладяването на българския език. Учениците по новата учебна програма са в IX клас. Преподават им 13 учители.

Учебната 1982/83 г. започва с нов директор – Стефан Серафимов. За учениците от X клас годината започва на 1 септември, а за останалите на 15 септември 1982 г. По нова учебна програма учат учениците от II и X клас. В училището действат няколко клуба и секции. 7а,б и 8а,б участват в „Наш Димитровски комсомол”; 9а,б,в – в „Култура на поведение”; 10а,б,в – в „Моят идеал за красота”; 11а,б – в „Законът и младежта”. Клуб „Съвременник” включва: секция „Отечество”, в която се разглеждат актуални проблеми на БКП – 11 клас; секция „Интернационална дружба”, която работи под наслов „Дружба от векове за векове” – 10 клас; секция „Прометей” с „Ленин – наше знаме” – 9 клас.

Учебната година е богата на празници, тържества и чествания. Тържествено се чества деня на ДПО „Септемврийче” – 23 септември. Чавдарчетата от III клас, учителите им и шефстващите пионерски отряди посещават граничната застава в

с. Славеево, Ивайловградски район. Там, на организираното тържество, граничарите връзват червените връзки на новоприетите пионери.

Във връзка с патронния празник – 29 септември се организира поход до паметника на загиналите в Балканската война в с. Пчеларово. Представителна група от чавдарчета, пионери и комсомолци полагат венци. В началото на м. октомври учениците и учителите участват и в организирания от ОК на МКП митинг-заря в с. Пчеларово по случай 70 години от Балканската война.

Състезание с мотореди

Първенците от летните комсомолски бригади и активисти на Комсомола заминават на екскурзия до Черноморието . Учениците от средния и горния курс посещават организирано есенния технически панаир в град Пловдив.

Както обикновено пионерите и комсомолците активно се включват и тази есен в помощ на селското стопанство и в събирането на диворастващи плодове и билки. Получените средства внасят във фонд „Странджа – Сакар”.

На проведения селищен празник – 24 октомври 1982 г. училището се представя с различни инициативи, като литературен конкурс, рецитали, конкурс за най-добра рисунка, щафета, колопоход и др., посветени на 70 години от Балканската война.

През седмицата на съветската книга 26 октомври – 2 ноември се състоят срещи-разговори с хора, посетили СССР, уреждат се кътове на българо-съветската дружба, на съветската книга, изучават се много руски песни, закупуват се съветски книги, създават се още много приятелства със съветски пионери.

И през тази година продължава т.нар. обмяна на опит. Училищното ръководство – административно, партийно, профсъюзно, посещава училище „Н. Йорданова” и училище „Хр. Ботев” в Асеновград. Обменя се опит по организацията и управлението на училището и по въпроси на вътрешно-методическата работа.

На 5 ноември се чества 65-тата годишнина от победата на ВОСР.

На 12 ноември 1982 г. се провежда траурен митинг във връзка със смъртта на генералния секретар на ЦК на КПСС – Леонид Илич Брежнев.

На 10 декември тържествено се чества 60-годишнина от създаването на СССР. (б.а. Както се вижда от написаното до тук за тази учебна година, се отдава повече значение на съветските празници, отколкото на българските. Това се случва през цялото време на социализма. Тогава думата национализъм имаше отрицателно значение, дори в речниците.)

От 20 до 23 декември гости на учителския и ученически колективи са журналисти от в. „Учителско дело” и сп. „Нов живот”. Провежда се среща-разговор между учителите и

журналистите, на която се разискват различни въпроси, свързани с учебно-възпитателната работа, с внедряването на новото учебно съдържание във втори и десети клас, с преустройството на образованието.

Дядо Мраз наблюдава състезание с локум.

Опитът на училището по организирането и провеждането на контролно-помощната дейност се изучават от всички училища в окръга. Много нови моменти в тази дейност въвежда директорът Стефан Серафимов.

За втория учебен срок четем в летописната книга: *Продължава провеждането на богата и разнообразна извънкласна дейност. Учениците от кръжока архитектурно конструирани с ръководител Алексиева уреждат непрекъснато изложби с различна тематика. Те се класират на трето място на окръжен преглед. Интересни вечери провеждат кръжоците по математика, биология и химия, краезнание.*

И още: приемането на първокласниците в четата „Чавдарче”, денят на младия антифашист, прегледът на забавната песен, рецитали-конкурси, вътрешен преглед на художествената самодейност и др. Много добри изяви има групата за политически песни с ръководители студенти от Ід курс на Учителския институт в гр. Кърджали, с които нашият колектив сключва договор и поема шевство. Трите колектива – учителският, студентският и ученическият провеждат интересни културни и спортни мероприятия.

Първата музикална композиция, изнесена в нашето училище.

На празника за 24 май гости са: секретарят на ОбК на БКП, председателят на ИК на ОбНСС и други ръководители, много родители. След тържеството абитуриентите участват в манифестация, заедно със своите учители. На 25 май се провежда абитуриентския бал в с. Черноочене. Във връзка с деня на българската просвета и култура е проведена

традиционната вече среща на наградени учители с ОбК на БКП. От нашия колектив са наградени четирима учители и двама работници.

На 2 юни учениците участват в митинг-заря, посветена на Ботев и падналите в борбата против османското робство, капитализма и в Отечествена война (това бе формулировката на 2 юни).

Учениците от 9 класове участват в пролетна бригада в помощ на селското стопанство. Изказана е похвала на групата с ръководител С. Реджебов, която работи в с. Равда, окр. Бургаски.

Средният курс завършва годината с успех: 4,29, а горния курс с успех: 4,23.

Наши пионери летуват в Северна Осетия, СССР, а комсомолци са на бригада в Унгарската народна република.

Всички ученици, завършили X клас, продължават образованието си в УПК в желани от тях специалности в други училища.

Учебната 1983/84 година е първата от 1966 година насам, в която нямаме зрелостници, поради факта, че в XI клас обучението се осъществява в УПК (учебно-промишлени комплекси), а нашето училище не успява да осигури база.

Ето как изглежда една учебна година в летописната книга на училището:

1983/1984 учебна година

Годината започва нормално при следния състав на учителския колектив:

- 1. Стефан Серафимов – директор;*
- 2. Маргарита Жекова – зам. директор;*
- 3. Симона Николова – зам. директор;*
- 4. Георги Андонов – учител по български език и*

литература;

5. *Надка Петкова – учител по български език и литература;*
6. *Росица Начева – учител по български език и литература;*
7. *Петя Николова – учител по български език и литература;*
8. *Пенка Димитрова – учител по руски език*
9. *Мюмюн Юсуфов – учител по руски език;*
10. *Богдана Караниколова – учител по френски език;*
11. *Валентина Стефанова – учител по математика;*
12. *Али Алиев – учител по математика;*
13. *Мустафа Зекериев – учител по математика;*
14. *Мусамедин Дурмушев – учител по математика;*
15. *Петър Метанов – учител по физика;*
16. *Стефан Стефанов – учител по физика;*
17. *Себахат Ахмедова – учител по химия;*
18. *Джелян Махмудов – учител по биология;*
19. *Сафиназ Мехмедова – учител по биология;*
20. *Феим Мурадов – учител по география;*
21. *Нурие Юсуфова – учител по обществознание;*
22. *Фахредин Зекериев – учител по история;*
23. *Атанас Димитров – учител по военно дело;*
24. *Георги Зафиров – учител по физическо възпитание;*
25. *Мюстеджиб Мустанов – учител по физическо възпитание;*
26. *Трепка Георгиева – учител по ТПО;*
27. *Иван Стойков – учител по ТПО;*
28. *Ахмед Реджебов – учител по ТПО;*
29. *Красимир Воденичаров – учител по трудово обучение;*
30. *Владимир Бресковски – учител по трудово обучение;*
31. *Албена Динкова – учител по пеене и музика;*
32. *Добринна Алексиева – учител по изобразително изкуство;*

33. Грозка Ангелова – начален учител;
34. Ангел Йорданов – начален учител;
35. Мурадие Исмаилова – начален учител;
36. Райна Чакърова – начален учител;
37. Росица Йорданова – начален учител;
38. Севинч Адилова – начален учител;
39. Гюлер Реджебова – начален учител;
40. Юсеин Еминов – начален учител;
41. Нурие Фаикова – начален учител;
42. Улвие Юмерова – начален учител;
43. Тензиле Османова – учителка;
44. Соня Серафимова – детска учителка;
45. Ганиме Ахмедова – детска учителка;
46. Нефизе Расимова – възпитател;
47. Пакизе Рюстемова – възпитател;
48. Салим Реджебов – възпитател;
49. Александра Тренева – възпитател;
50. Мария Арабаджиева – дружинен ръководител;
51. Неджатин Салимов – комсомолски организатор;
52. Селиме Мемшиева – детска учителка в с. Железник;
53. Шефкие Ибишева – начална учителка в с. Железник.

Учениците от X клас започнаха учебните занятия на 1 септември 1983 г. тържествено, на което присъства др. Цанев – инспектор по физика. Останалите ученици започнаха учебни занятия на 15 септември 1983 г. На милото и вълнуващо тържество гости бяха:

др. Р. Сейдалиев – секретар на ОК на БКП;

др. Т. Запрянов – председател на ОбНС;

др. Стоянов – специалист от Дирекция Народна просвета, много родители.

На 19 септември 1983 г. скъпи гости на жителитие на Чернооченската селищна система бяха съветски хора от Северна Осетия. Представителна група пионери от нашето

училище поднесе цветя на гостите, а всички учители и ученици участваха във вълнуващия митинг.

През месец септември учители и ученици участваха в събирането на диворастващи плодове и билки в трудови дни в помощ на АПК с. Черноочене.

На 23 септември 1983 г. тържествено беше честван деня на пионера.

В началото на месец октомври членовете на клуба «Приятели на изкуството» се срещнаха с актрисата Росица Данаилова. В интересната беседа бяха зададени много въпроси за творческия път на др. Данаилова, за любимите ѝ роли, автори, а също и по изнесения от нея моноспектакъл. Членовете на клуба рецитираха, пяха, приеха др. Данаилова за свой почетен член.

На 22 и 23 октомври 1983 г. се проведе селищен празник. С много аплодисменти бяха изпратени пионерите от битовата група, с ръководител др. Динкова; участниците в рецитала с ръководител др. Николова; изпълненията на групата за политически песни при горния курс. На проведените викторина, рисунка върху асфалт и състезание с велосипеди нашите пионери заеха първите места.

От 22 до 29 октомври 1983 г. беше проведена и десетдневка на съветската книга. Състояха се срещи-разговори с хора, посетили съветската страна, уредиха се кътове на българо-съветската дружба, на съветската книга, закупиха се много руски книги, разучиха се съветски песни, декламираха се стихове на руски език, обсъдиха се книги и филми.

На 27 октомври 1983 г. учителите от училището участваха в обсъждането на книгата на др. Борис Дерибеев – „Ахрида – непознатата земя”.

На 4 ноември 1983 г. тържествено беше чествана 66-годишнината от ВОСР (б.а.Велика октомврийска социалистическа революция). Много добре се представи

пионерският хор с ръководител др. Динкова и малките рецитатори от IIа клас, с класен ръководител др. Гр. Ангелова.

Вълнуваща беше срещата на учителския колектив със студентите от IIд курс на ИНПУ „Любен Каравелов“, гр. Кърджали.

На 12 и 13 ноември 1983 г. учителите посетиха ЕСПУ в гр. Ивайловград и гранична застава. Обменен беше опит по организацията и управлението на училището на училището, по вътрешно-методическата работа и организирането на УПК.

С учениците от горния курс – IX и X класове беше проведена есенна бригада от 17 октомври до 12 ноември 1983 г. Бригадирите бяха в помощ на кооператорите от АПК с. Опан, окр. Старозагорски.

Във връзка с изборите за кметски, общински и окръжни народни съветници в училището се проведеха редица мероприятия. Най-интересна програма в деня на изборите изнесе IIа клас с класен ръководител др. Грозка Ангелова, а учителките подредиха красив битов кът в дискотеката, където се намираше една от най-големите избирателни секции в района.

На 11 декември 1983 г. се проведе олимпиада по руски език под ръководството на учителите П. Димитрова и М. Юсуфов. Петима ученици се класираха за участие в окръжната олимпиада.

На 22 декември 1983 г. учениците от IVа клас, под ръководството на ученичката от VIIа клас Семра Мехмедова - отрядна ръководителка, Сафиназ Мехмедова – класен ръководител и Мария Арабаджиева – дружинен ръководител, организираха вълнуваща среща с хора, посетили съветската страна, под наслов «На чаша руски чай». Пионерите пяха и декламираха, разказаха за Ленинград и неговите мъжествени защитници, за неговите прекрасни хора, танцуваха. А разказите на гостите за необятната съветска страна, за съветските хора бяха посрещнати с голям интерес.

Дните преди Нова година бяха изпълнени с много прояви. Най-вълнуващи бяха тези, свързани с името на Георги Димитров.

На новогодишното тържество се събраха в празнично украсения училищен салон учениците от началния, средния и горен курс. Дълго не свършиха новогодишните изненади. Най-добре се представиха чавдарчетата от Па и Пб класове, с класни ръководители Ангелова и Исмаилова и VIа клас с класен ръководител Начева.

През месец февруари се проведоха много и интересни мероприятия, както в началния и средния, така и в горния курс като: среща-разговор със специалисти, общественици и първенци в производството, завършили нашето училище; отбеляза се деня на младия антифашист; пионерски рецитал; тържество във връзка със III години от обесването на Васил Левки; тържество във връзка с деня на Съветската армия; вечер посветена на Георги Димитров; конкурс за изработване на мартеници и поздравителни картички; честване на Георги Димитров Майстора; беседи по атеистичното възпитание на учениците; преглед на забавната песен и други.

На 13 февруари 1984 г. се проведе траурен митинг във връзка със смъртта на генералния секретар на ЦК на КПСС Юри Владимирович Андропов.

На 2 март 1984 г. се чества особено тържествено рождената дата на четата „Чавдарче“. Седмицата на чавдарчето премина с богата и разнообразна дейност.

На 3 март 1984 г. в началния, средния и горния курс се проведоха тържества във връзка със 106-годишнина от Освобождението на България от османско иго.

По случай 8 март – международен ден на жената гости на децата на ПДГ и на учениците от началния курс бяха много майки, жени общественички и първенци в производството.

Във връзка с пионерския радиосбор на 15 март 1984 г. пионерската дружина проведе акция за събиране на вторични

суровини. Отличиха се четата на IIa клас, отрядите на IVa, VIa и IVб класове.

На 16 март 1984 г. в дискотеката се проведе викторина за пионерската символика. Най-добре се представиха пионерите от VIIa клас с класен ръководител П. Димитрова, които се класираха на първо място и на общинската викторина.

На прегледа на специализираните отряди „Млад санитар” от операция „Българска слава” нашият отбор зае второ място.

Вълнуваща беше срещата-разговор на пионерския и комсомолски актив с др. Костадинова – активен борец против фашизма.

На 22 март 1984 г. се проведе митинг в чест на Националната партийна конференция по качеството. Беше гласувана и изпратена поздравителна телеграма до участниците в конференцията.

На 24 март 1984 г. се проведе вътрешен кръг на олимпиадата по български език и литература.

Чавдарчетата, пионери и комсомолци гостуваха на работнически колективи от шефстващите предприятия.

От 24 март до 29 март 1984 г. се проведоха „Спартакиада на сините връзки” и пионерски лекоатлетически четирибой „Дружба” под ръководството на М. Арабаджиева – дружинен ръководител, на Г. Зафиров и М. Мустанов – учители по физическо възпитание.

На 31 март 1984 г. учителите и учениците засадиха много дървета в училищния двор. Отделни чети, отряди и комсомолски дружества поеха грижата за различните дръвчета.

Вълнуваща, с много въпроси и още по-интересни отговори беше проведената среща на чавдарчетата и пионерите с писателите Л. Петков и Вл. Коларов.

На 17 април 1984 г. чавдарчетата от IIа клас и пионерите от IVа клас взеха участие в прегледа на политическата песен – общински етап. Както и на прегледа, проведен в училището, те се класираха на първо място.

Прегледът на маршовата стъпка и песен се проведе на 19 април 1984 г. От пионерските отряди на първо място се класира VIб клас с класен ръководител др. Кр. Воденичаров, а от комсомолските дружества – дружеството при IXа клас с класен ръководител др. Г. Андонов.

На 20 април 1984 г. с учениците от началния и средния курс беше проведено мило тържество – „Сладкарница Захарно петле”, а на 20 април с всички ученици тържество за Ленин.

Учители и ученици участваха в ленинския съботник на 21 април 1984 г. Една група работи по благоустрояването на училищния двор, а друга полагаше баластра на пътя, свързващ училището с центъра на селището.

На 26 април 1984 г. беше проведен празник на ТНТМ, на 27 април – вътрешни педагогически четения, а на 28 април – преглед на художествената самодейност в училище. Напрегнати, изпълнени с много и интересни изяви дни. На 28 и 29 април се състояха и спортни срещи на учителите от нашата селищна система. Колективът на ЕСПУ се класира за окръжното първенство, където завоюва второ място по баскетбол и шахмат.

Първи май беше посрещнат с още много и разнообразни инициативи, които завършиха с участия на пионерския хор, на групата за политически песни, на рецитаторите от Ia и IIа класове в тържествената програма.

На общинския преглед на маршовата стъпка и песен, който се проведе в навечерието на 9 май – деня на победата на първо място се класира пионерският отряд с ръководител Кр. Воденичаров.

В началото на месец май пионерската дружина проведе акция за набиране на средства за фонда Мир и солидарност, участва в „Екран на дружбата“.

По случай 24 май – деня на славянската писменост и култура, гости на учителския и ученически колективи бяха др. Ст. Годумов – първи секретар на ОбК на БКП, др. Т. Запрянов – председател на ИК на ОбНСС, др. М. Делчев – организационен инспектор, представители на училищното настоятелство, родители и др. Интересна програма бяха подготвили чавдарчетата от Ia и IIa класове, пионерите от IIIa клас, участниците в пионерския хор, децата от голямата група на ПДГ. Наградена беше със значка на МНП др. Грозка Ангелова – начална учителка.

Децата от детската градина изнасят програмата.

На 28 май 1984 г. в младежкия клуб се проведе обсъждане на алманах „Юг“, на което присъстваха членовете на клуб „Приятелите на изкуството“, учителите по български език и литература и представители на обществеността.

По случай 1 юни – международния ден на детето се проведе конкурс за рисунка на асфалт на тема „Щастливо детство“. Беше сключен договор с младежки колектив към ОбНСС. С учениците от VII клас беше обсъдена лекцията „Естествознание и атеизъм“, изнесена от представител на дружеството „Г. Кирков“.

Членовете на ПК по езиците, с председател др. М. Юсуфов, проведе среща-обмяна на опит с учителите от НОУ с. Женда, окр. Кърджалийски по въпроси, свързани с интензивното овладяване на българския език от учениците.

На 2 юни учители и ученици участваха в заря-проверка, която се проведе в селището в чест на загиналите в борбата проти османското робство, капитализма и в Отечествена война.

В първите дни на месец юни беше проведена бригада в помощ на селското стопанство. Заедно с това в ЕСПУ и училищата в района на селищната система бяха проведени срещи с родителите и учениците от VIII и IX класове за запознаване с широкопрофилните направления, които ще се изучават в IX клас и специалностите за XI клас – оператор на металорежещи машини и оператор в шевното производство, специалности, които ще се изучават в УПК, който ще се открие от 1 септември 1984 г. към нашето ЕСПУ.

На 11 юни 1984 г. гост на селищната система беше др. Александър Карастоянов. Представителна група от пионери и комсомолци участва в срещата с др. Карастоянов, който говори за подвига на съветските хора в Отечествена война, за подвига в съвременния свят. Беше прожектиран документален филм за семейство Карастоянови.

На 16 юни 1984 г. учениците от IV до VIII класове получиха тържествено своите свидетелства и бележници, а на 8 юли учениците от IX и X класове. На първото тържество гост беше др. К. Кисъв – председател на училищното

настоятелство, а на второто др. Аптикязимов – зам. председател на ОбС за народна просвета.

Средният успех за учениците от IV до VII класове за учебната 1983/1984 г. е добър 4,36; за учениците от VIII до X класове е добър 4,16. Средният успех на училището е добър 4,26.

Много усилия вложи ръководството на училището, учителският колектив и помощният персонал за изграждане на кабинети по машиностроене и шевно производство към УПК.

Опирайки се на стратегическите партийни документи, учителският колектив при ЕСПУ „Христо Смирненски” насочи своите усилия и през тази учебна година за комплексно усъвършенстване на учебно-възпитателната работа, за успешно внедряване на новото учебно съдържание и изграждане на първата степен на ЕСПУ и създаване на условия за разкриване на втора и трета степен през учебната 1984/1985 година.

Следващата учебна година остава завинаги в паметта на учениците и учителите с една от най-черните страници в новата ни история – т.нар. Възродителен процес. Имената на българските турци са сменени с български. Това е голямо изпитание за всички. Дори тези, които не са съгласни, трябва да мълчат и да приемат. От днешна дата по написаното за онези събития не можем да разберем, дали това е убеждението на пишещият или просто така е трябвало да се говори и пише. В доклада за работата на учителския колектив на ЕСПУ „Христо Смирненски” за I-вия срок на учебната 1984/85 година четем: „Възстанови се една историческа правда с огромно, прогресивно патриотично и революционно значение. Веднъж завинаги са премахнати всякакви задръжки за сближаване на хората от Източно-Родопския край. Осигуряват се прекрасни условия за по-нататъшно усъвършенстване на социалистическата личност; утвърждава се българско социалистическо съзнание, като се създават и условия за

премахване различията в съзнанието на хората. Свързва се вече в едно понятие отечество- родина- социализъм.

На всички нас ни е добре известно, че възстановяването на историческата правда стана на базата на обилни научни доказателствени материали и то не само на български историци, но и на турски. Историческите факти доказаха, че от български генетичен материал са създадени хора с друго мислене. Хора, които са българи, родени и живеят в България, а мислят за Турция.

Така ние станахме съпричастни на едно голямо дело с историческо значение. За наша гордост по-голямата част от колектива прояви висока политическа зрялост и активност и взе пряко участие за възстановяване ни утвърждаване на българските имена.

За съжаление, обаче намериха се и учители, които в тази обстановка проявиха политическа незрялост и с поведението и делата си показаха, че те са били чужди на нашата социалистическа действителност, че са мислили не от марксистко-ленински позиции, като са отъждествявали нашето отечество с мюсюлманската религия и капиталистическа Турция.

За своето поведение и извършени постъпки, несъвместими с морала и политическия облик на българския учител бяха уволнени от работа по непригодност Фидан Тютюнджиев, Алин Михайлов, Миран Захариев, Варадин Захариев, Мартин Мерджанов, преместен в друго училище Денислав Молков. Освободен е от заеманата длъжност Фахри Тахиров, който заедно с Фидан Тютюнджиев е задържан и изпратен в Белене. Недостатъчна зрялост проявиха и Атила Иванов и Мартин Зафиров, Дюлгеров, които до последно не искаха да се представят с новите си имена.”

Въпреки, че привидно всичко продължава по старому – провеждат се състезания, организират се много извънкласни дейности, нещата вече не са същите. Отчуждението е голямо.

Гневът е голям. Омразата също. Хората не вярват на никого. И започват наказания: наказания за това, че се говори на турски, че учениците носят надписи на турски език, че тетрадките са със старите им имена. Почти всеки педагогически съвет се занимава с тези въпроси. Наказанията са: масово намаляване на поведението, а не рядко и изключване от училище. Един пример: на 26 март 1985год. Юлиан Нешев е наказан с изключване с право да продължи образованието си, защото *„разнася чанта с турски надписи, има тетрадки надписани със старото име и има 10 неизвинени отсъствия. На 26 март 1985г. влязъл в училище през прозореца.”* Такива примери има още много.

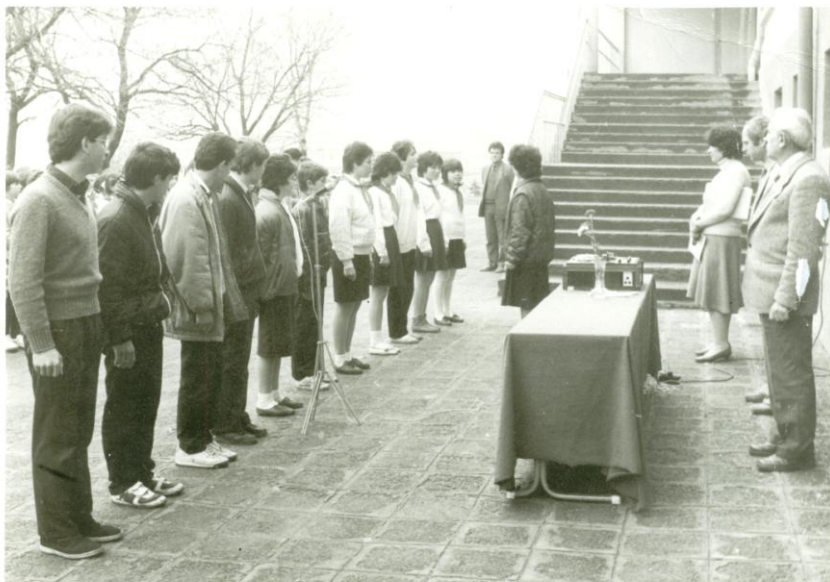
През учебната година има проектна готовност за триетажно общежитие. Но така и не се реализира, по редица причини – икономически, намаляване на учениците, Голямата екскурзия, падане на социализма и др.

Следващите години преминават по този начин. Организирант се културно-масови мероприятия, ученически бригади в помощ на селското стопанство. През учебната 1987/88 г. се навършват кръгли години от редица исторически събития. През годината се работи по Димитровската проверка ”Винаги готов”, по законите на Димитровския пионер. В началото на годината е отбелязана 110-годишнина от рождението на Васил Коларов – комунистически деятел.

На 5 октомври 1987 г. с поход до с. Пчеларово, изнасяне на кратка програма пред гражданството и полагане на цветя на паметника на загиналите пчеларовци във войните се отбелязва 75-годишнина от започването на победоносната Балканска война и освобождението на Източните Родопи.

През 1987 г. се навършват се 70 години от ВОСР. Кръглата годишнина е отбелязана с много мероприятия и тържества. През месец октомври през седмицата на българо-съветската дружба се провеждат срещи-разговори с посетили съветската страна хора, уреждат се кътове на дружбата ,

разучават се и се пеят съветски песни, рецитират се стихове, гледат се и се обсъждат съветски филми, организират се конкурси. На 7 ноември 1987 г. ученици и учители участват в тържествен митинг.

Репорт- проверка 3 март 1988 година.

На 19 февруари 1988 г. се отбелязва 115-годишнина от обесването на Васил Левски с ученически рецитал.

На 3 март 1988 г. се отбелязва още една кръгла годишнина – 110 години от Освобождението на България. В деня на България се провежда конкурс-рецитал, музикална програма.

През месец октомври 1988 г. се провеждат ежегодните средношколски бригади. Учениците от IX класове са на бригада в с. Тракия, Хасковско. Трудовите резултати приключват при 100% изпълнение. Учениците са разквартирувани по къщите, което предполага по-слаб контрол от страна на учителите. В резултат на това за системни нарушения: неявяване на работа, неспазване на вечерния час и други, от бригадата са освободени три ученички от IXб клас. На педагогически съвет едната от тях е изключена, а на другите две е намалено поведението.

Бригадири 1987 год.

Подкова – 1987год.

Выпуск 1988 година

60 ученици от XI клас с командир Кольо Будаков, класен ръководител на XIа клас са на бригада в помощ на селското стопанство в гр. Стралджа. Приключват с изпълнение на нормите на 125%. Учениците са настанени в хотел, с отлични условия. Условията на работа също са добри. По време на бригадата се провеждат разнообразни културно-масови прояви. Наградени са много ученици. Получени са благодарствени писма от с. Ракитово и гр. Стралджа, което потвърждава добрите им резултати. От бригадирския щаб се получава писмо за изпращане на изявилите се ученици на лагер. От заработката им са отделени 1000 лева за паметник на Христо Смирненски. Това е една чудесна инициатива, но за жалост не е продължена и така нашето училище и до днес няма паметник на своя патрон. Какво става с парите, отделени за паметника, не е ясно.

V. УЧИЛИЩЕТО от 1989 година до днес

Учебната 1989/90 година започва нормално, като всички предишни години (или ние така си мислим.) С нов директор – дългогодишната преподавателка в училището Маргарита Христова Несторова. Честваме 23 септември. Връзват червените връзки на третокласниците, приети в редиците на ДПО „Септемврийче”(по-късно се оказва – за последен път). Но нищо не е нормално. Промяната вече е започнала. И отново най-осезаемо при нас. Много от нашите ученици и някои учители напускат родните си места и заминават за Република Турция през лятото на 1989 г. – процесът наречен от историците Голямата екскурзия. Някои от тях по собствено желание, други от страх или по принуда – причините са различни. Но резултатът е потресаващ – 300 хиляди наши сънародници напускат България. След тях остават неприбрани ниви от тютюн (много учители работят през лятото на 1989 година, за да

приберат реколтата от тютюн), празни къщи, несбъднати мечти. След тях остават много празни чинове, а някъде и празни класни стаи. В нашия район изселването не е така масово, както в други райони на областта и страната. Затова броят на учениците не намалява драстично и училището се опитва да живее своя нормален живот, въпреки че паралелките са по-малко от предишните години. Учебната година започва със 7 паралелки начален курс, 12 прогимназиален, 8 паралелки гимназиален етап – общо 27 паралелки в училището. По две паралелки се оформят в съставните училища – Драганово, Божурци, Патица.

Последният празник по старите правила, с пионерските и чавдарски връзки е проведения спортен празник с преглед на маршовата стъпка. Жури в състав: Демирева – дружинен ръководител; М. Йорданов – учител по физическо възпитание и Сърбаков – учител по математика и трудово обучение оценят по много показатели: участие и резултати от състезания, строева и маршова подготовка. Най-добрите отбори получават колективни награди.

Журиго на последния спортен празник преди 10 ноември 1989 година.

Отрядът на VIв клас с класната ръководителка

На 10 ноември 1989 г. пада комунистическия режим. Тодор Живков – ръководителят на БКП и държавата е свален от власт. Дълго таената народна енергия се отприщва и започва буря от събития – митинги, протести, шествия.

През месец декември след многохилядни митинги, Министерският съвет решава и поправя една голяма историческа несправедливост – възстановява имената на преименуваните български граждани през 1984/85 г.

Ученическата униформа се премахва като символ на тоталитаризма. В историята остават моментите за наказани ученици, поради неносене на униформа, незашити емблеми. Сините и червените връзки, респективно четите „Чавдарче” и ДПО „Септемврийче”, символ на идеологизацията през последните 45 години отмират без големи сътресения. На тяхно място обаче не се появяват други организации, които да обхванат учениците. Работната седмица в България става 5-

дневна, което обхваща и училищата. От втория учебен срок обучението започва да се осъществява в петдневна работна седмица. До края на учебната година обучението на две смени се запазва, а през следващата учебна година вече обучението започва да се осъществява на една смяна (това се дължи най-вече на намаления брой ученици).

Трудното време рефлектира по особено болезнен начин на българското образование. Години наред се люшкаме във вакуума на времето. Големият проблем в началото е въпросът с идеологизацията и деидеологизацията. На 23 януари 1990 г. се провежда съвещание, свързано с промените и новата обстановка. На последващия педагогически съвет от 15 февруари се налага мнението, че образованието трябва да се деидеологизира, да се разчупи шаблона в областта на идеите, учителят да бъде свободен, да има информация и да съпоставя нещата.

След отпадане на идеологическия момент в работата на училището се набляга на нравственото и естетическо възпитание. Здравно-етичното възпитание заема своето достойно място. Както и преди промените, така и сега най-големи затруднения срещат учителите по история, като най-идеологизираната дисциплина. В град Кърджали се провежда съвещание с учителите по история във връзка с промените, настъпили в учебния предмет. Най-напред е заменен термина комунистическо възпитание с патриотично възпитание. Някои уроци отпадат, други трябва да се променят.

Празниците с идеологическо съдържание отпадат. Така празничния календар на училището става доста по-кратък и се свежда до няколко празника за учебна година. На 22 март 1990 се провежда пролетен празник. Учениците от I до IV клас отиват в близки до училището места, където играят и се забавляват. Учениците от V до XI клас заедно с класните и другите учители минават преход от няколко километра и провеждат празника на поляни над с. Водач. В организираниите спортни игри и

състезания с радост се включват всички ученици, а също и учителите. С много смях и веселие се излъчват победителите, които получават награди.

24 май 1990 година

Учебната 1990/91 година започва с общ брой на учениците 666 в 32 паралелки. В нашето училище паралелките са 25, с 575 ученици. Начален етап I – III клас – 5 паралелки; прогимназиален - IV – VIII клас – 14 паралелки; горен – IX – XI клас – 6 паралелки (по план 2 паралелки от по 36 ученици, не ни позволяват повече). По две паралелки в съставните училища в селата Драганово и Божурци и три паралелки в с. Патица. От тази учебна година учебните занятия се провеждат на една смяна, като се използва малкото училище и всички съставни сгради. През есента голяма част от колектива се организира в провеждането на екскурзия до гр. Благоевград. За преживяванията по време на екскурзията, колегите си спомнят и до днес.

Част от колектива в Рилския манастир – 1990 година.

През учебната година наименованието на училището се променя от ЕСПУ - в СОУ (Средно общообразователно училище). Поради спиране на постановление №7 за по-високи заплати на педагогическите специалисти в слабо развити райони, а също и на постановление № 800 за разпределение на млади специалисти в изостанали райони на страната (всичко това „благодарение” на прехода, за първа година от съществуването на нашето училище като средно, почти всички учители са от община Черноочене и град Кърджали, което вече е предпоставка за по-малко текучество.

24 май 1991 година

Следващата учебна година – 1991/92 започва при извънредна ситуация. Започва безпрецедентен в историята на българското образование протест. Протест, оглавен от партия ДПС, за въвеждане на майчин език като редовен учебен предмет с изучаване 4 часа седмично, съизмеримо с изучаването на българския език. Училището опустява, класните стаи остават празни за повече от два месеца. Сред стачкуващите има и деца на наши колеги. Показателен е факта, че добрият тон между колегите не се нарушава. След определен момент обаче започва притеснението от възможността за анулиране на учебната година за протестиращите ученици. За нас това означава 100%. От 18 ноември учениците започват да се завръщат в класните стаи, а от 25 ноември всички ученици са вече на училище. С постановление № 232 от 29 ноември 1991 г. се узаконява изучаването на майчин език в общинските училища. Изучаването става под формата на СИП (свободно избираема дисциплина) в рамките на 4 часа седмично от втория срок на учебната 1991/92 г. Изучаването се предвижда от III до VIII клас. По-късно през годините това постановление се изменя.

Сега майчин език се изучава от I до VIII клас, както в часове по СИП, така и в часове по ЗИП (задължително избираема подготовка). Събитията от 1991 година дават отражение върху живота и работата ни в училище. Учебният материал е пререструктуриран, първият учебен срок е удължен, а учебните занятия продължават до 4 юли 1992г.

Учебната 1992/93 година започва без назначен директор. На проведения конкурс единствения кандидат за директор – преподавателка от нашето училище по биология Шехрие Али не събира необходимия брой точки, за да спечели конкурса. Изпълняващ длъжността директор става помощник-директорът по учебната част – Киро Недялков. И тази година на прехода се оказва много тежка в материален и духовен аспект. Старото е разрушено, но ново не е съградено. Това особено силно се чувства от учителите по история, които за поредна година сме без учебници. Обучението се води по т.нар. Записки, написани, както се шегувахме за една нощ. В тези помагала липсва какъвто и да било методически апарат. Липсват илюстрации, документи, въпроси и задачи. Само разказ. И то разказ недостатъчно обективен за голяма част от събитията. Сякаш авторите си връщаха за предишните 45 години славославене на Партията. Ръководната роля на БКП вече не съществува. Всичко започва да се зачерква. Учениците все повече се объркват. Не могат да преценят кое е вярно, кое измислица. Тази година се оказва последна за съществуването на УПК в стария вид и форма. Още няколко години се изучава производствено обучение, но с намалени часове и без да се дава разряд по изучаваната професия.

Пред цеха за производствена практика

Учебната 1993/94 започва с нов директор – Иван Стойков (и до днес) – наш колега, няколко години преди това помощник-директор по стопанската част. Общ брой на паралелките, заедно със съставните училища – 31. През тази година излизат от печат новите учебници по история – по няколко варианта за клас. Учителите по история избирахме в много кратък срок по кой учебник да учат учениците. На педагогически съвет се гласува провеждането на тържества за по-бележити дати и празници. (Списъкът е сведен до минимум, за разлика от предишни периоди.) След подобни проблеми в големите градове и у нас започва все по-голям проблем да става проблемът с дисциплината на учениците. След отпадането на оценката за поведение и криворазбраните придобивки на демокрацията с всяка изминала година дисциплината на част от учениците се влошава. Започва изключване на ученици за допуснати голям брой неизвинени отсъствия.

От 1994/95 г. се възстановява една добра практика, която е забравена в първите години на прехода. Започва организирането на ученически екскурзии с учебна цел. Първата е организирана от Мехмед Рамис, Исмигюл Наим и мен през месец ноември 1994 г. Маршрутът е Черноочене – Карлово (ношувка) – Сопот – Калофер – Пловдив – Черноочене. Учениците са от X и XI клас. Преживяванията са незабравими. Това оказва влияние и през следващата 1995 г. на организираната екскурзия до Велинград, Батак, Брацигово и Пещера се записват всички ученици от XI клас – общ брой 58 ученици. Провеждането на екскурзии става традиция и ежегодно ученици, заедно със своите преподаватели пътуват по пътищата на България и се запознават на живо с историята и географските красоти на родината ни. Обиколени са почти всички природни забележителности на страната ни, някои вече по няколко пъти през годините.

19 февруари 1996 година – паметникът на Васил Левски в с. Пчеларово

Випуск 1996 – ресторант „Роза”, Черноочене

До випуск 1996 традиционно абитуриентските балове се провеждат в ресторант “Роза” (дн. „Авалон”) в с. Черноочене. Въпреки желанието на абитуриентите и част от техните класни балът им да бъде под формата на екскурзия до Охридското езеро, република Македония, идеята така и не се осъществява и те също остават да празнуват в с. Черноочене. Следващите два випуска – 1997 и 1998 празнуват в град Кърджали – ресторант „Арда строй”.

Випуск 8 клас

Випуск 2000 с класната ръководителка – ресторант „Арда строй” – гр. Кърджали

През 1999г. класният ръководител на XIа клас – Мехмед Рамис организира за пръв път празнуване на абитуриентската вечер на зрелостниците на морето – в град Созопол с „Ученически лагери”. От следващата година става традиция абитуриентските балове да се провеждат в Созопол – с фирмата на Каназирски.

Първият випуск на бал в гр. Созопол – май 1999 година.

Септември 1996 год. – 9в клас с класната ръководителка, класът, който през 1998 год. бе разформиран

През учебната 1996/1997 година получаваме придобивка. С помощта на агенцията за чуждестранна помощ, оглавена от Емилия Масларова, нашият директор успява да получи материали за парна инсталация – котел и др. Направена е парна инсталация и в стаите става топло и чисто. Дървата и въглищата остават в историята.

Все по-осезаема става тенденцията за намаляване на учениците. През учебната 1996/97 г. в училище се обучават 503 ученици, през 1997/98 г. – 465 и почти до днес се задържа около това число, през 2004/2005 г. – 432, през 1996/97 г. – 414, за да се достигне абсолютния минимум от 1963г. насам през учебната 2007/2008 г. – 401. Тази тенденция важи и за съставните училища, които минават през т.нар. слети паралелки – по 1 и 2, за да се стигне до закриването им. Най-рано се закрива началното училище в с. Железник – преди 1989г., а учениците са насочени към нашето. През 2000 г. врати затваря училището в с. Драганово, през 2001г. се закрива училището в с. Божурци, а през 2002г. и последното съставно училище – в с. Патица е затворено. Всички ученици от тези села се извозват до училището в с. Черноочене.

След закриването на УПК в известен период нашето училище остава без профилирано обучение. От учебната 1998/1999 г. учениците се насочват към профилирано обучение – профил биология и химия, който по-късно става природоматематически с включването на предмета информационни технологии в него. Предметът информационни технологии се въвежда в българското образование през 2000/2001 учебна година с хорариум по 1 час седмично в IX и X клас.

През учебната 1999/2000 година според действащия Закон за народната просвета, учениците, които са в IX клас през настоящата година, ще придобият средно образование след

дванадесетгодишно обучение. Според закона средно образование ще се придобива след успешно завършен в дванадесети клас и успешно положени три държавни изпита:

- по български език и литература;
- по обществени науки и гражданско образование;
- предмет от изучавания профил.

Зрелостните изпити са задължителни за всички.

Учебната 2001/2002 година ще се запомни с няколко неща. На първо място това е годината без зрелостници, поради новия закон за придобиване на средно образование в република България. Учениците в XI клас не завършват и учат както IX и X клас до 30 юни 2002 година. На второ място и двете паралелки в горен курс са профилирани. Това се налага, за да бъдем актуални и конкурентноспособни. И двете паралелки са с природоматематически профил. В IXа клас профилиращи предмети са: биология, химия, физика, информационни технологии. В IXб клас профилиращи предмети са: информатика, информационни технологии, география. През годините профилиращите предмети в „б” паралелките се сменят многократно.

През учебната 2002/2003 завърши първият XII клас от повече от 50 години. Затруднението на учителите е най-вече по отношение на липсващи учебници по всички учебни дисциплини за XII клас. Учителите сами разработват уроците и търсят материали, за да могат да покрият учебното съдържание. Тази година ще остане в историята на българското образование най-вече със „сагата” около зрелостните изпити на учениците от XII клас, която премина през различните варианти и основателно предизвика противоположни емоции, както у учениците от горната степен, така и сред родителската общност. В крайна сметка задължителният характер на ДЗИ отпадна и само малка част от завършилите средно образование в страната полагат зрелостни изпити. На останалите се признават оценките от четиригодишния курс на обучение по български език и

литература и предмет по избор (в началото е възможно избирането и на технически предмет) за зрелостни изпити.

Нов момент през учебната година е промяната в наименованието и съдържанието на някои предмети в горната степен: история и цивилизация; география и икономика; физика и астрономия; биология и здравно образование; химия и опазване на околната среда. По-късно се променя наименованието и за средната степен на образование – от V клас.

През първите години на XXI век започва по-активната изява на нашите ученици в извънкласни форми, в различни дейности. През учебната 2004/2005 година имаме представител на национална олимпиада по география и икономика – Фетихе Айдын Осман от XII б клас с преподавател Исмигюл Наим. На проведения национален кръг нашата ученичка се представя добре.

Традиционно добре е представен спортът в училище. Нашите отбори, водени от учителите по физическо възпитание и спорт (Митко Йорданов, а от 2003г. и Нури Мехмед), печелят първо място в общинските състезания по всички спортове, а на областни кръгове печелят II или III място – по футбол, хандбал, волейбол. В някои години стигат до републикански изяви. Така е през 2005/2006 година. По програма „Спорт в училище” футболният ни отбор V – VII клас се класира на първо място в област Кърджали, а на националния кръг – футбол на малки вратички, проведен в Албена печели почетното III място (бронзови медали). В състезания по лека атлетика по същата програма наши ученици печелят златни медали – в дисциплината бягане на дистанции 50 и 100 метра в зала. Състезанието се провежда в гр. Добрич.

Ежегодно от 2002 година, отборът ни „Млад огнеборец” печели II или III място на областните състезания в гр. Кърджали, след първото място на общинските състезания.

През месец май 2007 година две ученички от Ха кл. – Фатмегюл Кямил и Фатме Халим, една ученичка от XIа кл. – Неджля и аз представихме училището на национално състезание, организирано от фондация „Родолубие“. Темата на състезанието бе „170 години от рождението на Васил Левски“. На областно ниво нямаше състезание, защото бяхме единствени участници от област Кърджали. Затова се явихме направо на националния кръг в гр. София, който се проведе на 10 и 11 май 2007г. Притеснението ни идваше тъкмо от този факт, че на областно ниво бяхме без конкуренция. В националния кръг участваха 19 отбора (някои области нямаха представители). Състезанието се проведе в два кръга. Първият кръг бе решаване на тест за живота и делото на Васил Левски. Нашите момичета се представиха добре и имаха добър старт за втория кръг. Вторият кръг бе представяне на мултимедиен продукт. Всички работи бяха презентации. Темата на нашата презентация беше „Приноси на Левски към революционното движение“. Три притеснени и трепереци от вълнение момичета, представящи делото на Апостола – тази гледка, която представляваха нашите ученички, впечатли много членовете на журито, които бяха представители на „Родолубие“, „Ротари клуб“ и общобългарски комитет „Тангра“. В крайното класиране бяхме на шесто място, но представителите на „Тангра“, включително и председателят Петко Колев ни харесаха много и връчиха на нашия отбор специалната награда на журито – комплект стенни карти – История на България. Имаше и още много други индивидуални награди – списания, календари, книги. Нашата награда бе равностойна на тази на второто място. Това ни даде самочувствие. Всички бяхме много горди и щастливи от представянето си.

Новата учебна година – 2007/2008 започва нетрадиционно. Учителите са сред учениците, но на реверите им има бели лентички с надпис „Достоен труд – достойна заплата“.

Преди тържеството на 15 септември се провежда едночасов протест. От 24 септември учителите започват ефективни стачни действия. Стачка не за един ден, както е в минали учебни години около гласуването на бюджета за следваща календарна година. Стачка безсрочна. С основно искане – повишаване на учителските заплати. От нашия колектив стачкуват всички, без двама колеги. На 2 октомври по централните кърджалийски улици изразяваме протеста си, заедно с учителите от общините Кърджали и Крумовград. На 18 октомври наши колеги участват в националния митинг в град София. Правителството на Сергей Станишев и министрите – на финансите Пламен Орешарски и на образованието Даниел Вълчев не се поддават на натиска от страна на учителите в цялата страна и „развалиха седянката” – реплика на финансовия министър. Синдикатите отстъпват на натиска на правителството и стачката е прекратена. И все пак резултати има – увеличение на учителските заплати, но далеч по-малко от исканото. Резултат е и въвеждането на делегираните бюджети, т.е. всяко училище получава пари за брой обучавани ученици (без второгодниците). Тепърва ще преценяме знака, който времето ще сложи пред него – положителен или отрицателен.

По време на стачката работата с учениците не спира. По няколко ученици от среден и горен етап, заедно с нас, учителите по история се подготвят за участие в областни състезания, посветени на 95-годишнината от Балканската война. Мероприятията се организират от експерта по история Мариана Василева, под егидата на областния управител Ангел Коджаманов и съдействието на РИО на МОН в лицето на началника Надя Джунджулова. Заключителният етап на викторината е предшестван от автопоход „По пътя на свободата”, в който участват представители от всичките 7 общини на област Кърджали. Началото на автопохода е с. Пчеларово, от където започва придвижването на българската армия. Тържеството е пред паметника на загиналите във

войните 1912 – 1918 г. 44 души от селото. Следващата спирка е гр. Кърджали – пред паметника на освободителите в градската градина. Слово четат областния управител, военни, има и литературно-музикална програма. Цветя се поднасят на паметника на освободителя на Кърджали – Васил Делов. След това колоната спира в гр. Момчилград, където също е почетена паметта на загиналите за свободата на този край. Автопоходът завършва при паметника на загиналите в Балканската война при прохода Маказа.

На 19 октомври се провежда заключителния етап на състезанията, отбелязващи 95-годишнината от Балканската война. Председател на журито е акад. Георги Марков, който споделя и свои виждания за Балканската война. Учениците от V – VIII клас участват във викторина, обхващаща въпроси за освобождението на Източните Родопи. Нашият отбор е от ученици от V и VI клас, отлично подготвени от преподавателя по история и цивилизация Реджеб Насуфов. Единствено притеснението на един от участниците става причина да не завършим на призово място. Учениците от IX – XII клас участват в състезание за мултимедиен продукт. Отборът ни е от три момичета, същите както в състезанието в гр. София и аз като техен ръководител. Презентацията ни е „По пътя на свободата”. В нея те описват освобождението на Източните Родопи, като успяват да използват и кадри от автопохода, състоял се няколко дни преди това. Представянето е на ниво и резултатът е подобаващ – печелим второ място. По този начин с разнообразни мероприятия се отбелязва 95-годишнина от освобождението на Източните Родопи.

С повече дейности и с участието на много учители и ученици се организира честването на 130 години от Освобождението на България. Отговорник за тържеството съм аз. Съвместно с класните ръководители на трети и четвърти клас се организира викторина с въпроси от материята за Руско-турската освободителна война. Децата са много активни и

демонстрират знания за войната. За учениците V – VIII кл. е организиран рецитал-конкурс. Със стихове посветени на войната и родината участват над 20 ученици. Журито е затруднено при избора на победители. Учениците от IX – XII клас участват в изработването на презентации по теми спуснати от „Родолубие” за национално състезание. Сформират се четири екипа, работещи по различни теми. Интересно е, че публиката чрез гласуване излъчва победителя, което мотивира учениците за присъствие и оценяване на конкурсните работи. На победителите и всички участници се раздават награди. Тържеството е отразено от кабелна телевизия „Кейбъл тел” гр. Кърджали и включено във вечерната емисия новини.

Най-добрата презентация, изработена от Фатмегюл Кямил, Фатме Халим участва в националното състезание, посветено на 130 години от Освобождението на България в гр. София, организирано от „Родолубие”. Въпреки, че ние подобряваме продукта си, този път не можем да впечатлим журито. На проведения тест от първи кръг ученичките допускат някои елементарни грешки. Презентирането на продукта е на ниво, но в сравнение с другите участници ние отбелязваме малко изоставане. Наградената работа на първо място е филм и естествено впечатлява журито, въпреки не дотам добрия текст. Разбрахме, че ако ние сме се придвижили малко напред в сравнение с миналата година, то някои от другите участници са напреднали много в използването на компютърните технологии.

Успех бележи нашият футболен отбор, воден от Митко Йорданов. На организирано областно ученическо първенство от МОН – ДАМС – РИО Кърджали отборът ни заема I-во място – футбол юноши VIII – X клас.

Първият спечелен проект в нашето училище е проект за екскурзии, разработен от назначената през 2007г. за технически секретар Ралица Бозова. Спечелената сума за общината е 10 хиляди лева, от които за нас 5 хиляди. Парите по проекта са само за пътни разходи на учениците. Това дава възможност да

започне масово организиране на екскурзии. Всички класове организират и провеждат екскурзии с учебна цел до различни места в нашата страна. Основно се провеждат едnodневни екскурзии. Единствено учениците от IX – XI клас през пролетта на 2008 г. заминават на тридневна екскурзия до гр. Плевен и Ловеч. Посещават се Плевенската панорама, музеи в гр. Плевен, покрития мост на Кольо Фичето, паметника на Васил Левски и етнографския музей в гр. Ловеч. Нощувките са в гр. Карлово, където е посетена къщата-музей на Васил Левски. В гр. Сопот учениците разглеждат къщата-музей на Иван Вазов, а в гр. Калофер къщата-музей на Христо Ботев. В следващите учебни години организирането на екскурзиите не спира. И до днес всеки клас, заедно с класния ръководител пътува ежегодно до природни и исторически забележителности на България.

Тази учебна година ще остане паметна и с провеждането на първите задължителни матури. Първоначалният текст на закона претърпява още промени и вместо три, зрелостниците държат по два държавни зрелостни изпита – по български език и литература и по предмет по избор. Учениците в нашето училище избират между биология и здравно образование и география и икономика. Тъй като зрелостните изпити се провеждат през месец юни 2008 г. класните ръководители Виждан Мюмюн и Мехмед Сали са поставени пред голямо изпитание. За кратък период от време трябва да организират абитуриентския бал (за пръв път в Слънчев бряг, в хотел „Странджа”), а след това да изготвят дипломите след излизане на резултатите от ДЗИ. Работата е извършена професионално и дипломите се раздават в срок.

За оценител на матурите по български език и литература през тази първа година е избрана Райна Запрянова. Същата след доказан висок професионализъм е почти постоянно член на националната комисия за проверка и оценка на писмените работи от държавния зрелостен изпит по български език и литература. От колектива други оценители на ДЗИ са само по

български език и литература – Антоанета Пилева и Маргарита Стоева.

През 2009 година започва реализация на Националната програма „Диференцирано заплащане”. Новата система за диференцирано заплащане на учителския труд е основана на три стълба:

I стълб – кариерно развитие на учителите и възпитателите;

II стълб – въвеждане на система за определяне на допълнително трудово възнаграждение за постигнати резултати;

III стълб – въвеждане на система за външна оценка за дейността на училището (рейтингова система).

Според системата за кариерно развитие на учителите и възпитателите учителските (възпитателски) длъжности са: младши учител, учител, старши учител, главен учител, учител-методик. Необходимият педагогически стаж за заемане на длъжностите старши учител, главен учител и учител-методик е 10 години, а също и придобита магистърска степен по специалността. В училището ни и до днес няма главен учител.

Първото допълнително трудово възнаграждение се определя за постигнатите резултати от труда за учебната 2007/2008 година. В комисията са Яна Делчева, Мения Осман, Мехмед Рамис. След получаване на допълнителното трудово възнаграждение част от колектива прекратяват членството си в СБУ към КНСБ и влизат в КТ „Подкрепа”.

След края на учебната 2007/2008 година още едно българско училище затваря врати – Основното училище в с. Минзухар. Причината е същата както и за десетките други училища – намаляване на броя на учениците. Учениците от затвореното училище се записват в нашето. Това е добре за нас, защото през учебната 2007/2008г. учениците ни са само 401. За началото на новата година, след записването на учениците от с. Минзухар, броят им става 450.

Въведен е още един профил в IX клас – хуманитарен, с профилиращи предмети български език и литература, история и цивилизация, география и икономика и информационни технологии.

През новата учебна година бележи ръст работата по проекти. След допитване до родителската общност, на педагогически съвет – 8 септември 2008 г. се взема решение за въвеждане на ученически униформи. В последните 20 години такива липсват. Избира се екип от учители, който да избере модела на ученическите униформи, да подготви проекта и да финализира въвеждането им в училището. В екипа са избрани: Яна Делчева, Себахат Мехмед, Юлия Чортленева, Мехмед Сали и Мехмед Рамис. Крайният срок за изпращане на проектните предложения е кратък – само няколко дни след началото на учебната година. Проектното предложение е подготвено. Във финансовата разбивка и снимки на униформите получаваме безвъзмездна помощ от екипа на Даниел Делчев от Европейския проектен център – гр. Кърджали. Проектното предложение е пратено в срок и одобрено за финансиране. Общата стойност е 50 хиляди лева. Финансирането е в размер на 35 хиляди лева (максималната стойност за финансиране по програма „Ритуализация на училищния живот“). Фирмата-доставчик прави допълнителна отстъпка от почти 10 хиляди лева. Така учениците плащат само малка част от стойността на униформите. За учениците V – XII клас униформите включват пола/панталон, риза с къс и риза с дълъг ръкав, жилетка. За учениците от I – IV клас униформите са дънков костюм – панталон и сако и две тениски – с къс и дълъг ръкав. На жилетките и ризите/тениските е поставено логото на училището.

Окуражени от спечеления проект, част от екипа за униформите се заема да разработи проект по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” – „Образователна интеграция на учениците от етническите малцинства”. За партньор по проекта е избрано училище „Йордан Йовков” – с.

Житница. Темата на проекта е „Знание” и предвижда богата извънкласна дейност. Въпреки спечелените 75 точки проектът не получава финансиране. Същата е съдбата и на разработения след една година проект по същата програма, с партньор – училище „Климент Охридски” – гр. Кърджали.

През учебната 2009/2010 година много колеги се включват като бенефициенти в проекти по различни програми. По-масово е участието в спечеления от ЦКОКО проект по Оперативна програма Развитие на човешките ресурси – „Разработване на програми и обучения на оценители на задачи със свободен отговор”. Обученията са тридневни в различни градове – Хисар, Хасково. По български език и литература обучение преминават Райна Запрянова, Маргарита Стоева и Антоанета Пилева; по математика – Мехмед Рамис; по история и цивилизация – Юлия Чортленева.

През същата година НИОД организира по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” – „Разработване на програми и обучения за директорска правоспособност”. Обученията преминават през три етапа: провеждане на тест за начални знания и компетенции по тематиката – по области; едноседмично обучение в гр. Баня – базата на НИОД и разработване на курсова работа по предварително зададени теми. В обученията участват Мехмед Сали, който в момента е помощник-директор и аз.

Учениците от начален курс вземат участие в организираните от Сдружението на българските начални учители състезания по отделните учебни предмети. Провежда се по едно състезание по учебен предмет на месец. Учениците от IV клас се представят успешно и на олимпиадата „Знам и мога”.

Наши ученици участват редовно в общински и областни олимпиади. Елиф Недрет Мехмет, ученичка от Va клас, с преподавател дългогодишната ни колежка Мения Осман, се класира на първо място сред петокласниците на областния кръг на олимпиадата по география и икономика. На националния

кръг, проведен в гр. Сливен, тя се представя отлично и заема четвърто място сред петокласниците. Въз основа на този успех през следващата учебна година Мения Осман работи по проект по Национална програма „С грижа за всеки ученик”, модул 1 „Осигуряване на обучение на талантиливи ученици за участие в ученически олимпиади” по география и икономика с ученици от VIa клас.

През месец юни 2010 г. е разработен проект свързан с програмата „Целодневно обучение на ученици” – за обзавеждане на помещение за нуждите на целодневното обучение на учениците от I клас през учебната 2010/2011 година на стойност 9 856лв. В разработването участват Яна Димитрова, Фатме Мехмед, Несибе Ферад и колеги от комисията за проекти. Проектът печели финансиране и през новата учебна година учениците от първи клас се обучават в целодневна форма.

През учебната 2010/2011 година продължава участието ни в проекти и различни форми на извънкласна дейност.

Мения Осман работи по проект с част от VIa клас за талантиливи ученици за подготовката им за олимпиади. Резултатите не закъсняват. Благодарение на упоритата работа и таланта на колегката ни, възпитаниците ѝ се представят отлично на областния кръг по география и икономика. Ученичката Елиф Недрет заема трето място, а съученичката ѝ Ипек Зеки става първа и по регламент представя училището ни на националната олимпиада по география и икономика. Националният кръг се провежда в гр. Благоевград.

На районното състезание „Млад огнеборец” отборът ни с ръководител Нури Мехмед заема трето място.

Много успехи постигат спортистите ни през годината. Ръководители са Митко Йорданов и Нури Мехмед. На областните състезания по футбол и в трите възрастови групи сме сред призьорите:

V – VIII клас – II място;

VIII – X клас – I място;

XI – XII клас – III място.

На състезанията по лека атлетика също се представяме добре:

Момичета V – VIII клас – II място;

Момчета V – VIII клас – II място.

През учебната 2010-2011 училище „Христо Смирненски”с. Черноочене се включва в международен фестивал в Р Турция. Всяка година през месец април стотици деца на възраст от 8 до 14 години от над 40 страни гостуват в Р Турция. Те участват в тържества послучай 23 април – ден на националния суверинитет и ден на детето, който е официален празник на страната. Обявен е от основателя на турската република Мустафа Кемал Ататюрк. Този ден той посвещава не само на турските деца, но и на децата по света, за да живеят под девиза: „Мир в Родината, мир в света”. Ръководители на групата са Яна Делчева и Фикрие Дурмушали. Ето как си спомня дните прекарани в Турция Яна Делчева:

„Всичко започна от една покана в e-Twinning(общност на училищата в Европа) отправена към училищата в България. Прочетох условията и си помислих, че можем да се справим с предложението, което ни предлагаха турските колеги. Още на следващия ден споделих това с г-жа Фикрие Дурмушали – учител по английски език. С одобрението на нашето ръководство и подкрепата на родителите, чийто деца включихме в проекта, започна трескава подготовка. Трябваше да научим учениците да представят себе си и своята родина на английски език(първото и най-важно условие), да разкажат и покажат по интересен начин традиционни български празници, да пеят и танцуват български фолклор. Под ръководството на г-жа Катя Тодорова – учител по музика учениците усвоиха ритъма на тракийската ръченица. Със сълзи в очите рано сутринта на 17 април 2011 г. десет деца и две учителки от

СОУ „Христо Смирненски” с. Черноочене се отправихме към нашата цел.

Посещението ни в гр. Истанбул започна с изключително сърдечно посрещане от страна на нашите домакини – Doga College. С училищен минибус от автогарата ни заведоха в училището, в което щяхме да прекараме много вълнуващи и незабравими мигове през следващите 7 дни. Тук е мястото да кажа, че самото училище е първото нещо, което ме впечатли в този град, колкото и азиатски толкова и европейски. Настаниха ни в приемната на училището, която се оказва част от турска баня, останала от османската империя. Стъпвахме върху стъклен под и можехме да видим разкопките под краката си. Удивително! Докато се наслаждавах на мястото в което ни настаниха за по чаша турско кафе, започнаха да пристигат приемните семейства. Пак сълзи – и в детските и в моите очи. След като изпратихме и последното дете, дойде време да се опознаем с колежките по английски език и в същото време да се запознаем с програмата на фестивала и дейностите за следващия ден. Денят ни завърши с едно дълго пътуване (поради трафика) до азиатската част, в хотел на брега на Мраморно море. Рано сутринта се върнахме в училището, където ни очакваха и нашите възпитаници, заели местата си в класовете-домакини (4и 5 клас). Докато продължаваше първият учебен час, нас ни разведоха из училището. Направиха ми впечатление цветовете и вътрешния дизайн на сградата. Всичко от тавана до пода беше толкова цветно и положително. Едни прости стъпчици с написани думички по тях ни караха да подскачаме, а чадърчетата спускащи се от тавана, да летим. По време на втория час се проведе и нашата първа работна среща „To break the ice”. С подготвена презентация и постери нашите ученици показаха кои сме ние и откъде идваме. След това извадихме мартениците и с предварително подготвен постер, децата обясниха стъпките за изработването им. Виждали ли сте

толкова щастливи деца закичени с мартеници през април? Е, аз видях! Те не скриха своето очарование от уникалността и колоритността на тази българска традиция. На следващите ни работни срещи им разказахме и показахме как празнуваме Великден (дните на нашата визита съвпаднаха с християнския празник). Почерпихме ги с козунак и шарени яйца, като разбира се определихме и Великденския борак. Останалите дни бяха не по-малко вълнуващи. Заредени с много сили и енергия, удобни обувки и фотоапарати на следващия ден ни организираха екскурзия из забележителностите на този космополитен град, разположен на 2 континента. Истанбул не е за един дъх. Не е. Как би могло? Това не е само Истанбул. Това е още Цариград, Константинопол, Византион. Това е бляскав, великолепен образ на кажи-речи цялата история. Започнахме от Археологическия музей – пазител на богата колекция от предмети на изкуството, египетски артефакти, гръцки статуи, облекло на султани и какво ли още не. След това се озовахме пред двата най-големи храма, които ме очароваха със своите размери и красота. Групата посети и „Потъналия палат” – най-голямото водохранилище за питейна вода, приличащо на дворец. Дворецът Долмабахче Сарай – малкото пристанище, което Султан Ахмед III затрупал, за да построи великолепия си дворец или според мен дворецът на приказките. С посещение на паркът Миниатюрк с над 100 миниатюри на известни туристически места завърши нашата еднодневна екскурзия. Нашите домакини не спираха да ни изненадват и през следващите дни на престоя ни с богата и интересна програма. Възпитаниците на СОУ „Христо Смирненски” танцуваха тракийска ръченица и събраха оваците на множество хора в два от най-големите МОЛА в Истанбул. Организираните бяха и спортни състезания в най-големия кампус на Doga Kollege. Там се събрахме всички участници деца и учители с различен цвят на кожата, носещи послание за мир и толерантност. На обяд всички бяхме поканени на турско гьозлеме, което се

приготвяше пред очите ни от изкусни майстори готвачи в специални помещения в двора на кампуса. Разбрахме, че техните ученици там ги обучават да приготвят тези вкусотици. След това ни заведоха в една дървена къщичка – нещо като кабинет по домашен бит и човек и природа, като ни демонстрираха как се прави чай. Не мога да не отбележа и малката им ферма и опитното им поле, и конната им база, и това че на нашите ученици им разрешиха да пояздят понита. Децата бяха щастливи, общуваха и се смееха с връстниците си дошли от далечни страни като посланици на мира, да нарисуват своята рисунка, да покажат своя танц, да разкажат за себе си и да направят света по-добър.

Последната вечер ни организираха парти, на което децата се забавляваха с новите си приятели и си обещаваха отново да се срещнат. Освен песни, танци и широки усмивки учениците ни им подариха и сувенири от България. Направихме много снимки, скътахме незабравими спомени. Прибрахме се живи и здрави в нашата родина, всеки докоснал се до друга култура, бит, атмосфера на приятелство и толерантност. Почерпил опит и много идеи.”

Истанбул – април 2012 г. Нашите деца с ритмите на тракийската ръченица

След пенсионирането на Киро Недялков, през лятото на 2011 г. за помощник-директор е назначен Мехмед Сали, учител по математика и информационни технологии от 1993 г. в нашето училище.

През 2011/2012 г. Мения Осман за втора поредна година работи по проект по география и икономика с ученици от VІа клас по Национална програма „С грижа за всеки ученик” модул 1 „Осигуряване на обучение на талантиливи ученици за участие в ученически олимпиади”.

През месец октомври 2011 г. учениците от IIIа клас, с класен ръководител Яна Делчева се включват във вълнуваща здравословна инициатива, която цели повишаване физическата активност на децата. Global Children's Challenge е световна програма, в която ученици от цял свят приемат предизвикателството да бъдат активни и здрави. Програмата предоставя безплатно крачкомери и книжки „Стъпка по стъпка” на всяко от двадесет и трите деца-участници. В продължение на 50 дни третокласниците носят своите крачкомери и вписват броя на направените крачки в сайта на програмата, където се калкулират в километри и отвеждат класа онлайн в определена световна дестинация. Виртуалното пътешествие по света се фокусира върху фактите, позволявайки на учениците да научат за други страни, градове и начин на живот на децата на същата възраст в други държави. „Посещавайки” забележителностите на различни страни по света, учениците научават географски и исторически факти, усъвършенстват своите езикови знания и дигитални умения. Всички, включително и тяхната учителка се увличат да се движат все повече и повече, за да отидат по-далеч, привиквайки по този начин към по-активен начин на живот.

С крачкомерите в ръка

От месец декември 2011 година работим по проект „Подобряване на качеството на образованието в средищните училища, чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес”. Продължителността на проекта е 36 месеца – до месец ноември 2014 година. Проектът е съфинансиран от ЕСФ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2007 – 2013 г. Учениците включени в проекта са от I и II клас и съответно техните възпитатели също работят по проекта.

Ученици от VII клас под ръководството на Маргарита Стоева участват в национален конкурс за рисунка „Руско-турската освободителна война”. Творбите са изложени в Плевенската панорама. Награди получават: Ипек Зеки и Бахтин Мюмюн от VIIа клас и Гюлведа Мустафа от VIIб клас.

На областните кръгове по различните предмети учениците ни бележат много успехи. Заемат челни места – по химия и опазване на околната среда, по физика и астрономия. За

първ път в историята на училището имаме класиран ученик на национален кръг едновременно на две олимпиади – по химия и опазване на околната среда и физика и астрономия. Това е ученичката Ипек Зеки – от VIIа клас, дъщеря на колегата ни Зеки Мехмед, която представя по блестящ начин училището ни.

Пролетният празник е различен и интересен за учениците. Хатидже Мустафа и Нури Мехмед организират състезание с велосипеди. По трасето има препятствия. Всички се включват с голям ентузиазъм. Милена Кирякова подготвя викторина за децата от VI клас, на които преподава. Провежда се състезание за най-бързо изядена торта без ръце. Момчетата от горен курс играят футбол. Девойките пък са участнички в конкурси за най-добър грим и най-добра прическа. За победителите са осигурени награди.

Ученици от XIа клас участват в национален конкурс за ученическо творчество „Балканската война – война освободителна“. На областния кръг Севил Муса заема второ място с реферата „Одринската епопея“. Калбие Сами се класира на I място с есето „Те победиха“ и се класира за участие в националния кръг, където отново е сред призьорите.

През учебната 2012/2013 година извънкласната дейност отново бележи ръст. Активна дейност развиват учениците от горен курс по повод тържествата, бележещи 100-годишнината от Балканската война. Ученички от XIIа клас участват в Национална конференция по история, организирана от СОУ „П.Р.Славейков“ гр. Кърджали. Това са Калбие Сами, Севил Муса с преработени работи – есе и доклад. Участие взема и Юмю Ахмед от XIIа клас с доклад „Освобождението на Източните Родопи“. Участието в конференцията няма състезателен характер. Има представители от различни градове на страната – Хасково, Сливен, Горна Оряховица, Кюстендил, Русе, Гоце Делчев. Конференцията е открита със слово на професор д.и.н. Людмил Спасов – директор на филиал „Любен Каравелов“ гр. Кърджали. Следва представяне на разработките

на учениците, което по регламент е 10 минути. Вечерта е заключителната част, когато в непринудена обстановка се водят разговори и дискусии.

На 6 октомври ученици от горен курс участват в автопохода „По пътя на генерал Делов” – в началната фаза в с. Пчеларово. Представители на няколко училища почитат делото на генерал Делов. Символични домакини в с. Пчеларово са ГПЧЕ „Христо Ботев”, които изнасят слово и програма.

Есето на Калбие Сами е сред наградените на националния етап на състезанието за ученическо творчество „Балканската война – война освободителна”. След тези участия, възниква идеята за създаване на школа по история под мое ръководство.

С есето си Джелял Халил печели III място в националния конкурс за есе и стихотворение „Освобождението” Кърджали 2012 г. под ръководството на Антоанета Пилева.

Работим по два проекта по Национална програма „С грижа за всеки ученик” модул 1 „Осигуряване на обучение на талантиливи ученици за участие в ученически олимпиади”. Меня Осман работи за трета година по тази програма, защото три поредни години има представители на национални кръгове на олимпиади. Тази година проектът ѝ е по химия и опазване на околната среда. Гюлфер Халим работи по физика и астрономия. И двата проекта са с представители от VIIa клас.

И отново с ученички от VIIa клас – Ипек Зеки и Елиф Недрет работи Катя Тодорова – за участие в състезание по екология – Екофорум „Сребърна” в гр. Силистра – месец юни 2013г. Темата е „Защитени природни обекти в община Черноочене”. (За жалост не можах да представят на място разработката си, но получиха поздравителен адрес от организаторите.)

През октомври 2012 г. седем ученички от XIa клас участват в конкурс за есе, обявен от философския факултет на Софийския университет, на тема „Какво означава да си гражданин на Европейския съюз”.

От тази учебна година IVа клас с класен ръководител Яна Делчева работи с български софтуерен продукт „Енвижън”. Целта е внедряване на най-новите технологии в класните стаи и превръщането на обучението в истинско забавление чрез интерактивните методи на работа. Образованието трябва да е адекватно на заобикалящия ни дигитален свят. Това се случва с технологиите на Майкрософт днес. Енвижън е система за обучение в началното училище, при която всички ученици в класната стая притежават безжични мишки, свързани с един компютър и проектор. Преподаването с Енвижън е разнообразно и богато на възможности. Уроците превръщат учениците в активна страна и те не са просто слушатели, отговарящи на въпроси. Енвижън привлича вниманието им, насърчава творческото мислене. Малкия човек приема програмата като игра. Мотивацията за учене се увеличава. През октомври част от класа, заедно с Яна Делчева, Миглена Божинова и Бирсен Мюмюн представят новия продукт на Празниците на учене през целия живот в рамките на проект NELLI, съвместно с МОМН и програма Учение през целия живот в СОУ „Отец Паисий”.

Наши ученици участват в национални конкурси: „Ние в Космоса”, „Любовта е в нас”. Елиф Недрет от VIIа клас участва в Седмия национален исторически конкурс 2012/2013 за ученици от VIII до XII клас, обявен от фондация „Ценности”, под патронажа на министъра на образованието, младежта и науката. Темата тази година е „Толерантността на българския народ – заедно въпреки различията”. Разработката на Елиф е посветена на 70 години от спасяването на българските евреи – „На еврейската общност, живяла в Кърджали сочеше надписът...” и представлява изследване на живота на евреите от пристигането им в гр. Кърджали края на XIX, началото на XX век до напускането на града ни след 1946 г. и възстановените отношения на кърджалийското гражданство с наследниците на евреите, живели в Кърджали.

На 19 февруари 2013 година отбелязваме 140 години от гибелта на Васил Левски с разнообразни мероприятия, в които са обхванати учениците от цялото училище. В организацията и подготовката се включват учителите по история и цивилизация, начални учители – класните на III и IV клас, учители по изобразително изкуство, информационни технологии, български език и литература.

В обявения конкурс за ученическо творчество „Защо си ми нужен днес, Апостоле” се включват повече от 50 ученици от всички степени на обучение. Наградени са:

За мултимедиен продукт:

I – IV клас – Емре Тасим Лятиф – IIIа клас;

V – VIII клас – Емир Мехмед Сали от VIа клас;

IX – XII клас – Калбие Сами и Севил Муса от XIIа клас.

За рисунка:

V – VIII клас – Бехизе Хасан от Va клас;

IX – XII клас – Шюкрие Феим Яшар от XIIб клас.

За литературно творчество:

I – IV клас – Тюляй Кенан, Мурадие Салим от IVа кл.,
Бурчин Фикрет от IIIб кл.;

IX – XII клас – Ергунч Еркин Мустафа от Ха кл. и Калбие Сами Аптула от XIIа.

Изнесена е кратка литературно-музикална програма основно от ученици от школата по история. Представена е драматизация по разказа „Апостола в премеждие” от ученици от Ха и XIб класове.

С учениците от III и IV класове се провежда викторина върху въпроси от живота на Васил Левски. Децата са подготвени много добре и се представят отлично. Вторият кръг - решаване на кръстословица, всъщност решава кои са по-добре подготвените класове. Въпросите за викторината и съставянето на кръстословицата са дело на учениците от XIа клас – участници в школата по история.

С петите класове викторината се провежда по различен начин – участието е на целите класове, като всеки ученик има предварително зададен по един въпрос. Въпросите са подготвени от участниците в школата по история – от VIII клас. Жури са ученици от VIII и XI клас. Учениците бяха подготвени много добре, но по-добре се представя отборът от Vб клас. Всички участници във викторините получават колективни награди.

По повод националния празник на България – 3 март и 135 години от Освобождението на България от османска власт, Нурие Юсуфова с група ученици представя кратка програма.

Пролетният празник се отбелязва с танци от учениците от танцовата школа. Театър „Димитър Димов” представя музикалния спектакъл „Зайди, зайди, ясно слънце” пред учениците от V – XII клас. За учениците от I – IV клас е изнесена театралната постановка „Магьосникът от Оз”.

И отново идва месец май. Балове. Вълнения. Мечти. И отново изпити. И отново успехи за едни и не дотам добри резултати за други. И отново много студенти от учениците завършващи нашето училище. И отново..... Историята продължава. Има начало, но няма край. Както няма край човешкото желание за усъвършенстване и прогрес.

Колективът ни през годините:

Учителски колектив – 60-те год

Учителският колектив – 70-те години

Учителският колектив 70-те години

В Рилския манастир

Учителският хор 1987 година

Учителският хор на селищния празник в с. Черноочене

Колективът 1988/1989 учебна

На Белите брези 1988 година

Директор, заместник-директори и гости на тържество

24 май 1989 година

Колективът 1989/1990 учебна година

На екскурзия. До автобуса.

Част от колектива 1994 година

На прага на новото хилядолетие

На брега на язовир Кърджали

Ние – октомври 2012 година

НИЕ, СМИРЕНЦИ ОТ ЧЕРНООЧЕНЕ!

Автор: Юлия Чортленева

Снимки - подбор и обработка: Юлия Чортленева, Мехмед Сали

Редактори: Райна Запрянова и Маргарита Стоева

Графичен дизайн и предпечат: Мехмед Сали